

Nuorten naisten odotukset
vapaaehtoistoiminnan tarjonnasta vs.
paikallisten Lions klubien tarjonta
– Miten saada kysyntä ja tarjonta kohtaamaan –

Hallintotiede
Pro gradu -tutkielma
Huhtikuu 2012
Ohjaaja: Risto Harisalo

Marju Pitkäranta

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto	Johtamiskorkeakoulu, hallintotiede
Tekijä	PITKÄRANTA, MARJU
Tutkielman nimi	Nuorten naisten odotukset vapaaehtoistoiminnan tarjonnasta vs. paikallisten Lions klubien tarjonta - Miten saada kysyntä ja tarjonta kohtaamaan -
Pro gradu -tutkielma	84 s., 4 liite sivua
Aika	Toukokuu 2012
Avainsanat	Vapaaehtoistoiminta, motivaatio, toiminnan kehittäminen, tavoitteellistaminen, sitoutuminen

Pro Gradu-tutkielman aihe rakentui vapaaehtoistoiminnan olemuksen tutkimisesta ja siitä, mitä vapaaehtoistoimintaan kuuluu ja miksi ihmiset tekevät vapaaehtoistoimintaa. Tutkimuksessa keskityttiin selvittämään millainen toiminta mielletään vapaaehtoistoiminnaksi, mikä motivoi ihmisiä osallistumaan vapaaehtoistoimintaan ja millaista toimintaa tutkimuksen kohde Lions Club:it Pirkanmaalla tarjoavat naisille. Tutkimuskysymyksinä toimivat seuraavat kysymykset: mitä paikallisklubit mieltävät omaan vapaaehtoistoimintaansa ja mitä nuoret naiset odottavat ja toivovat, että paikallisklubit tarjoaisivat, jotta nuoria naisia kiinnostaisi liittyä toimintaan.

Tutkimus toteutettiin induktiivisena sekä hermeneuttisena tapaustutkimuksena. Täten tutkimuksessa rakennettiin teoria siitä, miten paikallisklubien tulisi toimintaansa kehittää, jotta nuoret naiset kiinnostuisivat niiden toiminnasta. Teoria rakennettiin hermeneutiikan avulla, jolloin kerätyn aineiston pohjalta kyettiin selvittämään niitä asioita, jotka vaikuttivat nuorten naisten motivaatioon osallistua vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksen aineistot kerättiin menetelmätriangulaatiolla, eli käytettiin useampaa kuin yhtä aineiston keruutapaa. Tutkimuksessa käytettiin jo olemassa olevaa aineistoa Anne Birgitta Yeungin tutkimuksista sekä kerättiin aineisto haastattelemalla sekä paikallisklubeja että nuoria naisia. Haastattelut olivat teemahaastatteluja, jolloin kyettiin keräämään aineistoa spesifisti vapaaehtoistoiminnasta ja siihen osallistumisen motivaatiosta.

Tutkimuksen keskeiseksi tulokseksi nousi nuorten naisten toive toiminnallisesta ja lyhyt kestoisesta konkreettisesta auttamisesta. Tulos on tutkimuksen kannalta merkittävä, sillä tutkimukseen osallistuneet paikallisyhdistykset eivät tarjonneet tämän kaltaista toimintaa laisinkaan. Tutkimuksen pohjalta tulisi paikallisyhdistysten kehittää toimintaansa aktiivisemmaksi sekä helpommin lähestyttävämmäksi, mikäli ne tahtovat nuoria uusia aktiivisiä jäseniä toimintaansa mukaan.

ABSTRACT

University of Tampere	School of Management
Author	PITKÄRANTA, MARJU
Name of the Thesis	Nuorten naisten odotukset vapaaehtoistoiminnan tarjonnasta vs. paikallisten Lions klubien tarjonta - Miten saada kysyntä ja tarjonta kohtaamaan -
Master Thesis	84 p., 4 attach p.
Time	May 2012
Key words	Voluntary work, motivation, action development, target orientation, commitment

The subject of the Master Thesis was based in the examining of the essence of the voluntary work and in what is included into the word Voluntary work as well as why people do voluntary work. In this study it was concentrated on what people think that the word voluntary work means and what's motivates people to participate voluntary work and what kind of activities does the Lion Clubs offer for women in Pirkanmaa. The main study questions were; what do the local Lions Club consider that includes to their voluntary work activities and what do the young ladies expect that the Clubs would offer so that they would join the Club.

The study was carried through as inductive and hermeneutic case study and there for the study aimed to build a theory, what should the Clubs do, so that the young ladies would join. The theory was build with hermeneutical methods. The gathered material helped whit the theory building because through it was it possible to find out why people do voluntary work in the first place. The material was gathered whit methods triangulation, the already existing material of Anne Birgitta Yeungs studies and all the material that was gathered from the local Clubs and from the young ladies were both used in this study. The interviews were deep interviews, and therefore the material was specified on voluntary work and in to the motives that drive interviewed ladies to participate on voluntary work.

The main results of the study is that the young ladies wish from the voluntaryorganisations active participation and concrete helping, the actions should be short-term and easy to take part in. The result is eminent because none of the local Clubs offers anything like the young ladies hope. Based on the study the local Clubs should develop their activities more active and approachable if they want young ladies to join their Clubs.

Sisällysluettelo

I JOHDANTO	1
II TUTKIMUKSEN PERUSVALINNAT	4
1 Tutkimuksen päätehtävä	4
2 Tutkimuksen tavoite	6
3 Tutkimuksen näkökulma	9
III TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN OSA.....	11
1 Tutkimuksen pääkäsitteiden asettaminen	11
2 Vapaaehtoistoiminta	15
2.1 Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi	19
2.2 Luottamus ja osallisuus.....	22
2.3 Yhteisöllisyys.....	24
3 Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen.....	26
3.1 Motivaatio	29
3.2 Sitoutuminen	33
3.3 Sitouttaminen	36
4 Jäsenhankinta	38
4.1 Yhdistyksen markkinointi.....	40
4.2 Toiminnan merkityksellisyys.....	42
4.3 Toiminnan kehittäminen	43
4 KOHDEORGANISAATION KUVAUS	46
5 TUTKIMUSAINEISTON KERUU JA KÄSITTELY	49
5.1 Klubihaastattelu.....	50
5.2 Nuorten yksilöhaastattelu	52
6 TUTKIMUKSEN TULOKSET	54
6.1 Lions-toiminnan näkemys ja todellisuus	54
6.2 Klubien SWOT-analyysi ja nuorten SWOT-näkemys paikallisklubeista	57

6.3 Motivaatio osallistua vapaaehtoistoimintaan.....	61
6.4 Vapaaehtoistoinnasta saatavat hyödyt.....	63
6.5 Toiminnanorganisointi ja toimintaan osallistumisen aktiivisuus	66
6.6 Yhdistystoiminnan markkinointi ja kohdemarkkinointi nuorille	69
6.7 Pienillä teoilla suuria muutoksia.....	72
7 KESKEISET TULOKSET	79
8 KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET	81
9 LOPUKSI	83
LÄHDELUETTELO	85
LIITTEET	88

Kaaviot

Kaavio 1 Motivaation alakategoriat vapaaehtoistoimintaan osallistumisen näkökulmasta	29
Kaavio 2 Motivaatio vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen nuorten naisten vastauksista.....	61
Kaavio 3 Motivaatioluokan vaikutus motivaatiotekijään sekä koettuun hyötyyn	64
Kaavio 4 Malli paikallisyhdistyksen toiminnan kehittämiseksi.....	73

Taulukot

Taulukko 1 Aktiviteetti klubeissa ja nuorten näkemys kuuluvatko aktiviteetit vapaaehtoistoimintaa.....	55
Taulukko 2 Kaikkien klubien yhdistetty SWOT-analyysi.....	58
Taulukko 3 Nuorten näkemys vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista ja uhista.....	59
Taulukko 4 Ajallinen toimintatarjonta paikallisklubeilla	67

I JOHDANTO

Yhdistystoiminta sijoittuu ns. kolmannelle sektorille, eli julkisen ja yritystoiminnan ohessa toimivalle kentälle. Yhdistystoiminta tukee julkisen ja yritystoiminnan ulkopuolelle jäävää kenttää. Yhdistystoiminnan tavoitteena on tuottaa sellaisia palveluita, jotka jäävät julkisten ja yritysten tuottamien palveluiden katveeseen. Yhdistykset toimivat voittoa tavoittelemattomasti, eli eivät pyri kerryttämään yhdistyksen rahallista pääomaa (Harju 2003, 43–44). Suomessa on aina ollut paljon yhdistyksiä, joiden tavoitteena on ollut tuottaa yleistä hyvää. Poliittisesti sitoutuneita yhdistykset ovat olleet 1700-luvulta alkaen aina tähän päivään asti. Yhdistystoiminta on ollut kansalaisten keino vaikuttaa oman asuinpaikkakunnan asioihin, valtion toimintaan sekä yleiseen hyvään oloon (Salmikangas 2002, 90–91). Yhdistystoiminta on yksilölle harrastus ja tapa antaa apua tarvitseville apua sekä tukea. Yhdistykset toimivat suurilta osin vapaaehtoisten työntekijöiden voimin, mutta enenevässä määrin yhdistyksissä toimii myös palkattuja työntekijöitä. Yhdistyksen perustamisen ja toimimisen määrittää tarve sekä innostus. Jokainen yhdistys on perustettu joltain tiettyä tarkoitusta varten ja siihen liittyvät jäsenet haluavat antaa oman panoksensa tälle ko. asialle. Yhdistyksen tulee täten toimia oman tavoitteensa mukaisesti ja kerätä yhdistykseen jäseniä, jotka ovat aidosti kiinnostuneita yhdistyksen agendasta. Aate on jokaisella yhdistyksellä omansa, poliittiset yhdistykset ajavat omaa aatettansa kun taas poliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumattomat yhdistykset ajavat hyvinvoinnin tai muun aatteen asiaa.

Yhdistyksen peruspilarina on toimia oman aatteen hyväksi ja tätä varten yhdistykset tarvitsevat vapaaehtoisia aatteen kannattajia, jotka haluavat antaa oman ilmaisen työpanoksensa aatteelle. Vapaaehtoinen työ on työtä, josta ei saa rahallista korvausta, vaan korvaus on aineetonta ja pyyteetöntä mielihyvää tai tarpeellisuuden tunnetta. Vapaaehtoisuus on sidoksissa jäsenyyteen sekä yhdistyksen aatteeseen. Aatteen kannattaminen on nyky-yhteiskunnassa ns. out, eli nuoret kansalaiset eivät kannata aatteellisuutta samalla tavalla kuin esim. sodan aikaiset nuoret ovat kannattaneet. Aatteellisuuden kannattaminen edellyttää sitoutumista sekä motivaatiota tehdä aatteen eteen töitä, pelkkä sosiaalisessa mediassa, kuten Facebook:ssa, jonkin asian kannattaminen ei vastaa aatteen kannattamista asian varsinaisessa merkityksessä.

Vapaaehtoiset työntekijät ovat mielenkiintoinen ryhmä, sillä heidän motivaationsa tulee jostain, mikä ei ole rahassa mitattavaa. Vapaaehtoisuuden kiinnostavuus on mielenkiintoinen asia, sillä vapaaehtoiseen työhön sitoutuu kaiken ikäisiä sekä eri elämäntilanteissa eläviä ihmisiä päivittäin. Vapaaehtoisuuteen liittyy aineeton palkkio, joka voi olla tekijälle itselleen tuleva hyvä olo sekä

tunne olla tarpeellinen. Vapaaehtoisuuteen liittyy sosiaalinen nautinto, yhteenkuuluvuus sekä halu ja mahdollisuus oppia uutta (Harju 2003, 40).

Nuorten ihmisten aktiivisuus kuulua johonkin yhdistykseen tai sitoutuminen yhdistyksen toimintaan on ollut laskussa jo pidemmän aikaa. Yhdistykset taistelevat vapaaehtoisten työntekijöiden ajasta muiden harrastusten, sosiaalisen median sekä yksinkertaisesti vapaa-ajan kanssa. Vapaaehtoisuus tuo mukanaan velvollisuuden tehdä ja antaa omaa aikaansa käytettäväksi pyyteettömästi. Jo oma ikäluokkani on vierastanut työtä, josta ei saa palkkaa tai josta saa liian vähän palkkaa. Rahalla on todella suuri merkitys ihmisen elämässä. Vaikuttaa, ettei palkatonta työtä haluta tehdä, sillä samasta työstä voisi saada myös palkkaa (Harju 2005, 74). Esimerkkinä voisi käyttää sitä, että ikääntyvät ihmiset asuvat laitoksissa, mutta palkallisilla hoitajilla ei ole aikaa keskustella heidän kanssa saati viettää aikaa vanhusten kanssa. Vapaaehtoiset ihmiset käyvät ajoittain lukemassa iäkkäille ihmisille kirjoja tai käyvät heidän kanssaan ulkoilemassa. Tämä on oivallinen esimerkki siitä, millaisessa tilanteessa ihminen tarvitsee toista ihmistä ja jossa apu ei ole suoranaisesti rahassa mitattavaa. Vapaaehtoisen työntekijän tarve tehdä työtä ei sisällä tulostavoitetta esimiestä varten, vaan puhtaan halun auttaa ja olla hyödyksi. Nuoria ihmisiä tarvittaisiin enemmän yhdistyksien jäsenlistoille, jotta taattaisiin kolmannen sektorin toimivuus myös tulevaisuudessa.

Vapaaehtoisten jäsenten sitouttaminen on usein erittäin haasteellista sekä työtä vaativaa. Useissa yhdistyksissä kamppaillaan jäsenten sitouttamisen kanssa, mutta vain harvassa yhdistyksessä tartutaan ongelmaan niin, että saataisiin ongelma ratkaistua oikeilla työkaluilla. Sitouttamisesta on olemassa hyvin vähän tutkittua tietoa Suomessa, joten on vaikea kuvailla sitoutumisen kriteereitä tai kehittymistä Suomessa. Sitoutunut yhdistyksen jäsen on jäsen, joka tuo oman panoksensa kautta toimintaan syvyyttä sekä innokkuutta. Sitoutunut jäsen rakentaa yhdistyksen imagoa sekä vankentaa yhdistyksen olemassaoloa. Juuri sitoutuneita nuoria jäseniä tarvitaan erittäin useassa yhdistyksessä koko Suomenmaassa. Jäsen, joka maksaa jäsenmaksunsa, mutta ei osallistu yhdistyksen toimintaan työpanoksellaan, on erittäin hankala jäsen. Tällä tarkoitetaan sitä, että yhdistyksen rekisterin mukaan jäseniä saattaa olla satoja tai jopa tuhansia, mutta itse työhön osallistuu vain aktiivit, jolloin työtaakka saattaa olla ko. henkilöillä erittäin suuri. Sitoutuneita aktiivisia jäseniä tarvitaan toteuttamaan yhdistyksen tavoitteita sekä toimimaan yhdistyksen tarkoituksen mukaisesti. Nuoret kiinnostuvat nykypäivänä projektiluonteisista avustamisista, esim. Suomen Punaisen Ristin lipaskeräyksessä näkyy erittäin usein nuoria lipaskerääjiä. Pitkäkestoisessa arkitoiminnassa näkyy taas harmaapäisiä ihmisiä, esim. Aamulehden joulumyyjäiset vuonna 2010. Myyntipöytiä oli

erittäin paljon, mutta myyjät olivat jo eläkeiän lähellä tai sen ylittäneitä. Nuoria toiminnan jatkajia näkyy harvemmin pitkäkestoisissa toiminnan ylläpitotehtävissä.

Nuorten jäsenten puuttuminen koskettaa koko yhdistyskenttää, eikä vain esim. yleishyödyllisiä yhdistyksiä. Nuoria jäseniä tarvitaan tuomaan uutta näkökulmaa, uusia toimintamalleja, sosiaalisen median taitoja sekä tuoretta tietoa siitä, missä apua tai tukea tarvittaisiin. Nuoret tuovat mukanaan tämän päivän arjen, tiedon siitä, missä mennään. Vanhat ja omille urilleen jämähtäneet yhdistykset ovatkin erittäin vaikeassa tilanteessa, sillä nuoret äänestävät hyvin nopeasti jaloillansa, mikäli eivät koe tulevansa hyväksytyiksi tai eivät saa haluamiaan tehtäviä yhdistyksen hallituksessa tai toimikunnissa. Yhdistystoiminnassa tulisi ottaa huomioon se, että nuoret näkevät ja kokevat maailman eri tavalla kuin vanhempi väestö (Ekholm 2000, 19). Nuoret kokevat vaikuttamisen tarpeen sekä osallistumisen tavat eri tavalla kuin vanhemmat ihmiset ja tästä syystä tulisi yhdistystoiminnassa ottaa nuoret jäsenet tosissaan toimintaan mukaan, kuunnella heitä sekä antaa heille valtuuksia kehittää toimintaa vastaamaan tämän päivän edellytyksiä.

Toimintaan aktiivisesti osallistuminen edellyttää sitä, että jäsen saa toiminnasta tyydytystä haluillensa ja että hän kokee toiminnan tärkeyden sekä mielekkyyden (Harju 2003, 42). Yhdistykset, jotka ovat sisäänpäin kääntyneitä tai muutoin koostuvat pienestä tiivistä ryhmästä ovat hyvin luotaantyöntäviä uusille nuorille jäsenille. Luotaantyöntäviä yhdistyksiä ovat sellaiset yhdistykset, joissa on oma ”sisäpiiri” ja vain oikeilla suhteilla voi päästä osalliseksi tähän sisäpiiriin. Tämä on ongelma sekä nuorten että vanhempien ihmisten yhdistyksissä. Yhdistyksen jäsenet kokevat keskenään niin suurta yhteenkuuluvuutta, etteivät halua uusia jäseniä joukkoonsa, tällöin uusille jäsenille tulee helposti olo, etteivät he ole tervetulleita. Avoimuus sekä mukaan ottaminen, arvion antaminen ja yhteisen tavoitteen eteen työskenteleminen ovat asioita, jotka saavat uudet jäsenet sekä potentiaaliset jäsenet kiinnostumaan toiminnasta ja tätä kautta sitoutumaan yhdistyksen toimintaan.

II TUTKIMUKSEN PERUSVALINNAT

1 Tutkimuksen päätehtävä

Tutkimus on saanut alkunsa siitä, että tutkija on kohdannut nuorten puuttumisen yhdistystoiminnasta omassa työssään sekä harrastuksissaan ja kiinnittänyt huomiota siihen, etteivät yhdistykset aktiivisesti kehitä toimintaansa nuoria kiinnostavaksi. Yhdistystoimintaa ja vapaaehtoisuutta käsittelevissä kirjoissa on nostettu tutkimusaihe esille useasti ja täten tutkimus on saanut alkunsa sekä tavoitteensa selvittää nuorten osallisuutta yhdistystoiminnassa. Etenkin Anne Birgitta Yeung korostaa omissa artikkeleissaan sekä tutkimuksissaan vapaaehtoistoiminnan tutkimuksen tarvetta. Hän on itse tutkinut vapaaehtoistyötä ja siihen liittyviä motiiveja sekä henkilökohtaisia tarpeita Suomessa ja tämä tutkimus pyrkii vastaamaan nuorten osalta vapaaehtoistyön tutkimuksien puutteeseen. Vapaaehtoisuutta on tutkittu kirkon ja uskonnollisten yhdistysten kautta, yleishyödyllisen yhdistyksen vapaaehtoistoimintaa ei ole Suomessa vielä tutkittu varsinkaan nuorten näkökulmasta.

Yhdistystoiminnan tutkiminen on Suomessa aktiivista ja tutkimukset pyrkivät enemmän tai vähemmän selvittämään mitkä asiat saavat ihmiset sitoutumaan yhdistystoimintaan. Sitoutuminen sekä toimintaan aktiivisesti osallistuminen ovat useissa tutkimuksissa keskiössä, mutta kuitenkin nuorten ihmisten yhdistystoiminnan aktiivisuutta ei ole erikseen tutkittu. Yhdistystoiminta on laajaa ja yhdistykset voidaan jakaa eri kategorioihin aatteellisuuden sekä tavoitteen mukaan. Kulttuuri-, uskonnolliset, urheilu- ja poliittiset yhdistykset toimivat kaikki yhdistyskentällä ajaen omaa aatettaan ja työskennellen aatteensa hyväksi. Tämä tutkimus keskittyy nuorten ihmisten innokkuuteen sekä tahtoon osallistua Lions-klubi yhdistystoimintaan. Yhdistystoiminnalla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa ns. yleishyödyllistä yhdistystoimintaa. Yleishyödyllinen yhdistystoiminta tähtää pääasiallisesti yleisen hyvän tuottamiseen, eikä niinkään spesifin ryhmän edun tavoitteluun tai vertaistuen tuottamiseen. Yleishyödyllinen toiminta on yleistä auttamista esim. vanhempien ihmisten ulkoiluttamista tai arkun kantamista sellaisissa hautajaisissa, joissa ei muutoin olisi arkunkantajia.

Yhdistystoiminta on jokaisessa valtiossa omanlaisensa. Suomessa yhdistystoiminnalla on pitkät juuret ja useita vanhoja yhdistyksiä sekä yhteisöjä ollaan elvyttämässä takaisin aktiiviseen toimintaan. Kyläyhteisöt ovat olleet vahvoja Suomessa ja useissa pikkukylissä yhdistystoiminta sekä yhteisöt ovat olleet useiden suurtenkin hankkeiden takana. Edelliset sukupolvet ovat sisäistäneet toimintatavakseen jo nuorina auttamisen tärkeyden ja antavat edelleen oman

panoksensa yhteiskunnalle yhdistysten kautta. Nykyajan nuorisolle yhdistysten toiminta ja yhdistyksissä toimiminen eivät ole itsestäänselvyyksiä.

Tutkimuksen päätehtävänä on selvittää *miksi nuoria on hyvin vähän yhdistystoiminnassa mukana ja miten tilanteen saisi käännettyä niin, että nuoria kuuluisi enemmän yhdistyksiin*. Päätehtäväksi määräytyy täten selvittää mitä yhdistysten tulisi tehdä, jotta nuoria kiinnostaisi liittyä yhdistysten jäseniksi ja mitä nuoret odottavat yhdistyksiltä.

Tutkimuksen päätehtävänä on selvittää mitä nuoret kaipaisivat yhdistyksiltä, jotta he olisivat kiinnostuneita liittymään jäseniksi. Vastavuoroisesti pyritään selvittämään mitä yhdistykset olettavat että heidän tulisi tehdä ja mitä ne tekevät, jotta nuoria jäseniä liittyisi heidän yhdistykseen. Kuilu näiden kahden välillä tuntuu olevan leveä ja syvä, tutkimuksen tavoite on selvittää mistä kuilu on syntynyt ja miten se saataisiin kurottua umpeen. Tutkimuksen keskeisiä käsitteitä ovat yhdistyksen toiminnan määrittely, yhdistyksen toiminnan kehitys ja nuorten olettamukset sekä odotukset. Keskeisiin käsitteisiin kuuluvat termit sitouttaminen, sitoutuminen, odotukset, tarjonta, markkinointi. Tutkimuksessa pyritään täten ottamaan sekä yhdistyksen osapuoli että nuorten ihmisten edustama osapuoli huomioon. Tutkimuksen lähtökohtana toimii olettaus, että yhdistysten haluttavuus harrastuksina on nuorten näkökulmasta minimaalinen, eikä yhdistyksiin haluta sitoutua erilaisten perusteiden johdosta. Vastavuoroisesti olettamuksena on, että yhdistyksissä toimii jäseninä iäkkäämpiä ihmisiä sekä hallitukset koostuvat vanhemmista ihmisistä, jotka eivät omaa keinoja eivätkä taitoja tuoda yhdistystään 2000-luvulle.

Tutkimuksen päätehtävänä on tarttua siihen tosiasiaan, että sitoutuminen yhdistyksen aatteeseen ja toimintaan on nuorten keskuudessa minimaalista. Tutkimuksen kautta pyritään löytämään sitouttamisen keinoja yhdistyksen toiminnan kautta, jolloin uusia nuoria jäseniä kyettäisiin saamaan yhdistysten jäsenlistoille. Yhdistyksen toimintaan sitouttamisesta on Suomessa hyvin vähän tutkimustuloksia, joten tutkimuksen perusasetuksena on hypoteesi siitä, ettei nuoria ihmisiä kiinnosta sitoutua yhdistysten toimintaan pitkäkestoisesti. Vastavuoroisesti hypoteesina toimii myös se, että yhdistykset ovat osittain lukkiutuneet vanhaan toimintamalliin, eivätkä osaa tai tahdo toimia markkinavetoisesti uusien jäsenten rekrytoinnissa. Nämä hypoteesit toimivat tutkimuksen päätehtävän perustana. Suomessa on tutkittu vapaaehtoistyötä sekä yhdistystoimintaa kansalaistoimintana kiitettävästi, mutta tutkimuksia nuorten innokkuudesta yhdistystoimintaan ei ole olemassa. Tämän tutkimuksen päätehtävä on muokkaantunut nuorten innokkuuden

selvittämiseen siksi että yhdistystoiminta on arvokasta sekä tärkeää ja sen jatkuvuuden kannalta on tärkeää selvittää miksi 2000-luvun nuoriso ei ole yhdistystoiminnassa aktiivisesti mukana.

2 Tutkimuksen tavoite

Tutkimuksen tavoitteena on selittää, miksi nuoria ihmisiä ei kuulu järjestöihin ja mitä tulisi järjestöjen tehdä, jotta nuoria ihmisiä kiinnostaisi liittyä jäseniksi yhdistyksiin. Tutkimuksessa keskitytään tutkimaan Lions-liitto ry:tä, joissa nuoret jäsenet ovat samalla linjalla kuin vanhemmat jäsenet ja jossa ei nuorille tarjota alempaa jäsenmaksua kuin esim. töissä käyville aikuisille. Tutkimuksessa keskitytään Pirkanmaan alueella toimiviin paikallisyhdistyksiin.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää mitä ja miten paikallisyhdistysten tulisi toimintaansa kehittää, jotta nuoria ihmisiä kiinnostaisi yhdistystoiminta ja paikallisyhdistysten kautta vaikuttaminen yhteiskunnallisiin asioihin. Tutkimuksen tavoitteena on rakentaa paikallisyhdistyksille teoriamalli, jonka avulla paikallisyhdistys kykenee kehittämään toimintaansa nuoria kiinnostavammaksi ja houkuttelevammaksi. Tutkimuksen rajallisuudesta johtuen, tutkimuksessa ei voida ottaa huomioon nuorten vanhempien yhdistystoiminnan aktiivisuutta ja sen vaikutusta nuorten yhdistystoiminnan aktiivisuuteen. Vanhempien aktiivisuus todennäköisesti vaikuttaa nuorten, etenkin 15–25-vuotiaiden innokkuuteen toimia yhdistyksissä, mutta tämän olettamuksen tutkiminen edellyttäisi laajempaa tutkimusta kuin tässä tutkimuksessa on mahdollista toteuttaa.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää miksi nuoret eivät koe tarvetta toimia yhdistyksissä vapaaehtoismijoina ja mitä tulisi tehdä, jotta yhdistykset kiinnostaisivat nuoria ihmisiä enemmän. Tutkimuksen tavoitteena on avata vallitsevia ”lukkoja” ja avata yhdistystoiminnalle uusia muotoja, jotka vastaisivat nuorten käsitystä yhdistystoiminnasta. Anne Birgitta Yeung on tutkimuksessaan, *Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – ihanteita vai todellisuutta?*(2002), saanut kiinnostavan tuloksen nuorten aktiivisuudesta vapaaehtoistyöhön, sillä hänen tutkimuksensa mukaan kaksi viidestä 15–24-vuotiaasta on mukana jossain vapaaehtoistoiminnasta. Tämä tulos perustuu siihen, että Yeungin tutkimuksessa ei eroteltu vapaaehtoistoimintaa yhdistyskentällä, vaan kaikki vapaaehtoistoiminta laskettiin mukaan. Tässä tutkimuksessa keskitytään yleishyödylliseen vapaaehtoistoimintaan, eli esim. politiikka ja urheilu ovat tutkimuksen ulkopuolella. Talkootoiminta sekä sukulaisten ja ystäväpiirin auttaminen on myös suljettu tutkimuksessa tarkoitettun vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle.

Tutkimuksessa keskitytään paikallistason yhdistystoimintaan, eli siihen, mitä yksittäiset paikallisosastot tekevät jäsenhankinnan sekä toiminnan kehittämisen eteen. Tutkimuksessa keskitytään paikallistason yhdistystoimintaan siksi, että paikallistasolla tapahtuva yhdistystoiminta on toimintaa, joka näkyy ympäristössään ja johon kiinnostuneet potentiaaliset jäsenet voivat osallistua. Liitto- ja piiritason yhdistystoimintaa tullaan sivuamaan tutkimuksessa niiltä osin kuin se on tutkimuksen kannalta oleellista. Liitto- ja piiritaso ovat tasoja, jotka asettavat tavoitteet, mutta paikallistason yhdistysten on tehtävä itse työ tavoitteiden eteen. Paikallistason yhdistykset ovat täten tutkimuksen keskiössä ja juuri niiden kautta pyritään selvittämään miten nuoria jäseniä saataisiin rekrytoitua paikalliseen toimintaan.

Nuorten puuttuminen vapaaehtoistoimijaryhmästä on ajankohtainen sekä suuri ongelma. Yhdistyskenttää ei ole tutkittu Suomessa siltä osin, että tiedettäisiin keinoja kehittää toimintaa niin, että nuoret kiinnostuisivat vapaaehtoistoiminnasta. Yhdistysten tulisi huomioida etenkin kontingenssiteorian mukainen organisaatioteoria, jotta ne osaisivat kehittyä muuttuneiden tarpeiden mukaisesti. Kontingenssiteoriaa käytetään hallintotieteissä organisaatioteorian ymmärtämisessä, eli yritysten tulee huomata ympäristöjensä muutokset ja tarpeiden kehittymiset ja vastata näihin muutostarpeisiin muuttamalla itse. Kontingenssiteorian perusideana on, että yritys haluaa olla olemassa ja jotta se voi pärjätä kilpailussa, tulee sen muuttua ympäristöjensä muutoksien mukana. Sama pätee yhdistyksiin. Yhdistysten tulee reagoida ympäristöjensä muutoksiin, jotta sen toiminta voisi jatkua. Ilman muutoksia yhdistys taantuu ja sen toiminta supistuu. Muutokset ovat välttämättömiä, sillä maailma muuttuu yhdistysten ympärillä koko ajan, tarpeet muuttuvat ja auttamisen muotojen tulisi kehittyä näiden muutosten mukana. Yhdistykset, jotka eivät ole muuttaneet toimintamuotoaan, eivätkä ole reagoineet siihen, että jäsenkanta on vanhentunut, eikä uusia nuoria jäseniä ole liittynyt yhdistykseen, ovat tutkimuksen kohteina. Tutkimuksen tavoite on etsiä ratkaisua miten yhdistykset saisivat toimintansa kiinnostavaksi nuorille ja miten nuoria tulisi rekrytoida jäseniksi. Tutkimuksen tavoitteena on löytää keinoja yhdistysten tulevaisuuden varmistamiseksi.

Tutkimus toteutetaan induktiivisena tapaustutkimuksena, eli tutkimuksessa ei pyritä todistamaan teoriaa todeksi vaan pyritään rakentamaan teoria, jonka pohjalta paikallisyhdistykset kykenisivät kehittämään toimintaansa nuoria houkuttelevaksi. Tutkimus toteutetaan hermeneuttisena, eli pyritään ymmärtämään sekä nimeämään ne tekijät, jotka johtavat ihmiset vapaaehtoistoimintaan mukaan. Hermeneutiikan avulla kyetään analysoimaan haastatteluiden aineisto selittävästi ja niin, että löydetään syyt vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle tai osallistumattomuudelle. Tutkimuksen

metodina käytetään paneelitutkimuksen mukaista menetelmätriangulaatiota, eli käytetään useampaa kuin yhtä metodologiaa. Menetelmätriangulaatio on valittu tutkimuksen menetelmäksi, jotta tutkimuksen tavoitteen saavuttaminen onnistuisi mahdollisimman hyvin. Menetelmätriangulaation avulla voidaan kerätä aineistoa eri tavoin ja eri metodein, jolloin mahdollistuu mahdollisimman validin tutkimustuloksen saaminen.

Tutkimuksen päätehtävänä on selvittää miksi nuoria jäseniä on vain hyvin vähän, jos ollenkaan, yhdistyksissä. Tutkimuksen päätehtävänä selvittämiseksi käytetään poikkileikkausasetelmaa, eli ts. tutkitaan samassa hetkessä tapahtunutta asiaa. Poikkileikkausasetelman avulla kyetään selvittämään juuri tämän päivän sekä huomisen tilannetta, jolloin voidaan tutkia aktuaalista tietoa yhdistysten tilanteesta ja samalla sitä, miksi nuoria ihmisiä ei ole liittynyt nykyisillä menetelmillä yhdistyksiin. Pitkittäisasetelmaa käytetään tutkimuksessa havainnoinnin muodossa, yhtä paikallisosastoa ja sen toimintaa on havainnoitu kahden vuoden ajan.

Tutkimuksessa perehdytään neljään paikallisyhdistykseen, joissa nuoria aktiivisia jäseniä on vähän tai ei ollenkaan. Tutkimuksessa käytetään kvalitatiivista haastattelumetodia, jonka avulla pyritään saamaan sekä yhdistyksen näkemys, että nuorten näkemys yhdistyksen toiminnasta sekä toiminnan kiinnostavuudesta. Tutkimuksen aineisto kerätään teemahaastattelulla ja aineisto analysoidaan sisällönanalyysi tutkimusmenetelmällä. Sisällönanalyysi on valittu analysoinnin metodiksi siksi, että teemahaastattelun aineistosta pyritään löytämään selkeitä syy-seuraus-suhteita vapaaehtoistoimintaan osallistumiselle sekä osallistumattomuudelle. Sisällönanalyysillä kyetään luokittelemaan haastatteluiden aineisto kategorioihin, joiden kautta kyetään aineistoa analysoimaan siten, että aineistosta on mahdollista rakentaa teoriaan pohjautuva malli. Tutkimuksen tavoitteena on rakentaa täten induktiivisena tutkimuksena teoria, jonka avulla kyetään kehittämään paikallisklubeja niin, että nuoria kiinnostaisi osallistua klubien tarjoamaan vapaaehtoistoimintaan. Jotta tavoite voidaan saavuttaa, tulee tutkimuksen aineisto analysoida siten, että aineistosta kyetään löytämään relevantit tekijät, jotka voidaan luokitella sekä kategorisoida siten, että lopputulemana on toimiva teoria. Aineistotriangulaatiota käytetään osittain aineiston analysoinnissa, sillä mm. Yeung on tehnyt erittäin relevantteja huomioita omassa tutkimuksessaan, joka käsittelee sitoutumista sekä vapaaehtoistyötä. Tässä tutkimuksessa käytetään täten aiempien tutkimusten tuloksia, tutkimuksen oman aineiston ohella. Aineistotriangulaatiolla pyritään takaamaan validi tutkimustulos tutkimuskysymykselle. Primaariaineistona toimii täten teemahaastatteluilla kerättävä aineisto ja sekundaariaineistona toimivat aikaisemmat tutkimustulokset. Primaariaineiston tehtävä on toimia hermeneuttisesti, jolloin kyetään rakentamaan kuva siitä, mitä yhdistykset tarjoavat ja mitä nuoret

toivoisivat että heille tarjottaisiin. Sekundaariaineisto toimii aineistoa tukevana sekä oikeellisuuden tarkistavana. Sekundaariaineisto on kerätty eri tutkimusta varten, jolloin se ei ole suoraan verrannollinen tämän tutkimuksen aineistoon, mutta sitä tullaan käyttämään hyväksi niiltä osin kuin se vain on mahdollista jotta tutkimuksen tulos on mahdollisimman validi.

3 Tutkimuksen näkökulma

Tutkimuksen näkökulman valinnassa on vaikuttanut olemassa olevan tutkimustiedon näkökulman asettelu. Suomalaisista yhdistystutkijoista mm. Aaro Harju ja Anne Birgitta Yeung ovat osoittaneet tutkimuksissaan näkökulman sekä metodin valinnan tärkeyden. Tutkimuksissaan he ovat osoittaneet, ettei vapaaehtoisuutta eikä sitoutumista voi tarkistella vain yhdestä näkökulmasta, vaan tutkimuksessa on otettava huomioon vapaaehtoistyön mielekkyys vapaaehtoistyöntekijän näkökulmasta. Ongelmaa on tarkasteltava myös yhdistyksen näkökulmasta siksi, että toimintaa tulee kehittää, jotta vapaaehtoistyöntekijät kokevat työn mielekkyyden. Em. tutkijoiden teoksista on nähtävissä kuinka laaja sekä monisyinen yhdistystoiminta ja vapaaehtoistyö ovat.

Tutkimuksen näkökulman valinta perustuu tutkimuksen tavoitteen mukaisesti, jolloin tutkimuksen näkökulmana toimii yhdistyksen toiminnan näkökulma ja nuorten näkökulma yhdistystoiminnasta. Näkökulman valinnassa on otettu huomioon tutkimuksen tavoite selvittää mitä yhdistysten tulisi tehdä, jotta nuoria kiinnostaisi liittyä yhdistyksen jäseneksi. Tavoite asettaa haasteen tutkimukselle tutkia sekä yhdistyksen että nuorten näkökulmasta tutkimusongelmaa. Jotta tutkimustulos vastaisi tutkimusongelmaan, on näkökulman oltava sekä yhdistyksen että nuorten suunnasta relevantti. Mikäli tutkimuksen näkökulma olisi vain toisesta suunnasta, eli esim. yhdistyksen näkökulma, jäisi nuorten mielipide puuttumaan tutkimuksesta. Tarkisteltaessa tutkimusongelmaa kahdesta eri näkökulmasta, kyetään selvittämään todelliset syyt ja seuraukset nuorten vähäiselle aktiivisuudelle yhdistystoiminnassa.

Näkökulman valintaan ovat vaikuttaneet olemassa olevat tutkimukset. Esimerkiksi Yeung on tutkinut vapaaehtoisuuden motiiveja vapaaehtoisten näkökulmasta. Näin tutkittuna Yeung on kerännyt arvokasta tutkimusmateriaalia vapaaehtoisten motiiveista osallistua vapaaehtoistyöhön. Tässä tutkimuksessa keskitytään selvittämään yhdistyksen muutostarpeita, jolloin näkökulman on katettava molemmat osapuolet, jolloin on mahdollista saada valideja tutkimustuloksia. Näkökulman valintaan on käytetty tutkimuksen suunnittelussa paljon aikaa ja ainoaksi mahdolliseksi

näkökulmaksi tutkimukselle on valittu näkökulma, joka mahdollistaa tutkimusongelman tarkistelun molemmista relevanteista suunnista.

Näkökulman valinnalla pyritään takaamaan tutkimuksen tavoitteen saavuttaminen sekä päätehtävän onnistuminen. Tutkimuksen mahdollisimman hyvä onnistuminen edellyttää laaja-alaista näkökulmaa, kuitenkin niin, että tutkimustulokset vastaavat tutkimusongelmaan. Näkökulman ollessa kahdesta eri suunnasta on riskinä kadottaa tavoitteen asettama lopputulos, mutta näkökulma on rajattu niin, että vain tutkimuksen kannalta relevantit aspektit huomioidaan. Tällä tarkoitetaan sitä, ettei esim. nuorten haastattelussa perehdytä heidän vanhempiensa järjestöaktiivisuuteen tai muihin perhesuhteisiin. Vastavuoroisesti yhdistyksen näkökulmasta ei tarkastella laaja-alaisemmin liiton tai muiden toimijoiden näkökulmia, vaan keskitytään paikallisosaston omaan toimintaan jäsenhankinnan sekä toiminnan kehittämisen näkökulmasta.

III TUTKIMUKSEN TEOREETTINEN OSA

1 Tutkimuksen pääkäsitteiden asettaminen

Tutkimuksen pääkäsitteet pohjautuvat Anne Birgitta Yeungin tutkimuksen, Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta (2002), tuloksiin sekä Aaro Harjun toimittama, Kansalaistoimintaan kätkeytyvä aarre (2007), kirjan esille nostamiin teemoihin. Pääkäsitteiden valinnassa on pohdittu aikaisempien tutkimustulosten osoittamaa tietä vapaaehtoistyön merkityksestä sekä olemuksesta. Yeungin tutkimus on ollut erittäin kattava sekä laaja, tästä johtuen tässä tutkimuksessa pohjataan pääkäsitteiden valinta jo olemassa olevan tutkimustiedon tuloksiin. Yeungin tutkimus keskittyi selvittämään suomalaisten ihmisten asenteita sekä osallistumista vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksessa vapaaehtoistoiminta oli tutkimuskohteena, joten tutkimuksessa tutkittiin sitä, miten ihmiset mieltävät vapaaehtoistoiminnan sekä miten he osallistuvat vapaaehtoistoimintaan. Tutkimus toimii tämän tutkimuksen pohjana, sillä Yeung on tutkinut laajasti vapaaehtoisuuden olemusta sekä sitä, miten suomalaiset mieltävät vapaaehtoisuuden. Tässä tutkimuksessa perehdytään syvemmin nuorten käsitykseen sekä innokkuuteen osallistua yleishyödyllisen yhdistyksen toimintaan, jolloin tämä tutkimus myötäilee Yeungin tutkimusta, mutta tämä tutkimus perehtyy syvemmin yhteen vapaaehtoisuuden alaan sekä nuoriin.

Pääkäsitteiden asettamiseen on vaikuttanut em. tutkimuksen lisäksi kirjallisuudesta nousseet teemat, jotka tukevat tai tuovat syvempää katsontaa pääkäsitteille, jotka on johdettu aikaisemmista tutkimuksista. Pääkäsitteiden valinnassa on käytetty aikaisempaa tutkimustietoa siitä johtuen, että tutkimuksessa pyritään selvittämään nuorten asennetta yhdistystoimintaan, eli vapaaehtoistoimintaan, jolloin aikaisemmat tutkimukset toimivat erinomaisena pohjana tälle tutkimukselle.

Tutkimuksen pääkäsitteiden asettamisessa on kiinnitetty erityistä huomiota siihen, mitkä pääkäsitteet tuovat parhaiten tutkimusongelman problematiikan esille ja miten tutkimusongelmaa tulisi lähestyä, jotta tutkimuksen tulos kykenisi vastaamaan tutkimuksen tavoitteeseen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää mitä yhdistyksien tulisi tehdä, jotta nuoria kiinnostaisi osallistua toimintaan ja vastavuoroisesti selvittää mitä nuoret toivovat yhdistystoiminnalta, jotta heitä kiinnostaisi siihen osallistua. Tavoitteen ollessa kokonaisvaltainen, tulee pääkäsitteidenkin

olla laaja-alaisia, olematta kuitenkaan liian laveita, jotta kyetään tarkastelemaan ongelmaa jokaisesta relevantista suunnasta.

Tutkimuksen ensimmäisenä pääkäsitteenä on vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoistoiminta on yhtenä pääkäsitteenä siksi, että vapaaehtoistoiminta on yläkäsite kaikelle palkattomalle toiminnalle. Vapaaehtoisuutta on tutkittu Suomessa suhteellisen vähän, joten jopa käsite vapaaehtoistoiminta on jäänyt Suomessa vähäiselle tutkimukselle. Vapaaehtoistoiminnan tutkimisessa on tähän asti kiinnitetty enemmän huomiota itse vapaaehtoisuuteen, eikä niinkään siihen, mikä saa yksilön toimimaan vapaaehtoisena toimijana aktiivisesti. Toisena pääkäsitteenä tutkimuksessa on vapaaehtoistoimintaan osallistuminen. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen toimii pääkäsitteenä siksi, että osallistumisella vapaaehtoistoiminnassa voidaan tarkoittaa moninaisia toimintamuotoja sekä osallistuminen mielletään usein hyvin eri tavoin (Yeung 2002). Osallistuminen on itsessään jo mielenkiintoinen teema ja tässä tutkimuksessa se toimii sekä yhdistyksen näkökulmasta että nuorten näkökulmasta havainnollistavana pääkäsitteenä. Kolmantena pääkäsitteenä tutkimuksessa on jäsenhankinta. Jäsenhankinta on pääkäsitteenä tutkimuksessa, sillä jäsenhankintaan kuuluu hyvin paljon eri tapoja sekä markkinointia. Jäsenhankinta on yhdistyksen kannalta erittäin oleellinen osa-alue, johon halutaan perehtyä tässä tutkimuksessa syvemmin. Jäsenhankinta koostuu eri yhdistyksissä hyvin erilaisista toiminnoista, suurista mainoskampanjoista pieniin, henkilökohtaisiin pyyntöihin ja kutsuihin. Jäsenhankinta on tutkimuksen kannalta oleellinen aspekti, sillä yhdistysten tulee osata värvätä nuoria jäseniä ja ottaa heidän tarpeensa värväystilanteessa huomioon. Jäsenhankintaa ei ole Suomessa tutkittu kovinkaan paljoa, sillä se on yhdistyskohtaista sekä toimii markkinavalttina. Tässä tutkimuksessa tutkitaan jäsenhankintaa siksi, että vain onnistuneen jäsenhankinnan avulla kyetään värväämään nuoria yhdistyksen jäseniksi.

Vapaaehtoistoiminnan alakäsitteinä toimivat vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi, luottamus ja osallisuus sekä yhteisöllisyys. Vapaaehtoistoiminnan alakäsitteet on johdettu aiemmista vapaaehtoistoimintaa käsittelevistä tutkimuksista sekä kirjallisuudesta. Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi tarkoittaa tässä tutkimuksessa paikallisosastotason johtamista sekä toiminnan organisointia. Paikallistasolla tapahtuva johtaminen sekä organisointi ovat tutkimuksen kannalta erittäin relevantteja, sillä juuri ne vaikuttavat yhdistyksen houkuttelevuuteen nuorten näkökannalta. Luottamus ja osallisuus ovat vapaaehtoistoiminnan alakäsitteenä tässä tutkimuksessa siksi, että luottamusta tarvitaan sekä jäsenen että yhdistyksen suunnalta, jotta vapaaehtoistoiminta olisi onnistunutta. Yhteisöllisyydellä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa kaikkia niitä syitä, miksi yksilö on liittynyt yhdistykseen ja osallistuu vapaaehtoisesti

toimintaan. Syitä liittyä vapaaehtoistoimintaan on noussut kirjallisuudesta useita, niitä ovat usein sosiaaliset tarpeet, etenkin yksilön tuntemukset siitä, että hän on tarpeellinen ja voi tehdä toisten eteen jotain hyvää. Yhteisöllisyys on mielenkiintoinen alakäsite vapaaehtoisuudessa, sillä ihminen kaipaa ympärilleen toisia ihmisiä ja haluaa tuntea kuuluvansa johonkin yhteisöön. Yhteisöllisyyttä tutkitaan tässä tutkimuksessa yksilön mutta myös yhdistyksen näkökulmasta.

Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen alakäsitteinä toimivat motivaatio, sitoutuminen ja sitouttaminen. Osallistuminen edellyttää motivaatiota sekä kiinnostusta toimintaa kohtaan. Yeungin (2002) tutkimuksessa motivaatiota on tutkittu toimintaan lähtemisen kautta erinomaisesti, tässä tutkimuksessa motivaatiolla tarkoitetaan sekä toimintaan mukaan lähtemistä että toiminnassa mukana olemista. Motivaatio sisältää myös yhdistyksen motivaation kehittää toimintaansa, ylläpitää olemassa olevaa toimintaa sekä motivaatiota ottaa nuoria uusia jäseniä toimintaan mukaan.

Sitoutumisella tarkoitetaan tutkimuksessa yksilön näkökulmasta tutkittua sitoutumista toimintaan sekä toiminnan kehittämiseen. Sitoutuminen on yritysmaailmasta tuttua, sillä työntekijät sitoutuvat työpaikkaansa sekä tehtävänsä yrityksen edun ja oman palkkansa takia, yhdistystoiminnassa sitoutuminen on omaehtoista, sillä yhdistyksillä ei ole palkkaa houkuttimena. Sitoutuminen edellyttää yksilön omaa tahtoa kuulua yhdistykseen sekä osallistua toimintaan.

Sitouttamisella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa yhdistyksen keinoja sitouttaa uusia sekä vanhoja jäseniään toimintaan mukaan. Sitouttaminen sisältää yhdistyksen mahdollisuudet antaa uusille jäsenille toimivaltaa osallistua toimintaan, tuoda uusia näkemyksiä sekä toimintatapoja. Ilman että yhdistyksen suunnasta pyritään sitouttamaan uusia jäseniä toimintaan, on uuden jäsenen hankala kokea olonsa tervetulleeksi. Sitouttaminen sisältää täten yhdistyksen suunnalta sekä mahdollistajan roolin että jäsenkannan kasvattajan roolin. Ilman sitoutettuja jäseniä voi yhdistyksen toiminta olla erittäin epävakaa pohjalla. Täten yhdistyksen on pyrittävä sitouttamaan aktiivisia jäseniä toimintaan.

Jäsenhankinnan alakäsitteinä toimivat yhdistyksen markkinointi, toiminnan merkityksellisyys ja toiminnan kehittäminen. Yhdistystoiminnan markkinointi perustuu siihen, että mikä ei näy ympäristössään tai mitä eivät paikkakuntalaiset tiedä, ei ole olemassa (Drucker 1990, 75–79). Mikäli yhdistys ei toiminnallaan saa huomiota ympäristössään, ei jäsenhankinta voi onnistua laajamittaisesti. Markkinoinnilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa yhdistyksen olemassaolon sekä toiminnan julkituomista. Markkinointi on jäsenhankinnan alakäsitteenä siksi, että vain markkinoimalla yhdistystä kyetään värväämään uusia jäseniä. Toiminnan merkityksellisyydellä

tarkoitetaan tässä tutkimuksessa aatteellisuutta sekä toimintaan osallistumisen muotoja. Merkityksellisyydellä tarkoitetaan yksilön näkökulmasta katsottua toiminnan mielekkyyttä. Toiminnan kehittämisellä tarkoitetaan ajanmukaista otetta toimia ja ottaa yhteiskunnallisia vastuita. Yhdistyksen tulee pysyä ajan hermoilla, jotta se kykenee vastaamaan ympäristöjensä tarpeita. Toiminnan kehittäminen kattaa tässä tutkimuksessa sekä varsinaisen toiminnan kehittämisen, mutta myös rakenteellisen kehityksen. Rakenteellisella kehityksellä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa rakenteiden uudistamista sekä vaikuttamisen keinojen kehittämistä.

2 Vapaaehtoistoiminta

Vapaaehtoistoiminta on toimintaa, johon henkilö osallistuu omasta vapaasta tahdostaan saamatta osallistumisesta rahallista palkkiota. Vapaaehtoistoiminta eroaa vapaaehtoistyöstä terminä siten, että toiminta kuvastaa sitä eroa, ettei vapaaehtoistoiminnassa olla työssä vaan vapaaehtoisina toimijoina (Mykkänen-Hänninen 2007, 11). Vapaaehtoistoiminnan kenttä on laaja ja siihen kuuluvat kaikki urheiluseuratoiminnasta aina hyväntekeväisyystoimintaan. Vapaaehtoistoiminta on ns. sateenvarjotermi, eli sen alle kuuluu hyvin erilaisia toimintoja sekä käsitteitä vapaaehtoistoiminnan alalla. Vapaaehtoisuuden taso voi vaihdella koulutukseltaan sekä osallistumismuodoltaan. Toisinaan vapaaehtoistoiminta edellyttää ammatillista koulutusta tai kohdeyhdistyksen järjestämää koulutusta ja toisinaan vapaaehtoistoiminta ei edellytä minkäänlaista koulutusta tai kokemusta.

Eroavaisuudet vapaaehtoisuuden määrittelyssä eri maissa alkavat jo termin vapaaehtoisuudesta. Vapaaehtoistoiminnan määrittely vaihtelee valtioittain ja termi ymmärretään eri tavoin eri maissa. Suomessa ei ole määritelty vielä termin todellista sisältöä, eikä ole eroteltu koulutusta vaativia vapaaehtoistöitä muista vapaaehtoisuuden muodoista. Esimerkiksi Saksassa erotellaan vapaapalokunnan jäsenet semi-professionaaliksi, kun Suomessa vapaapalokunnan jäsenet ovat vapaaehtoisia palokuntalaisia, eli vapaapalokuntalaisia. Semi-professionaalinen terminä tarkoittaa sitä, että vapaaehtoinen omaa samat taidot sekä osaa toimia tosipaikan tullen oikein, mutta ei omaa samoja velvoitteita eikä oikeuksia kuin ammattitaitoinen työntekijä. Yhdistyksen järjestämä koulutus tuottaa täten lähes vastaavan koulutustuloksen kuin virallinen koulutuskin, mutta koulutusta ei tunnisteta ammatinhankinnan kannalta oikeaksi koulutukseksi. Koulutusta vaativia vapaaehtoistöitä on useita, esim. kriisipuhelimet kouluttavat vapaaehtoiset toimimaan oikein. Vapaaehtoiset työntekijät saavat täten koulutuksen, jotta he voivat toimia vapaaehtoisina.

Tämän tutkimuksen pohjana toimii vapaaehtoistoiminta, jota voi toteuttaa ilman erillistä koulutusta tai ammattitaustaa, eli ns. lähimmäisestä huolehtimista ja välittämistä koskeva vapaaehtoistyö. Suomalaisten tutkijoiden teoksissa nousee esille termin määrittelemättömyys, termille vapaaehtoistoiminta ei ole luotu suomen kielessä tarkkaa määritelmää, jolloin jokainen vapaaehtoistoimintaa tutkiva henkilö, joutuu rakentamaan tutkimuksessansa oman spesifin määritelmän vapaaehtoistoiminnalle, jonka perusteella hän ilmiötä tutkii.

Vapaaehtoistoiminta mielletään hyvin kirjavana käsitteenä, jonka alaisuuteen niputetaan usein myös talkootyöt sekä naapuriavut (Yeung 2002, 16). Vapaaehtoistoiminnan alaisuuteen mielletään täten myös sellaiset filantropiset toiminnat, jotka eivät itse asiassa kuulu vapaaehtoistoiminnan

käsitteeseen. Vapaaehtoistoiminnan määrittelyn ytimenä voidaan pitää sitä, että vapaaehtoistoiminta on jonkin yhdistyksen tai organisaation järjestämää sekä ohjaamaa toimintaa (Yeung 2002, 16). Vapaaehtoistoiminta on yleensä aina yhdistysten tai järjestöjen ylläpitämää sekä organisoimaa toimintaa. Yhdistysten sekä järjestöjen tavoitteena on saada vapaaehtoisia toimijoita toimintaansa mukaan, jotka tekevät vapaaehtoisesti työtä yhdistyksen tai järjestön aatteen puolesta. Yeung on tutkimuksessaan *Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta?* jaotellut vapaaehtoistoiminnan kuuteen eri toimintamuotoon, Sosiaali- ja terveysala, Lapsi- ja nuorisotyö, Ryhmä- ja järjestötoiminta, Urheilutoiminta, Kristillinen toiminta sekä Avustustoiminta ja luonnonsuojelu. Luokittelu jakaa mielikuvat vapaaehtoistoiminnasta kuuteen eri toiminnanmuotoon ja nämä kuusi eri toimintamuotoa sisältävät vaihtelevan määrän tarkempia luokkia. Tämä tutkimus keskittyy Ryhmä- ja järjestötoimintaan ja tarkemmin Lions-toimintaan. Yeungin luokittelu ko. toimintamuodossa ovat: ryhmät, seurat, kerhot, vapaapalokunta, Lions-toiminta, vapaaehtoinen maanpuolustus sekä autoliiton toiminta. Yeungin tutkimuksessa luokittelu on toteutettu validisti, joten tässä tutkimuksessa nojaututaan Yeungin luokitteluun sekä toimintamuodoissa että toimintaluokittelussa.

Vapaaehtoistoiminta mielletään mielikuvien kautta ja jokaisella kansalaisella on oma mielikuva vapaaehtoistoiminnan luonteesta. Toiset ihmiset ovat erittäin aktiivisia vapaaehtoistoiminnassa, kun taas toiset eivät kuulu minkään vapaaehtoistoiminnan piiriin. Vapaaehtoistoiminnan mielikuviin vaikuttaa usein sukupuoli, asuinpaikkakunta sekä ikä. Nuoret kokevat ja mieltävät vapaaehtoistyön vanhempia useammin palkattomana toimintana kun vanhemmat mieltävät siihen kuuluvan jonkin hyvän asian eteen työskentelyn (Yeung 2002, 19–23). Nuorten ja vanhempien ihmisten mielikuva erot vaikuttavat myös osallistumisen kiinnostavuuteen. Nuorten näkemykset vapaaehtoistoiminnan luonteesta vaikuttavat usein myös siihen, mihin vapaaehtoistoimintaan he osallistuvat. Vanhemmilla ihmisillä osallistuminen saattaa olla jo tapa, jolloin aatteellisuus tai toiminnan mielekkyys eivät aina ole toimintaan osallistumisen edellytyksenä. Vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen vaikuttaa ihmisen ikä, sillä eri-ikäisillä ihmisillä on eri määrä aikaa käyttää vapaaehtoiseen toimintaan. Opiskelijoilla sekä eläkeläisillä on käytettävänä enemmän aikaa vapaaehtoistoimintaan kuin töissä käyvillä perheen äideillä tai isillä (Yeung 2002, 25–26).

Tutkittaessa tarkemmin nuorten osallistumista vapaaehtoistoimintaan huomataan, että nuoret osallistuvat mm. katukuvissa nähtäviin lipaskeräyksiin huomattavasti useammin kuin keski-ikäiset ihmiset. Lipaskeräykset ovatkin oiva tapa nuorille ihmisille osallistua vapaaehtoistoimintaan, kun keski-ikäiset ihmiset saattavat olla nuoria useammin mukana kulttuuri- tai urheiluseuratoiminnoissa.

Nuorten kiinnostus vapaaehtoistoimintaan kohdistuu täten eri vapaaehtoistoiminnan sektoriin kuin vanhempien ihmisten. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tutkia miten nuoria saataisiin mukaan pitkäkestoiseen vapaaehtoistoimintaan, jossa suurin osa jäsenistöstä koostuu vanhemmista henkilöistä. Haasteeksi nousevat erilaiset mielikuvat sekä osallistumisen muodot, nuoret osallistuvat eri tavoin kuin vanhemmat henkilöt ja vanhemmat henkilöt arvostavat usein perinteisiä tapoja enemmän kuin uusia. Tutkimuksen lähtökohtana on juuri tämä dilemma, miten saada eri intressit omaavat ihmiset toimimaan yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi? Vapaaehtoistoiminnan kattaessa suuren alueen ja hyvin erilaisia mielikuvia, on erittäin tärkeää selvittää sekä nuorten että vanhempien ihmisten käsitys siitä, miten he voisivat löytää yhteisen tavat vapaaehtoistoiminnalle.

Vapaaehtoistoiminta on uuden haasteen edessä, sillä 1980-luvun jälkeen syntyneet ihmiset omaavat täysin erilaisen maailmankuvan kuin ennen 1980-lukua syntyneet. Nykyinen nuori aikuinen toimii sosiaalisessa mediassa, on aktiivinen virtuaalisesti ja omaa vahvan tietotaitopääoman. Nykyiset nuoret aikuiset ja tulevat nuoret aikuiset osallistuvat virtuaalisesti erittäin moneen vapaaehtoistoimintaan, toiminta on kehittynyt uuden sukupolven myötä. Esimerkkinä voidaan käyttää lemmikkieläimen katoamista, viime vuosisadalla lemmikkiä käytiin kyselemässä ovelta ovelle, luotettiin jopa neljännen käden tietoihin siitä, missä lemmikki olisi saatettu nähdä. Nykypäivänä tieto kadonneesta lemmikistä laitetaan suoraan Internetiin, ilmoitukseen liitetään kuva sekä kaikki tärkeät tiedot. Mitä suuremman sosiaalisen verkon henkilö omaa, sitä todennäköisemmin lemmikki löytyy ennen yötä. Vapaaehtoisesti virtuaalimaailmassa levitetään tietoa kadonneesta lemmikistä niin, että suurin mahdollinen maantieteellinen alue tietää lemmikin katoamisesta. Vapaaehtoisuus on täten virtualisoitunut uuden sukupolven myötä. Tämä heijastaa suuren kontrastin siihen, että usealla vapaaehtoistoimintaa harrastavalla järjestöllä tai ryhmällä ei välttämättä ole Internetissä edes omia verkkosivuja tai ne eivät ole ajan tasalla. Sosiaalinen pääoma yksilötasolla on täten nykyisillä nuorilla aikuisilla sekä tulevilla nuorilla aikuisilla suurempi kuin esim. viime vuosisadan puolella välissä syntyneillä ihmisillä.

Sosiaalinen pääoma käsittää sen immateriaalisen pääoman, mitä henkilöllä tai yhteisöllä on toimia. Mitä verkottuneempi ihminen tai yhteisö on, sitä suuremmat mahdollisuudet on vaikuttaa pienilläkin teoilla. Vapaaehtoistoiminta perustuu sosiaalisen pääoman järkevään käyttöön sekä kartuttamiseen. Mitä enemmän vapaaehtoisia jäseniä yhdistyksellä tai järjestöllä on, sitä monipuolisempia vapaaehtoispalveluita se kykenee järjestämään sekä organisoimaan. (Kankainen 2007, 86–89 ks. Mykkänen-Hänninen 2007)

Uuden sukupolven vapaaehtoistoimintaa ei ole mainittu kirjallisuudessa eikä sitä ole tutkittu vuosituhannen alun tutkimuksissa. Virtuaalinen vapaaehtoistyö on ajankohtaista, virtuaalisia palveluita on useita, mutta niiden toiminta ei ole ns. organisoitua eikä järjestettyä vapaaehtoistoimintaa. Vertaistukitoiminnassa on virtuaalinen vapaaehtoistoiminta erinomaisesti esillä, mutta vertaistuki ei varsinaisesti kuulu vapaaehtoistoiminnan alaisuuteen, sillä vertaistuessa molemmat osapuolet saavat ja antavat saman avun toisilleen. Vielä ei myöskään ole ajankohtaista tarjota eläkeläisille päiväkahviseuraa nettikameran kautta, sillä kaikki eläkeläiset eivät ole siirtyneet laisinkaan virtuaaliseen maailmaan mukaan. Seuraava suuri ikäluokka, joka on jäämässä eläkkeelle, taasen on oppinut toimimaan Internetissä ja osaa käyttää useimpia palveluita verkossa. Täten on mahdollista tarjota tulevalle eläkkeelle siirtyvälle sukupolvelle myös virtuaalisia palveluita, joita vapaaehtoiset toimijat tuottaisivat (Ropo & Eriksson 2001, 48–50). Vapaaehtoistoiminta on terminä erittäin mielenkiintoinen, sillä vielä se ei ole vakiintunut termi kattamaan vain tiettyjä asioita, mutta jo nyt se on sulkenut uuden sukupolven vapaaehtoistoiminnan ulkopuolelle, sillä lähes jokaisessa määrittelyssä vapaaehtoistoiminta käsittää fyysisesti tehdyn vapaaehtoisuustoiminnan.

Vapaaehtoistoiminta mahdollistaa yksittäisten ihmisten osallistumisen järjestettyyn sekä organisoituun auttamiseen, tukemiseen sekä toiminnan järjestämiseen. Vapaaehtoistoiminta kanavoi avunantajia auttamaan apua tarvitsevia. Täten yhdistykset, kerhot ja järjestöt kantavat suurta vastuuta sellaisista palveluista, joita julkinen sektori ei ole velvollinen tarjoamaan kansalaisille. Vapaaehtoisuuteen perustuvat organisaatiot ovat mahdollisuuksia täynnä, ne voivat kehittää toimintaansa lain puitteissa kattamaan erittäin suuriakin hankkeita tai keskittymään jonkin tietyn kohderyhmän auttamiseen tai tukemiseen. Vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneet ihmiset voivat halutessaan osallistua näiden organisaatioiden järjestämiin tapahtumiin tai tempauksiin kertaluonteisesti tai sitoutua aktiivisesti vapaaehtoistyöhön. Vapaaehtoistoiminta on täten mahdollisuuksien sekä innovaatioiden taivas, jonka rajana ovat vain ihmiset sekä ennakkoluulot. Useat yleishyödylliset yhdistykset ovat uudistaneet vapaaehtoistoiminnan muotojaan viimeisten vuosien aikana, mutta vieläkin ei nuoria aktiivisia vapaaehtoistoimijoita ole kentälle astunut. Vapaaehtoistoiminnan tulisi kehittyä vastaamaan vapaaehtoistojoiden intressejä toimia vapaaehtoisina, tällöin yhä useampi nuori tuntisi vapaaehtoisuuden toimitavat enemmän omikseen, jolloin toimintaan mukaan lähtemisen kynnys laskisi (Loimu 2005, 160–165).

2.1 Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi

Vapaaehtoistoiminta koostuu yhdistyksen tavoitteen saavuttamisen hyväksi luoduista toiminnoista sekä tapahtumista. Vapaaehtoistoimintaa johtaa järjestön tai yhdistyksen hallitus tai toiminnanjohtaja. Vapaaehtoistoiminnan taustalla on usein ihmisiä, jotka saavat työstään palkkaa ja jotka tekevät työkseen vapaaehtoistoiminnan suunnittelua sekä organisointia. Nämä henkilöt ovat yleensä sitoutuneet yhdistyksen tai järjestön aatteeseen ja täten tekevät omalta osaltaan töitä esim. toimistossa toiminnan hyväksi. Nämä henkilöt, jotka vastaavat työkseen vapaaehtoistoiminnan johtamisesta sekä organisoinnista omaavat erittäin haasteellisen aseman olla esimerkkeinä vapaaehtoistoiminnan kehitykselle. Tällaiset henkilöt toimivat ns. esimiesasemassa suhteessa jäsenistöön. Tehtävästä voidaan puhua esimiesasemana siksi, että tehtävä vastaa esimiesasemaa suurelta osalta, poikkeuksena kuitenkin käskyttämismisvällän puuttuminen (Loimu 2005, 128–129). Vapaaehtoisten johtaminen on haasteellista eritoten siksi, että vapaaehtoiset voivat jättää sovitut tehtävät ja tapaamiset väliin, eikä heillä ole selontekovelvollisuutta. Tämä tuo johtamiselle suuren haasteen, sillä johtajan tulee löytää tapa johtaa, jolla hän saa ihmiset innostumaan tehtävistä ilman pakotteita.

Johtajan persoonallisuus sekä johtamistapa vaikuttavat erittäin paljon järjestö ja yhdistystoiminnassa. Johtamistyyli voi johtaa innostavaan toimintaan tai vastaavasti joukkoeroamiseen. Vapaaehtoistoiminnan johtajalla on täten erittäin suuri vastuu toimia itse oikein, saada vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneet ihmiset toimintaan mukaan ja sitoa mukana olevat toimijat työskentelemään sovitun mukaisesti. Hallituksella on vastuu toiminnan suunnittelusta, taloudesta sekä säännöistä, mutta toiminnanjohtajalla tai puheenjohtajalla on vastuu operationaalisesta johdosta (Loimu 2005, 130). Operationaalinen johto edellyttää oman johtamistyylin tunnistamista sekä hyvin usein oman toiminnan syvällistä tutkimista. Vaikka toiminnanjohtajalla tai puheenjohtajalla on valta toimia ns. esimiehenä, ei hänellä ole valtaa omia yhdistyksen toimintaa eikä toiminnan suunnittelua.

Toiminnanjohtajan tai puheenjohtajan on aina oltava valmis tukemaan, motivoimaan sekä auttamaan vapaaehtoistimijoita (Ruohotie 1991, 89–90). Kriteerit ovat samat kuin yrityksessä toimivalla esimiehellä, mutta yhdistys- ja järjestömaailmassa kriteerit ovat armottomammat. Mikäli johtavassa asemassa toimiva henkilö vähättelee tai aliarvioi vapaaehtoistimijoita, huomaa hän hyvin nopeasti toimivansa yksin. On kuitenkin mahdotonta rajata yksi ainoa vapaaehtoistoiminnan johtamiseen sopiva johtamistyyli, sillä erilaiset yhdistykset sekä järjestöt tarvitsevat erilaisia

johtamistyylejä toimiakseen. Johtamisen tyyli voi vaihdella eri tilanteissa sekä eri aikoina hyvinkin paljon, sillä eri tyylit sopivat eri tilanteisiin (Ruohotie 1991, 51–52).

Johtamisen tyyli vaihtelee ryhmän tarpeen sekä käytöksen mukaan, jolloin johtajalla on vastuu osata käyttää tilanteen edellyttämää johtamisen tyyliä. Autoritaarinen johtaminen sopii hyvin harvoin yhdistys- tai järjestöjohtamiseen, sillä vapaaehtoistoimijat eivät välitä tulla käskytytyiksi. Täydellisen demokraattinen johtaminen saattaa taas johtaa tilanteeseen, jossa kenelläkään ei ole varsinaista viimeistä sanaa, jolloin toiminta saattaa ajautua sekasortoon (Loimu 2005, 131–133). Esimiesasemaa käyttävän on täten osattava löytää oma johtamisen tyyli, jolla hän kykenee johtamaan vapaaehtoisia ja organisoimaan heille toimintaa niin, että toiminta korostuu eikä hänen oma johtamisensa (Loimu 1988, 30). Vapaaehtoistoiminnassa mukana olevia ihmisiä motivoi täysin muut asiat kuin itsensä korostaminen (ks. kohta 3.1. Motivaatio), joten myöskään esimiesasemaa käyttävän henkilön ei tulisi pyrkiä korostamaan itseään.

Yrityksmaailmassa on jo aikaa sitten huomattu ihmisten työmotivaation muutos ja vastattu tähän kehittämällä johtamisen tyylejä (Ruohotie 1991, 162). Yhdistys- ja järjestöjohtamisessa ei ole otettu ihmisten muuttuneita odotuksia samalla tavalla huomioon, vaan edelleen pyritään johtamaan samalla tavalla kuin vuosia aikaisemminkin. Ihmisten tietämys sekä vaatimukset kohtelusta ovat kasvaneet erittäin paljon, jolloin käskyttävä johtaminen ei enää toimi. Etenkin koulutetut ihmiset odottavat tulevansa kohdelluksi arvonsa mukaisesti, jolloin yhdistys- ja järjestömaailmassa tulee kaikkia kohdella arvokkaasti sekä kannustavasti. Johtamisen tavoitteena on luoda ilmapiiri sekä toimintaympäristö, johon ihmiset haluavat kuulua (Ruohotie 1991,163). Tämä tarkoittaa sitä, että vapaaehtoistoimijoita varten on luotava järjestöidean mukainen ilmapiiri, joka edesauttaa toiminnan organisointia sekä johtamista.

Yhdistyksen sekä järjestön johtamisessa tulee ottaa jäsenistö huomioon aina päätöksiä sekä suunnitelmia tehtäessä. Päätöksenteossa on noudatettava järjestöideaa sekä jäsenistön kiinnostusta. Esimiesasemaa käyttävän henkilön on täten tunnettava vapaaehtoistoimijansa, jotta hän kykenee muokkaamaan ja organisoimaan toimintaa heitä varten (Ruohotie 1991, 41). Ihmislähtöinen johtaminen sekä organisointi ovat äärimmäisen tärkeää vapaaehtoistoiminnan johtamisessa sekä organisoinnissa. Mikäli ihmislähtöisyys unohtuu tai tulosten aikaansaaminen ohittaa vapaaehtoistoiminnan peruseriaatteen, ei toiminnalla ole pitkää tulevaisuutta enää jäljellä. Tuloksellisuus on riippuvaista vapaaehtoistoimijoiden innokkuudesta sekä motivaatiosta, jolloin ilman intoa ja motivaatiota ei synny minkäänlaista tulosta. Mikäli ihmislähtöisyys unohdetaan ja

täten menetetään vapaaehtoistoimijoita, on tilanne vastaavanlainen kuin yrityksellä, joka on ahneudessaan menettänyt asiakkaansa. Menetys on organisaation aikaan saama, eikä tilannetta ole helppo korjata jälkeenpäin (Silván 2006, 97). Onnistuva johtaminen edellyttää vapaaehtoisten kuuntelemista, huomioon ottamista sekä motivoimista. Mikäli esimiesasemaa käyttävä ei omalla esimerkillään osoita em. asioita, ei hän kykene johtamaan onnistuneesti (Silván2006, 100–101). Esimiesasemaa käyttävän henkilön on täten tunnettava yhdistyksen tai järjestön järjestöidea sekä tunnettava vapaaehtoistoimijat niin hyvin, että hän kykenee organisoimaan toimintaa niin, että toiminta säilyttää mielenkiintonsa.

Uudistunut tarve johtamisen kehitykselle on korostunut tietoyhteiskunnan nuorten kasvaessa ja osallistuessa järjestöjen sekä yhdistysten toimintoihin. Nuoret eivät kunnioita auktoriteetteja eivätkä ole valmiita tottelemaan ketä tahansa, mikäli he eivät koe erityistä tarvetta. Täten johtamisen tyyli on pikaisesti keksittävä jokaisessa yhdistyksessä sekä järjestössä uusi ilme, jotta nuoret kiinnostuisivat toimintaan osallistumisesta. Nuorten elämää eivät ohjaa enää aatekanta eivätkä vanhemmat kuten aikaisempia ikäpolvia, vaan nuoret ovat valistuneempia sekä itseisarvonsa tuntevampia kuin aikaisemmat nuoret. Tämä on ollut ns. heikko signaali, joka on ollut havaittavissa jo vuosikymmenen ajan, mutta etenkin yhdistys- eikä järjestökentällä ole tätä signaalia osattu tulkita niin, että olisi johtamisen tyyliä kehitetty nuoria houkuttelevammaksi. Useassa yhdistyksessä sekä järjestössä on jätetty omat lapset ja ystävien lapset ”rauhaan”, eikä ole kyselty heiltä heidän mielipiteitään johtamisesta. Tämä on ollut menetys koko järjestökentälle, sillä mikäli olisi kiinnostuttu omista nuorista, olisi saatu yhdistysten sekä järjestöjen käyttöön tieto tulevan sukupolven johtamisen käsityksistä ennen kuin nuoret ovat kyllästyneet ”mummojen kerhoihin”.

Heikot signaalit ovat viestejä tulevaisuudesta, niitä tarvitsee vain osata tulkita ja kehittää omaa johtamistaan vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin (Silván 2006, 13). Heikkoja signaaleja seuraamalla kyettäisiin johtamaan sekä organisoimaan vapaaehtoistoimintaa vastaamaan huomisen haasteisiin jo tänään. Tähän työhön tarvitaan nuoria, joiden ”tuntosarvet” ovat huomattavasti herkemmät kuin keski-ikä yrittäjillä ”järjestöpatuilla”. Yhdistyksen ja järjestön paikallistason johtamisessa ongelmana on myös se, että paikallisosastojen johtajat ovat maallikkoja, joilla ei välttämättä ole johtamisen taitoa eikä kokemusta laisinkaan. Tämä johtaa siihen, ettei esim. puheenjohtaja osaa johtaa hallitustaan, eikä jäseniä niin, että saataisiin rakennettua suunnitelmia saatikka toteutettua mitään konkreettista. Paikallisosastojen puheenjohtajia sekä esim. Lionsklubeissa toimivia presidenttejä tulisi kouluttaa ymmärtämään tehtävänsä vastuut sekä keinot, joilla he kykenevät tekemään suunnitelmia sekä keinoja, joilla saadaan tuloksia aikaiseksi.

2.2 Luottamus ja osallisuus

Järjestökenttä toimii luottamukseen pohjautuvan osallisuuden varassa, joka tarkoittaa sitä, että ilman luottamusta toimintaan ja toisiin toimijoihin on toiminta sattumanvaraista (Salmikangas 2002, 98–99). Ilman luottamusta tehty sosiaalinen teko on täynnä itsekkyyttä sekä oman edun tavoittelua. Järjestötoiminnan vapaaehtoisuuteen perustuva lähtökohta edellyttää täten luottamusta sekä sosiaalisen pääoman kartuttamista. Luottamus on yhteisön sosiaalista pääomaa, jota voidaan kerryttää jokaisessa tilanteessa, jossa yhteisö toimii yhdessä. Luottamus sosiaalisena pääomana on yksi tärkeimmistä pääomista, joita yhdistyksellä on (Salmikangas 2002, 98). Luottamusta voidaan kasvattaa, mutta sitä voidaan myös vähentää yhteisellä toiminnalla.

Yhdistystoiminnassa luottamusta on sekä yksilöiden välillä että yksilöiden luottamus toimintaa tai yhdistystä kohtaan. Luottamus yksilöiden välillä vahvistaa yhteenkuuluvuutta sekä luottamusta samanhenkisiin ihmisiin (Luhmann 1989, 64–65). Luottamus yhdistystä tai toimintaa kohtaan muodostuu olettamusten sekä toteutuneiden lupauksen lunastamisesta. Luottamus on täten hyvin haavoittuvainen pääoma, jota tulee vaalia sekä hoitaa oikein, jotta toimintaa kyetään kasvattamaan sekä ylläpitämään (Salmikangas 2002, 98–100). Luottamus järjestöissä pohjautuu samaan asiaan kuin yrityksissä tai muissa organisaatioissa. Luottamus perustuu yhteisössä toimivien toimintamallien, arvojen sekä aatteiden mukaisesti. Jokaisen yksilön on saavutettava tila, jossa hän on luottamuksen arvoinen, tämä pätee myös yhteisöihin. Jokaisen yhteisön on oltava luottamuksen arvoinen, jolloin töitä on tehtävä sen eteen, että saatu luottamus on oikeutetusti saatua (Kaipio 1999, 48–51).

Luottamus yhteisössä on luottamusta siihen, että jokainen toimii saman tavoitteen eteen ja on valmis myös kompromisseihin, jotta tavoitteita saavutettaisiin. Yksilöajattelu ei kuulu yhteisöllisyyteen sikäli kuin se kuuluu yritysmaailmaan. Luottamus yhteisössä perustuu juuri siihen, ettei kenenkään tavoitteena ole hankkia itselleen etuoikeuksia tai muita etuuksia. Yhteisen tavoitteen eteen työskenteleminen edellyttää, että jokainen on tietoinen tavoitteesta ja on ottanut tavoitteen omakseen. Kun jokainen vapaaehtoistoimija luottaa tavoitteen oikeellisuuteen, on sitoutuminen tavoitteeseen sekä toimintaan vankempaa kuin ilman luottamusta (Hurme 1995, 69–70). Ihminen sitoutuu asioihin sekä tavoitteisiin mikäli hän uskoo niiden oikeellisuuteen sekä luottaa siihen, että hänen tekonsa ovat oikeat ja auttavat tavoitteen saavuttamisessa. Vapaaehtoistoiminnassa luottamus toiminnan oikeellisuuteen on kaiken A ja O, sillä ilman luottamusta toimintaan ei vapaaehtoistoimijoita ole yhdistyksissä. Mikäli yhdistys menettää luottamuksensa, ei maineen puhdistaminen ole helppoa tai edes mahdollista. Esimerkkinä voidaan

käyttää mitä tahansa lipaskeräyskohdetta, sillä mikäli lippaita katoaa, tai varoja ei käytetä oikein, ei lipaskeräyksiin enää tahdota luovuttaa varoja. Tällöin luottamus yhdistystä tai järjestöä kohtaan on horjunut niin, ettei koeta sitä enää luottamuksen arvoiseksi. Luottamus voidaan täten menettää yksilön ajattelemattomuuden tai oman edun tavoittelun johdosta, jolloin koko yhdistys tai järjestö kärsii yhden ihmisen itsekkyydestä.

Luottamus on yksi tärkeimmistä asioista, joita yhdistystoiminnassa on. Ilman luottamusta ei kyetä keräämään aktiivisia jäseniä, eikä rakentamaan toimintaa. Luottamus voidaan ansaita vain kovalla työllä ja sanojen takana seisomisella. Uusia jäseniä on turha houkutella vapaaehtoistoimintaan lupauksilla, jotka ovat vain sanahelinää, sillä kun totuus paljastuu, katoaa luottamus pitkäksi aikaa ja valheellisilla lupauksilla on saatu aikaiseksi suurempaa haittaa kuin olisi osattu odottaakaan. Vain todellisen luottamuksen pohjalle kyetään rakentamaan toimintaa, johon sitoudutaan ja johon osallistutaan täydellä sydämellä (Luhmann 1989, 65–66). Luottamus luo yhteenkuuluvuutta sekä rakentaa kokemustodellisuutta yhteisön keskelle (Perheentupa 1995, 98–99). Samassa vapaaehtoistoiminnassa toimivat henkilöt luottavat samaan yhdistykseen ja toimivat saman tavoitteen eteen, tällöin heidän kokemustodellisuutensa on samanlainen ja he kykenevät luottamaan toinen toisiinsa. Luottamus on tunne, joka edellyttää kykyä ja tahtoa luottaa johonkin. Ihmisen kyky luottaa riippuu usein jo eletyn elämän jättämistä kokemuksista, siitä mitä tapahtuu kun luottaa toiseen ihmiseen (Luhmann 1989, 65). Kokemustodellisuus vaikuttaa täten siihen kykyyn, jolla ihminen on kykenevä luottamaan toisiin ihmisiin tai toimintoihin (Perheentupa 1995, 105–106). Luottamus yhdistystoimintaan on luottamusta johonkin, joka ei suoranaisesti voi taata olevansa luottamuksen arvoista. Yhdistystoiminnan tulee täten pohjautua vahvasti siihen aatteeseen sekä tavoitteeseen, jonka eteen sanotaan toimittavan. Teot nousevat sanoja tärkeämmiksi, vain teoilla kyetään vahvistamaan jäsenistön luottamusta yhdistykseen sekä sen tavoitteisiin.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen edellyttää osallistujalta tahtoa tehdä hyvää, tahtoa toimia oman moraalin mukaisesti ja oikean aatteen edustavan järjestön löytymistä. Kun henkilö on löytänyt järjestön, joka toimii eettisesti oikein ja oikean tavoitteen eteen, voi luottamus toimia kimmokkeena osallistua toimintaan. Kuulopuheet, kirjoitukset, mainokset sekä tapahtumat vaikuttavat luottamuksen muodostukseen, ja täten juuri näihin tulisi jokaisen järjestön sekä yhdistyksen panostaa erittäin paljon. Vain todenmukaisella markkinoinnilla kyetään rakentamaan luottamusta jäsenistöön sekä toimintaympäristöön (Luhmann 1989, 62–63). Toimintaympäristön luottamus on tärkeää yhdistystoiminnalle siksi, että ympäristön luottaessa yhdistyksen toimintaan, on mahdollista saada lupia järjestää julkisia tapahtumia, osallistua markkinoille tai esimerkiksi

mainostaa julkisissa tiloissa. Ilman toimintaympäristön luottamusta ei em. lupia ole mahdollista saada tai ne ovat erittäin hankalasti saatavissa. Luottamus on täten syystäkin yksi yhdistyksen ja järjestön tärkeimmistä sosiaalisista pääomista.

2.3 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyys on tila, jossa jokainen jäsen tuntee olevansa tarpeellinen ja huomioonotettu. Yhteisöllisyys voi tarkoittaa kommunismista elämistä Neuvostoliitossa tai pienen kyläyhteisön yhteiseloä Juupajoella. Yhteisöllisyys kuvastaa tapaa elää yhdessä, kantaa vastuu yhdessä sekä tehdä yhdessä yhteisen hyvän eteen. Yhteisöllisyyden kaipuu on jokaisen ihmisen subjektiivinen tarve, eikä täten jokainen kansalainen koe tarvetta kuulua mihinkään yhteisöön. Yhteisöön kuulumisen voi olla erittäin sitovaa tai lähes täysin vapaata. Ihminen kuuluu luonnostaan perheeseensä johon on syntynyt. Tämä perhe muodostaa itsessään oman yhteisönsä. Perhe yhteisönä on yhteisö, johon kuulutaan sukulaissuhteiden kautta. Perheen yhteisö laajenee suvuksi, johon voidaan liittyä myös avioliiton kautta. Yhteisö voi myös olla uskonnollinen tai etninen yhteisö, johon kuulumisen edellyttää liittymistä tai tiettyä syntyperää. Nämä kaikki yhteisöt edustavat niitä yhteisöjä, joihin jokainen ihminen automaattisesti tai lähes automaattisesti kuuluu (Siisiäinen 2003, 64–65). Ihminen kuuluu yhteisöihin ilman, että hän joutuu asiaa ajattelemaan tai miettimään, jolloin yhteisöön kuulumisen on itsestäänselvyys, eikä sitä tule usein ajatelleksikaan.

Yhdistykset sekä järjestöt kamppailevat nykyaikana useiden haasteiden kanssa, yksi suurimmista haasteista on yhteisöllisyyden tarpeen uudelleen määrittelemisen tietoyhteiskunnan nuorisolle. Nuoriso on kiinteä osa yhteiskunnan kaikilla yhteisötasoilla, mutta se on haasteellisempi ryhmä kuin mikään muu ikäryhmä. Nuorison myötä sukupolvet eriytyvät, kehittyvät sekä muuttavat vallalla olevia käsityksiä sekä maailmankatsomustapoja (Kon 1975, 24–25). Nuoriso tuo mukanaan oman tavan osallistua yhteisöihin. He myös luovat omia uusia yhteisöjään (Vaaranen 2005, 114–115). 2000-luvun nuoriso on luonut Internet-yhteisöjä ja nuoret ovat siirtyneet virtuaalisiin yhteisöihin. Nuorten aktiivisuus yhteisötoiminnassa ei täten ole laskenut, vaan saattanut jopa nousta edellisen nuorisopolven aktiivisuudesta. Yhteisöaktiivisuus on siirtynyt virtuaalisiin yhteisöihin, jolloin fyysiset yhteisöt eivät pääse nauttimaan nuorten aktiivisuudesta. Virtuaaliset yhteisöt omaavat samanlaiset rakenteen kuin mikä tahansa yhteisö, mutta kontaktit hoidetaan sähköisesti, eikä yhteisön jäsenten todellisia identiteettejä aina tiedetä (Tuomi 2005, 158–159).

Virtuaaliyhteisöt ja virtuaalinen yhteisöllisyys ovat haaste, jonka jokainen järjestö sekä yhdistys ovat joutuneet kohtaamaan kuluneen kymmenen vuoden aikana. Yhdistykset sekä järjestöt ovat

onnistuneet osa paremmin ja osa huonommin siirtymään myös virtuaaliseen maailmaan, jolloin ne ovat nuorten löydettävissä. Ne yhdistykset sekä järjestöt, jotka eivät ole onnistuneet siirtymisessä, ovat jääneet unholaan. Nuoret toimivat nykyaikana hyvin eri tavoin kuin aikaisemmin, jolloin yhteisöllisyyden tarve on kehittynyt ja tarvetta tyydytetään Internetistä löytyvillä yhteisöillä. Nuoret eivät koe samanlaista tarvetta olla perheen tai suvun yhteisöissä, vaan rakentavat omia ns. perheitä ystävästään ja kuuluvat siten moderniin perheyhteisöön (Vaaranen 2005, 117–118). Yhteisöihin yhteyden ottaminen sekä tiedon etsiminen on Internetissä helpompaa ja kynnys lähteä tutustumaan yhteisöön Internet-sivuston kautta on huomattavasti matalampi kuin todellisessa maailmassa (Tuomi 2005, 154–155). Täten nuorten, jotka ovat yhteisöstä kiinnostuneet, on helpompi lähestyä yhteisöä Internetin kautta, kuin esim. tulemalla fyysisesti paikalle.

Nuoret ovat innovatiivisia, luovia sekä aikaansaavia yhteisön jäseniä. Nuoret pyrkivät tekemään näkyviä tuloksia mahdollisimman nopealla tahdilla, laadusta kuitenkin tinkimättä (Vaaranen 2005, 118). Järjestöissä ja yhdistyksissä on totuttu toimimaan hitaasti, suunnitelmallisesti ja usein jopa samalla kaavalla monien vuosien kokemuksen mukaan. Nuoret toimivat juurikin päinvastoin ja täten järjestöt ja yhdistykset ovat törmäyskurssilla nuorten kanssa. Nuoret odottavat nopeita muutoksia, ideoiden toimeenpanoa, innostusta lähteä tekemään uutta, kun vanhemmat ihmiset eivät enää jaksa innostua uudesta, nauttivat rauhallisesta tahdista ja usein jopa välttelevät tehtäviä. Tämä vastakkainasettelu pureutuu tämän tutkimuksen ytimeen, sillä ilman muutoksia yhdistyksissä sekä järjestöissä, ei nuoria jäseniä tulla saamaan yhdistyksiin mukaan. Usein kuulee yhdistysten kokouksissa tai toiminnan suunnittelussa puhuttavan uudesta asenteesta ja nuorten kuuntelusta, mutta valitettavasti se on usein jäänyt vain puheen tasolle. Nuoria tulisi todella kuunnella ja antaa heille paikka yhteisössä, antaa heille paikka, johon he tuntisivat kuuluvansa. Vain näin toimittaessa voivat yhdistykset saada nuoria jäseniä kokemaan kuuluvuutta yhteisöön.

Nuorten intressit yhteisöllisyyteen ovat siirtyneet suhteellisen kauas järjestötoiminnan perinteisestä yhteisöllisyydestä, joka johtaa siihen, etteivät keski-ikäen ylittäneet ihmiset aina edes ymmärrä nuorten yhteisöjä (Vaaranen 2005, 119–121). Nuorten yhteisöllisyyden kaipuu ei ole samanlaista kuin vanhemman väestön, tämä tulisi ottaa yhdistys sekä järjestötoiminnassa erityiseen huomioon. Mikäli järjestöt sekä yhdistykset pyrkisivät mukautumaan uuteen yhteisöllisyyteen, ottaisivat nuoret huomioon ja antaisivat nuorille valtuuksia kehittää toimintaa, olisi järjestöissä sekä yhdistyksissä huomattavasti enemmän nuoria jäseniä. Järjestöissä sekä yhdistyksissä tulisi ymmärtää, että mikäli nuoria ei kuunnella nyt, niin myöhemmin nuoret eivät enää välttämättä tahdo tulla kuulluiksi.

3 Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen

Vapaaehtoistoiminnassa mukana olo on jokaisen ihmisen omatahtoista toimintaa. Jokaisella vapaaehtoistoiminnassa mukana olevalla henkilöllä on oma subjektiivinen tarve osallistua. Tarve voi olla saada säännöllistä toimintaa arkeen, sosiaalisten kontaktien lisäämistä tai esim. tarve auttaa (Yeung 2002, 60–64). Vapaaehtoistoiminnassa mukana olo antaa täten osallistujalle itselleen tunteen olla tärkeä ja tarvittu. Yhdistys- ja järjestökenttä on erittäin suuri ja monipuolinen Suomessa ja halutessaan jokainen kansalainen löytää oman tavan osallistua vapaaehtoistoimintaan niin tahtoessaan. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen edellyttääkin ihmisen omaa tahtoa sekä innostusta löytää itselleen kanava, joka sopii itselle parhaiten filantropiseen toimintaan. Sukupuolella, iällä, asuinpaikkakunnalla sekä elämäntilanteella on vaikutuksia osallistumisen kiinnostavuuteen sekä mahdollisuuteen. Miehet ovat usein kiinnostuneempia mm. urheiluseurojen vapaaehtoistyöstä kun taas keski-ikäen tietämällä olevat naiset ovat usein kiinnostuneempia kulttuurisesta vapaaehtoistoiminnasta (Yeung 2002, 48–51). Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen mielletään eri ihmisryhmissä eri tavoin, osallistumisen perussyyt vaihtelevat myös eri-ikäisillä sekä sukupuolisilla ihmisillä. Miehet saattavat kokea velvollisuudekseen osallistua vapaaehtoistoimintaan, kun taas naiset saattavat osallistua saadakseen uusia ystäviä sekä kokemuksia (Yeung 2002, 50).

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on nuorilla usein linkittynyt omien ystävien osallistumiseen. Nuoret saattavat osallistua vapaaehtoistoimintaan myös siitä syystä, että toista sukupuolta edustava kiinnostava henkilö on samassa vapaaehtoistoiminnassa jo mukana (Yeung 2002, 34). Nuoret osallistuvat täten usein siksi, että heidän omat ystävänsä ovat heitä mukaan pyytäneet tai ovat toiminnassa mukana, mutta harvemmin toivovat löytävänsä uusia ystäviä toiminnan kautta. Osallistumisen motiivi on tällöin eri kuin keski-ikäisillä naisilla tai miehillä. Etenkin yhdistykset sekä järjestöt, joissa on vankka ja muuttumaton jäsenkanta, ovat heikoilla uusien nuorten jäsenten hankinnassa, sillä mikäli toiminnassa ei vielä ole nuoria, on nuoria hyvin vaikea saada houkutelluksi toimintaan mukaan. Nuorten osallistumisen innokkuus riippuu usein myös siitä, mitä nuori itse saa vastineeksi osallistumisesta, tällöin toiminnan tulisi vastata nuoren omaa mielikuvaa vapaaehtoistoiminnasta sekä palkkiosta osallistumisestaan. Nuorten innostukseen vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta vaikuttavat usein hyvin erilaiset lähtökohdat kuin esim. keski-ikäisillä, sillä nuoret ovat suhteellisesti riippuvaisempia sosiaalisista kontakteista kuin vanhemmat ihmiset. Nuorten osallistumisen syyt poikkeavatkin aikuisväestön syistä huomattavasti.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuvat eläkeikäiset osallistuvat vapaaehtoistoimintaan muita ikäryhmiä useammin auttamisen halusta, ideologisen vakaumuksen johdosta sekä uusien ystävien löytämisen toivosta (Yeung 2002, 34). Eläkeikäiset ihmiset ovat täten vapaaehtoistoinnassa hyvin erilaisista syistä kuin esim. nuoret. Tämä heijastuu järjestökentällä siihen, että nuoret ja vanhat ihmiset ovat harvoin samoissa yhdistyksissä tai järjestöissä yhdessä. Nuorten osallistuminen vapaaehtoistoimintaan on ryhmähenkistä sekä omaehtoisempaa kuin vanhemmalla väestöllä. Täten myös osallistumisen aktiivisuus voi vaihdella suuresti nuorilla, kun vanhemmilla se saattaa olla hyvinkin vakio. Tähän vaikuttaa elämäntilanne sekä elämän ”menon” hektisyys etenkin nuorilla ihmisillä. Vakaumuksen takia vapaaehtoistoimintaan osallistuvat henkilöt ovat usein myös sitoutuneempia toimintaan kuin henkilöt, jotka ovat toiminnassa mukana ulkoisista syistä. Tämä saattaa vaikuttaa myös siihen, miten toimintaa kehitetään sekä ohjataan. Yhä useampi vanha yhdistys on perustanutkin nuorille oman alajärjestönsä, johon nuorten on helpompi lähteä mukaan ja osallistua nuorten omalla tavalla, jolloin iäkkäämpien henkilöiden ei ole välttämätöntä muuttaa omia toimintatapojaan.

Yhdistysoppaissa on nykyaikana nostettu muutosten väistämättömyys, tarpeellisuus sekä nuorten innostaminen toimintaan hienosti esille, mutta todellisuudessa tämä ei ainakaan vielä näy järjestökentällä. Yhdistyskentällä tulisi nähdä jäsenistöjen intressien muutos ja pyrkiä vastaamaan muuttuneisiin tarpeisiin, jotta jäsenistö osallistuisi toimintaan aktiivisemmin, jolloin myös uusien aktiivien löytäminen mahdollistuisi. Yhdistyskentällä tulisi huomata tarve kehittyä ja tehdä vaadittavia toimenpiteitä muutoksen eteen (Loimu 1988, 17–19). Nuoria kiinnostaa entistä enemmän näyttävät tempaukset sekä näkyminen julkisesti. Tämä on uutta järjestökentällä, jossa ollaan perinteisesti keskitytty toimimaan ns. näkymättömästi sekä pyyteettömästi. Nykyaikana vapaaehtoistoimintaan osallistumisen syyt ovat täten kehittyneet enemmän ulospäin suuntautuneiksi kuin aikaisemmin (Kurki 2001, 85–86).

Vapaaehtoistoiminnan osallistumisen keinot ovat perinteisesti olleet järjestön tai yhdistyksen ajan saatossa omaksi muokkaamansa. Mikäli yhdistys toimii esim. vanhusten hyväksi, on toiminta ollut esim. joululaulujen laulattamista, villasukkien kutomista tai sanomalehtien lukemassa käyntiä. Yhdistyksen toiminta on täten sitoutettu siihen, mitä jäsenet ovat halunneet tehdä tai millaiseen vapaaehtoistoimintaan on eniten jäseniä saatu osallistumaan. Uusien vapaaehtoistoimintamallien keksimiseen, rakentamiseen tai suunnitteluun ei kovinkaan monessa yhdistyksessä eikä järjestössä ole kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Tämä näkyy tänä päivänä siinä, ettei nuoria aktiivisia toimijoita näy perinteisten vapaaehtoistoimintojen parissa. Nuorille ei välttämättä aina riitä ns. vanhanaikaiset

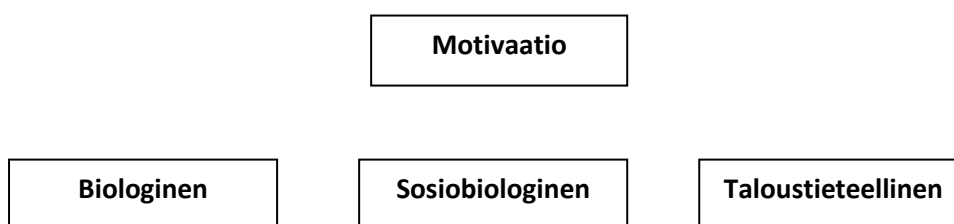
osallistumisen tavat. Yhdistyksen sekä järjestön jäsenkanta, eli vapaaehtoiset, muodostavat hyvin heterogeenisen ryhmän ja tämä fakta tulisi aina ottaa huomioon. Heterogeenisessä ryhmässä ei aina löydy yhtä ainutta tapaa toimia tai tehdä asioita, erilaiset ihmiset tahtovat erilaisia asioita sekä toimintamuotoja. Vapaaehtoiset ovat osallisina toiminnassa omasta intressistään, mikäli tämä intressi jää saavuttamatta tai toiminta on päinvastaista kuin yksilö on odottanut, hiipuu hänen tahto olla vapaaehtoisena toimijana (Loimu 2005, 163–164). Yhdistyksissä tulisikin ottaa tämä asia vakavasti huomioon. Vapaaehtoisuus ei tarkoita sitä, että henkilö olisi vapaaehtoinen mihin tahansa toimintaan, vaan juuri siihen toimintaan, jota hän itse arvostaa.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen edellyttää toiminnanjärjestäjältä mielekästä toimintaa sekä innostavaa ja kannustavaa asennetta. Organisoivan tahon on täten otettava osallistujat erityisesti huomioon, jotta tarjottava toimintamuoto kiinnostaisi osallistujia. Ilman oikeanlaista toimintamallia ei etenkään nuoria vapaaehtoisia saada kannustettua toimintaan mukaan (Kurki 2001, 72–73). Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen edellyttää arvojen sekä motiivien kohtaamista, eli tarjoavan organisaation arvojen sekä motiivien tulisi kohdata vapaaehtoistoimintaan osallistuvan arvot. Mikäli arvot ja motiivit eivät kohtaa, ei vapaaehtoistoimintaan innostuta osallistumaan. Moraalisten sekä eettisten aatekantojen tulisi olla mahdollisimman lähellä toisiaan, jotta vapaaehtoistoimintaan osallistuva osallistuisi mahdollisimman korkealla motiivilla toimintaa (Ruohotie 1998, 43–45). Osallistuminen edellyttää aina tahtoa sekä tarvetta, tällöin on erittäin tärkeää rakentaa osallistumisen kanavat niin, että mahdollisimman moni eri ryhmistä innostuisi osallistumaan toimintaan.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen mahdollistaa osallistujalle uuden oppimista sekä uusien näkökulmien löytämistä (Ropo & Eriksson 2001, 42–44). Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen ansiosta osallistuja voi oppia uusia tapoja toimia tai opiskelu- ja työelämää varten arvokkaita asioita. Jotta oppiminen vapaaehtoistoiminnassa olisi mahdollista, on järjestävän organisaation huolehdittava siitä, että toiminta on oppimista edistävää sekä mahdollistavaa. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen tuo oppimisen kautta osallistujalle tietotaitoa, joka saattaa itsessään vaikuttaa innostukseen toimintaan osallistumisessa. Mikäli vapaaehtoistoimintaan osallistuva on suuntautumassa tai jo työskentelee esim. terveydenhuollossa ja vapaaehtoistoiminnassaan hän keskittyy vanhusten auttamiseen, saattaa vapaaehtoistoiminnan tekeminen edesauttaa työssä tai opinnoissa jaksamista. Vapaaehtoistoiminta saattaa em. tilanteessa jopa tuoda vapaaehtoistojalle onnistumisen tunteen siitä, että hänellä on luvallisesti aikaa viettää ja tutustua avustettavaansa. Inhimillinen kontakti ilman kiirettä saattaa olla niin suuri palkkio, että

vapaaehtoistoiminta kiinnostaa jatkossakin oman työn ohella (Ropo & Eriksson 2001, 52–53). Inhimillinen kontakti sekä vastavuoroisuus ovat nykytyöelämässä hyvin harvinaisia, joten vapaaehtoistoiminnan kautta saatu aika tutustua ihmisiin sekä auttaa heitä samalla, ovat korvaamattomia hetkiä sekä vapaaehtoiselle toimijalle että avun saajalle.

3.1 Motivaatio

Kaavio 1 Motivaation alakategoriat vapaaehtoistoimintaan osallistumisen näkökulmasta

Motivaation kantasanana toimii motiivi, joka tarkoittaa syytä tehdä jotain. Motiivi rakentaa motivaatiolle tarpeen, eli ihmisen halun tehdä jotain, tavoitteen, jonka ihminen haluaa saavuttaa tai energiaa, joka innostaa tekemään jotain. Motivaatio rakentuu motiivien synnyttämistä tarpeista, jolloin ihmisen tahtotila kasvaa ja ihminen innostuu antamaan tehtävälleen kaiken energiansa. Motivaatio kuvastaa täten tahtotilaa onnistua ja tehdä jotain (Ruohotie 1998, 36–37).

Motivaatio on ihmisen sisäinen tahto osallistua johonkin tai tehdä jotain. Toisilla on vahva motivaatio auttaa toisia, kun toisilla taas ei välttämättä ole laisinkaan motivaatiota tehdä mitään toisten hyväksi. Työelämässä motivaatio on erittäin tärkeää, sillä korkean motivaation omaava työntekijä tekee tunnollisesti tehtävänsä (Niermeyer & Seyffert 2004, 62–66). Tehtävien sekä toimintojen tekeminen edellyttää tekijältään motivaatiota. Mikäli henkilö on kiinnostunut ja innostunut asiasta, on motivaatio yleensä korkea, kun taas motivaatio voi olla heikko tai sitä ei ole laisinkaan, mikäli henkilö ei ole kiinnostunut asiasta laisinkaan (Ruohotie 1998, 41–42). Motivaatio osallistua vapaaehtoistoimintaan edellyttää osallistujalta kiinnostusta sekä tarvesidonnaista tahtoa tehdä hyvää toisille. Vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta ei saa aineellista palkkiota, jolloin motivointi osallistumiseen ei onnistu aineellisin keinoin.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen edellyttää tällöin henkilön omaa sisäistä motivaatiota tehdä toisille pyyteettömästi hyvää.

Vapaaehtoistoimintaan osallistuvalla ihmisellä on jokin syy osallistua toimintaan. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on pyyteetöntä ja palkatonta osallistumista, jolloin ihmisen oma tarve syntyy jostain muusta kuin materiaalisesta tarpeesta. Darwinin teorian mukaan vahvat pärjäävät ja heikot kuolevat pois, täten egoistiset ihmiset, jotka toimivat oman edun mukaisesti pärjäävät elämässä, kun heikommat yksilöt sen sijaan eivät. Vapaaehtoistoimintaan osallistumisen motivaatiotekijänä ei kuitenkaan egoismi toimi, sillä pyyteettömässä toiminnassa ei ole kyse oman edun tavoittelusta (Hiilamo 2007, 14–15).

Motivaatio vapaaehtoistoimintaan on tieteen kannalta mystinen ilmiö, sillä toisilla ihmisillä tuntuu olevan sisäinen polte auttamiseen ja toisilla on poltetta välinpitämättömyyteen sekä haitantekoon. Biologian selityksen kautta ihminen auttaa toista siksi, että hänen geeniperimänsä pakottaa häntä. Tämä johtaisi toisaalta siihen, että paha tekevät ihmiset voisivat selittää tekonsa tällä geenillä (Hiilamo 2007, 16–18). Biologinen selitys johtaisi täten siihen, että ihminen auttaa toista siitä syystä, että hänen oma geeniperimänsä säilyisi ja siirtyisi myös tulevaisuudessa eteenpäin. Luonnonvalinta ehdollistaa elämän olemassaolon vahvojen yksilöiden säilymiseen, jolloin ihmiskunta pyrkii pelastamaan oman lajinsa olemassaolon auttamalla toisiaan. Pyyteetön auttaminen pohjautuu täten ihmiskunnan geeniperimän säilyttämiseen, mutta lähinnä tarkoittaen oman sukunsa geeniperimää (Hiilamo 2007, 18–19).

Biologinen motivaatio vapaaehtoistoimintaan tarkoittaa sitä, että tarve auttaa kohdistuisi lähinnä oman suvun jäsenten auttamiseen. Toisaalta ihminen elää myös muissa ryhmissä kuin oman suvun jäsenten muodostamissa ryhmissä, tällöin biologinen geeniperimän säilyttäminen kattaa myös muiden ryhmien geeniperimän säilyttämisen. Vapaaehtoistoiminta voi tällöin tarkoittaa esim. jonkin yhdistyksen muodostamaa ryhmää, jonka tavoitteena organisatorisesti on jonkin tavoitteen saavuttaminen, jolloin henkilö kokee tavoitteen omakseen ja pyrkii toimimaan ryhmän mukana tavoitteen saavuttamiseksi. Sosiobiologinen vapaaehtoistoiminta kattaa täten ihmisen sosiaalisen tarpeen kuulua ryhmään ja biologisen tarpeen auttaa apua tarvitsevia. Sosiobiologian näkökulma selittää myös vastavuoroisen auttamisen vapaaehtoistoimintaan osallistumisessa. Vastavuoroinen auttaminen tarkoittaa sitä, että ihminen auttaa toista ja vastavuoroisesti saa apua kun itse sitä tarvitsee (Hiilamo 2007, 20–21). Vastavuoroinen auttaminen kattaisi täten vapaaehtoistoiminnassa aluetta, jossa olisi mahdollista olettaa saavansa autettavalta osapuolelta vastapalveluksia.

Vapaaehtoista auttamista on tutkittu myös taloustieteissä. Taloustieteessä lähtökohtana on oletamus, että yksilö pyrkii aina maksimoimaan oman etunsa. Vapaaehtoistoiminnassa oman edun maksimoiminen on lähes mahdotonta, sillä esim. rahan lahjoittaminen ei lisää lahjoittajan varallisuutta, vaan päinvastoin vähentää sitä. Taloustieteen selitys vapaaehtoiselle auttamiselle ja etenkin rahan lahjoittamiselle pohjautuu järjen ja moraalien teorioihin. Ihminen saattaa toimia itsekkäästi lahjoittaessaan rahaa tai aikaa vapaaehtoistoiminnalle, sillä hän saattaa odottaa saavansa esim. positiivista näkyvyyttä mediassa tai lähipiirissään (Hiilamo 2007, 21–29). Tämä näkökulma on erittäin mielenkiintoinen, sillä nykyaikana esim. Elämä Lapselle – konsertti näytetään televisiosta ja sellaiset henkilöt tai yritykset, jotka ovat lahjoittaneet tietyn määrän rahaa, saavat oman nimensä näkyviin ohjelman aikana televisioon. Tällöin lahjoittaja toimii egoistisesti lahjoittaessaan rahaa hyväntekeväisyyteen. Nimettöminä lahjoittavat ihmiset eivät taas hae itselleen näkyvyyttä tai mainosta, vaan lahjoittavat varallisuuttaan pyyteettömästi. Ihminen, joka auttaa pyyteettömästi saattaa omata myös ns. moraalisen geenin, jonka johdosta ihminen kokee oikeaksi toimia pyyteettömästi. Toisaalta ihminen saattaa toimia pyyteettömästi, sillä toisen ihmisen kurjuus ahdistaa häntä ja auttamalla kärsivää, saa auttaja itselleen kevyemmän mielen. Omantunnon puhdistaminen tai hyvän mielen saaminen hyvästä teosta saattaa olla myös motiivi toimia vapaaehtoisesti toisen hyväksi (Hiilamo 2007, 27–29).

Vapaaehtoiseen hyvän tekemiseen kuuluvat myös sosiaalinen malli sekä kristillinen etiikka. Sosiaalisen mallin mukaan ihminen auttaa pyyteettömästi, mikäli henkilö omaa sellaisen moraalikäsitteen, joka edellyttää hyvän tekemistä toisille. Kristillinen etiikka pohjautuu kristinuskoon, eli Raamatun tekstiin. Kristillinen etiikka pohjautuu lähinnä Uuteen Testamenttiin, jossa korostetaan anteeksiantamista sekä toiselle sen tekemistä, mitä itselle tahtoisi tehtävän. Sosiaalisen sekä kristillisen mallin siirtyminen ihmiselle alkaa jo vauvana, sillä niiden edustamat arvot siirtyvät jo lapsuudessa ihmiselle. Moraalisen muodostamisesta vastaavat täten erityisesti vanhemmat sekä muut lähimmäiset. Mikäli lapselle opetetaan vauvasta asti myötätuntoa sekä auttamisen oikeellisuutta, muodostuu lapsen moraalinen käsitys pyyteettömän avunannon tarpeellisuuteen (Hiilamo 2007, 30–36). Kristillisen etiikan mukaan ihminen toimii Jumalan välikappaleena ja toimii täten suuremman hyvän eteen. Vapaaehtoisuuden motiivina voi täten toimia mikä tahansa tarve, joka ihmisellä on, mutta tarve on aina subjektiivinen, eikä täten tieteen kautta määriteltävissä ainakaan ennalta.

Motiivi toimia vapaaehtoisena arkipäiväisessä elämässä tarkoittaa usein pienten asioiden tekemistä tuttujen tai tuntemattomien hyväksi. Toiset keräävät lasinsiruja leikkipuistoista, toiset auttavat

eksyneitä löytämään tiensä. Motiivi hyvän tekemiselle on aina lähtöisin ihmisestä itsestään, eikä toista ihmistä voi pakottaa vapaaehtoiseen auttamiseen, mikäli ihminen ei koe ko. tapaa tai tekoa omakseen. Pyyteettömän avun antaminen kumpuaa auttajasta itsestään, eikä tällöin ole rajattavissa selvää motiivia, joka sopisi kaikkiin ihmisiin vakiona (Hiilamo 2007, 47 ks. Ruohotie 1998). Motivaatio tehdä jotain edellyttää asennetta, joka tukee ja kasvattaa motivaatiota tehdä jotain. Asenne on kuitenkin enemmän sidoksissa moraaliin kuin motivaatioon. Asenne on pysyvä näkökanta asioihin, kun taas motivaatio kohdistuu spesifiin tehtävään ja on usein hetkellistä (Ruohotie 1998, 41–42). Motivaation taustalla saattaa etenkin vanhemmilla ihmisillä toimia jokin tietty ideologia, mutta nuoremmilla ihmisillä ei enää ole vahvaa ideologiaa, joka kantaisi läpi elämän. Nuoret ovat kyynisempiä odottamaan pienten tekojen aikaansaamaa suurta muutosta, pettymykset ovat murtaneet ideologian kannatuksen. Täten nuoret ovat aktiivisempia osallistumaan pienempiin projekteihin, jotka ovat tarkoin määriteltyjä (Helve 2002, 18–19). Järjestökentällä tämä on huomattavissa toiminnassa siten, että lyhytkestoiset spesifit tempaukset saavat usein suurta kannatusta nuorilta. Nuoret innostuvat asioista, joihin he voivat osallistumalla vaikuttaa nopeasti ja toimivat täten vapaaehtoistoimijoina omassa arkielämässään. Motivaatio tehdä hyvää on täten kytköksissä toiminnan tehokkuuteen sekä nopeaan vaikutukseen.

Nuorten ihmisten motivaatio osallistua vapaaehtoistoimintaan on, täten samoin kuin vanhemmilla ihmisillä, sidoksissa subjektiiviseen moraaliin sekä asenteeseen. Mikäli nuori ihminen on kasvatettu yhteiskuntavastuulliseksi ja huolehtimaan muista ihmisistä, on hänellä korkeampi motivaatio osallistua erilaisiin vapaaehtoistoimintoihin kuin nuorella, joka on kasvatettu egoistiseksi, eli vastaamaan vain itsestään. Kasvatus on kuitenkin vain vertikaalinen seuraus motivaation kehityksessä, sillä sosiaaliset suhteet sekä ympäristö vaikuttavat omalta osaltaan horisontaalisesti motivaation kehitykseen. Horisontaalisessa motivaation kehityksessä pohjana on vertaisoppiminen, eli tapoja ja asenteita uusiin asioihin voidaan oppia ystäviltä, tutuilta tai ryhmän muilta jäseniltä (Hiilamo 2007, 31–32 ks. Ruohotie 1998). Nuorten motivaatio auttaa ihmisiä rakentuu täten usein tuttavapiirien vaikutuksen alaisuudessa, jolloin nuoren oma asennoituminen mukautuu ryhmän asenteisiin.

3.2 Sitoutuminen

Sitoutuminen on ihmisestä itsestään lähtevää tahtoa osallistua johonkin ja tehdä jotain. Sitoutuminen on lupaus olla paikalla ja osallistua, sitoutuminen ei käsitä ehdollista osallistumista, eli mikäli ehtii osallistua (Ciancutti & Steding 2001, 95–96). Ihmiset sitoutuvat mielellään sellaisiin asioihin, joista he hyötyvät tai joista he pitävät, mutta aina ei voi valita sitoutumista vain mukaviin asioihin, vaan joskus on sitouduttava myös sellaisiin asioihin, jotka eivät ole mieleisiä. Mikäli ihminen kokee yhdistyksen tai järjestön aatekannen omakseen, sitoutuu hän toimintaan tiiviisti (Drucker 1990, 189–190). Sitoutuminen jonkin tehtävän tekemiseen tarkoittaa lupaus tehdä asia oikein, oikeassa ajassa ja sovitulla tavalla. Sitoutuminen voi olla pelottavaa sekä haasteellista, sillä sitoutuminen edellyttää lupauksen lunastamista (Ciancutti & Steding 2001, 96). Ihminen saattaa kokea haasteen liian suureksi, jolloin sitoutuminen tehtävään saattaa jännittää tai pelottaa. Sitoutuessaan johonkin, antaa ihminen lupauksen, jonka pitäminen saattaa olla joskus hyvinkin haastavaa. Sitoutuminen johonkin toimintaan on riippuvaista ihmisen omasta tahdosta osallistua ko. toimintaan, jolloin sitoutumisen taso on korkealla. Tahto onnistua sekä osallistua tukevat sitoutumista ja helpottavat näkemään sitoutumisen edut.

Järjestökentällä sitoutuminen on toiminnan edellytyksenä, sillä ilman sitoutumista toimintaan, ei toimintaa kyetä perustamaan eikä ylläpitämään. Vapaaehtoistoiminnassa on yleensä ollut tapana nähdä kaikki vapaaehtoistoimijat sitoutuneina kaikkeen tarjottavaan toimintaan, mutta tämä luulo saattaa johtaa myös ylikuormittumiseen sekä kiinnostuksen lopahtamiseen. Vapaaehtoistoiminnassa sitoutuminen toimintaan on yksilökohtaista, jolloin oletamus, että kaikki ovat yhtä sitoutuneita toimintaan, kuormittaa henkisesti vapaaehtoistoimijoita. Työelämässä on tarkoin määritellyt tehtäväalueet eri toimijoille, mutta vapaaehtoistoiminnassa rajaus on häilyvämpää. Toimintaa on saatettu jakaa eri toimikunnille tai tehtävänimikkeiden omaaville henkilöille, mutta se ei takaa sitä, että ko. henkilöt sitoutuisivat heille annettuihin vastuualueisiin. Vapaaehtoisorganisaatioissa on hyvin hankalaa kieltäytyä annetuista tehtävistä, sillä ne mielletään velvollisuuksiksi, eikä niistä täten uskalleta kieltäytyä (Ciancutti & Steding 2001, 100–101).

Työelämässä työtehtävän vastaanotettua on henkilö lupautunut sitoutumaan tehtävään palkkaansa vastaan, vapaaehtoistoiminnassa sitoutumisen perusteena ei ole palkka vain jokin muu kunnia tai mielihyvä. Täten vapaaehtoistoimijoita on haasteellista saada sitoutumaan tehtäviin siinä määrin, kuin on tarve, sillä vapaaehtoistoimija voi aina irtisanoutua tehtävästä, jättää tehtävän tekemättä tai delegoida sen eteenpäin. Vapaaehtoistoiminnassa ei ole myöskään pelotetta erottamisesta eikä palkan pidättämisestä, sillä vapaaehtoistoimija on osallisena omasta vapaasta tahdostaan.

Vapaaehtoistoiminnan johtamisen näkökulmasta sitoutuminen on suuri haaste juuri em. johtuvista asioista. Vapaaehtoistoimijoiden ns. esimies joutuu kohtaamaan tämän haasteen päivittäin, jolloin hänellä tulisi olla keinot saada toimijat sitoutumaan toimintaan (Loimu 2005, 128–129).

Yhdistysten toiminnan edellytyksenä on, että jäsenet ovat sitoutuneita toimintaan. Jäsenmaksun maksaminen ja nimellisesti jäsenenä oleminen ei yleishyödyllisessä yhdistyksessä riitä. Yhdistyksen toiminta edellyttää, että paikallisosastotasolla jäsenet ovat sitoutuneita toimintaan niin, että he osallistuvat omalla työpanoksellaan toimintaan. Rahallinen osallistuminen on tärkeää, mutta toiminnallinen osallistuminen mahdollistaa tapahtumien järjestämisen, avunannon sekä auttamisen paikallisesti avustuskohdeissa. Jäseniä on sidottava toimintaan mukaan samalla tavalla kuin yrityksissä on sitoutettava työntekijöitä työpaikkaan ja yhteiseen visioon (Loimu 2005, 154–155). Jäsenten on tiedettävä yhteinen päämäärä ja voitava vaikuttaa tapoihin ja strategioihin miten yhteinen päämäärä aiotaan saavuttaa. Mikäli jäsenet eivät sitoudu toimintaan tai yhdistyksen päämäärään, on heidän tahto toimia aktiivisina jäseninä minimaalinen, jos ei jopa olematon. Ilman yhteistyötä, yhteistä tavoitetta sekä yhteistä toimintamallia eivät yhdistyksen paikallisosastot kykene toimimaan yhdistyksen tavoitteiden mukaisesti.

Yhdistyksissä toimivat hallituksen jäsenet ovat yleensä sellaisia jäseniä, jotka aktiivisesti haluavat osallistua yhdistyksen kaikkeen toimintaan ja vaikuttaa siihen. Mikäli yhdistyksen paikallisosaston hallitus tai yhdistyksen hallitus on muodostunut samoista henkilöistä vuosikymmenten ajan, on uusien ehdokkaiden erittäin vaikea päästä toimintaan mukaan. Toiminta on kuppikuntaistunut, kuten yrityksissäkin saattaa tapahtua, mikäli toimintatavat ovat muuttumattomia pitkään (Loimu 2005, 156–157). Mikäli hallitus on vakiintunut omaan tapaansa, on toimintakin todennäköisimmin jokaisena vuonna edellisen kaltainen, eli muutosta tai kehitystä ei tapahdu. Tämä saattaa olla useimmille nuorille jäsenille tai jäseniksi haluaville este. Nuoret haluaisivat tuoda mukanaan uusia tapoja, ideoita sekä innostusta. Tämän innostuksen sekä tahdon lannistaminen johtaa yleensä siihen, ettei ko. nuori halua olla yhdistyksen toiminnassa millään lailla osallinen. Mikäli hallitus tai kokonainen paikallisosasto tai yhdistys on kangistunut omaan toimintamalliinsa, on mahdollista että ilman luonnollisia poismenoja ei muutosta tule yhdistyksen toiminnassa tapahtumaan. ”Näin olemme aina asiat tehneet”- lausahdus on liiankin tuttu yhdistystoiminnassa. Vanhoista hyvistä toimintatavoista ei haluta luopua, mitään syytä muutokselle ei nähdä olevan, jolloin uusia jäseniä ei värvätä, vaikka heitä tarvittaisiinkin (Härkki-Santala 2008, 69–74). Yhdistyksen sisälle on erittäin vaikea päästä, mikäli yhdistys on toiminut samojen toimijoiden varassa pitkään ja mikäli muutosta ei tahdota erityisesti tai sitä jopa vastustetaan.

Tämän päivän nuoret ovat tottuneet saamaan haluamansa heti nyt, eikä huomenna, joten pitkä mukanaolo toiminnassa ennen hallitukseen mukaanpääsyä on lähes mahdoton ajatus. Nuoret haluavat voida vaikuttaa heti, eikä enää malteta odottaa 10 vuotta, jotta saisi äänensä kuuluviin (Vaaranen 2005, 115–116). Vanhemmat jäsenet ovat puolestaan oppineet, että hiljaa hyvä tulee ja malttavat odottaa vuosikymmeniäkin sitä hetkeä, jolloin heidät nimitään vastuullisiin tehtäviin. Tässä on suuri kuilu nuorten ja vanhojen ihmisten välillä, ja se saattaa olla vaikuttava tekijä siihen, miksi nuoret eivät ole kiinnostuneita yleishyödyllisistä yhdistyksistä. Nuorten into, energia sekä maailmankatsomus ovat hyvin poikkeavaa vakiintuneesta järjestökäytännöstä. Nuorten innostus on energistä toimintaa, joka johtaa nopeasti tuloksiin, kun vanhempien ihmisten into on olematonta ja ajan myötä pois karissutta.

Sitoutuminen toimintaan edellyttää sitoutumista sekä yhdistykseltä että jäseneltä. Yhdistyksien säännöt mahdollistavatkin usein jäsenen erottamisen, mikäli jäsen ei toimi yhdistyksen toivomalla tavalla. Syy erottamiselle voi olla jäsenmaksun laiminlyönti tai liian vähäinen tai olematon osallistuminen yhdistyksen toimintaan. Jäsenillä on täten velvollisuus osallistua ja sitoutua yhdistykseen. Sitoutumisen käsitys on vanhemmilla ja nuoremmilla ihmisillä erilainen. Vanhemman ihmisen sitoutuminen voi tarkoittaa viikoittaista osallistumista kaikkeen yhdistyksen toimintaan kun nuoremman ihmisen sitoutuminen saattaa tarkoittaa sitä, että hän on jäsenmaksunsa maksanut. Yhdistyksen keinoja saada jäsenistönsä sitoutumaan toimintaan, on antaa heille vastuullisia tehtäviä sekä todellista mahdollisuutta vaikuttaa asioihin. Mikäli toimintaan ei anneta mahdollisuutta osallistua, vähenee vapaaehtoisten into ja motivaatio, joka johtaa siihen, ettei toimintaa kannata lisätä tai ylläpitää entisellä mittakaavalla, jolloin jäsenistö vähenee entisestään (Loimu 2005, 204–205). Yhdistyksen tulee kannustaa jäsenistöään vastaanottamaan sitoutumista edellyttäviä tehtäviä ja kannustaa heitä tehtävissään motivoiden sekä tukien. Yhdistyksen ollessa sitoutunut vapaaehtoisen motivointiin, on vapaaehtoinen sitoutuneempi sekä motivaatioituneempi toimimaan.

3.3 Sitouttaminen

Sitouttaminen vapaaehtoistoimintaan on erittäin haasteellista, sillä vapaaehtoistoimija voi aina halutessaan sanoa, ettei hänellä ole kiinnostusta tai aikaa, jolloin tehtäviä saattaa jäädä tekemättä (Loimu 2005, 128). Yhdistyksen sekä järjestön toiminnanjohtajan tai puheenjohtajan tulee ottaa tämä huomioon, jolloin hän kykenee tekemään tarpeelliset varasuunnitelmat, jotta asiat tulevat varmasti hoidetuksi. Vapaaehtoistojoiden sitouttaminen voi olla erittäin haasteellista, mutta mikäli sitouttajalla on käytössään tarpeellinen tietotaito, on tehtävä täysin mahdollinen. Yhdistyksen jäsenenä on velvollisuus osallistua yhdistyksen toimintaan, mutta yhdistyksen on mahdollistettava osallistuminen. Osallistumiskanavia tulisi olla useita, jotta jokainen löytäisi oman tavan osallistua. Kaikki ihmiset eivät nauti samoista asioista, jolloin heille pitää järjestää eri tapoja osallistua ja tuoda oma panoksensa yhdistyksen toimintaan.

Yhdistyksissä tulisi olla tietoisia siitä, että ihmiset toimivat vapaaehtoisesti toiminnassa, eikä heitä voida täten pakottaa varsinaisesti mihinkään. Tämä tuntuu usein olevan haastavaa yhdistyksille. Yhdistyksissä toimivat palkalliset työntekijät ovat omaksuneet yhdistyksen tavoitteet, usein jopa henkilökohtaisiksi tavoitteiksi, joka johtaa siihen, etteivät he aina ymmärrä että jäsenet ja vapaaehtoiset toimijat eivät ole sitoutuneet toimintaan eivätkä yhdistyksen tavoitteisiin samalla tavalla kuin he itse ovat. Yhdistystoiminnassa sekä järjestötoiminnassa tulisi huomioida se, ettei toista ihmistä voi muokata sellaiseksi kuin haluaa. Kuten yhdenvertaisessa parisuhteessakin, niin myös vapaaehtoistoiminnassa tulee keskittyä itse omaan toimintaansa ja mikäli muutoksia haluaa, tulee itse muuttua eikä pakottaa toista muuttumaan oman tahtonsa mukaan. Jokainen voi vastata vain omasta muutoksestaan sekä omasta panoksestaan vapaaehtoistoiminnan hyväksi (Drucker 1990, 190–191). Jokaisen hallituksen jäsenen tulisi täten ymmärtää, että mikäli toivotaan jäsenten sitoutuvan toimintaan, tulee hallituksen jäsenten itse sitoutua siten, kuin he toivovat muiden sitoutuvan.

Yhdistyksen sekä järjestön sisäinen ilmapiiri vaikuttaa vapaaehtoistojoiden sitouttamiseen, sillä mikäli ilmapiiri on kireä tai sisäänpäin kääntynyt, on uusien sekä vanhojen jäsenten sitouttaminen lähes mahdotonta. Mikäli ”me-henki” on vahvaa ja toiminta on jäsenistölähtöistä, ei sitouttamista niinkään tarvitse tehdä, sillä jäsenet sitoutuvat omatoimisesti toimintaan (Drucker 1990, 190–191). Vapaaehtoistoiminta on harrastus vapaaehtoiselle, jolloin häntä on hyvin haasteellista sitouttaa toimintaan, mikäli vapaaehtoistoiminta ei vastaa odotuksia. Täten yhdistyksen tai järjestön ainut keino on sitouttaa vapaaehtoiset toimijat toimintaan kehittämällä sekä parantamalla toiminnan laatua ja ilmapiiriä. Esimerkiksi Lions-klubin kansainvälinen presidentti Wing-Kun Tam on

nostanut klubihengen parantamisen perhehenkiseksi kaudella 2011–2012. Hän painottaa perhehenkisen klubin voivan hyvin jolloin jokainen tuntee olevansa tervetullut sekä hyväksytyt. Mikäli Wing-Kun Tam onnistuu rakentamaan eri puolille maailmaa perhehenkisen läheisyyden klubeihin, on hän onnistunut sitouttamaan Lioneita ympäri maailmaa, ilman että hän on heitä edes nähnyt. Sitouttaminen yhdistyksen tai järjestön suunnasta on täten ilmapiirin, mielikuvan sekä asenteen kehittämistä, ei niinkään kynsin hampain kiinni pitämistä saati pakottamista.

Yhdistyksen sekä järjestön on kyettävä ylläpitämään yhdistyskulttuuria sellaisena, jossa jokaisella on hyvä olla. Yritysmaailmassa organisaatiokulttuuri on olemassa, mutta se ei itsessään vaikuta siihen, lähteekö työntekijä työpaikastaan eroamalla vai ei. Organisaatiokulttuurilla on merkitystä työviihtyvyyden kannalta, mutta ei niin suuressa määrin kuin yhdistys- ja järjestömaailmassa. Organisaatiokulttuuri toimii organisaation henkisenä maailmana ja vapaaehtoistoiminnassa on kullaan arvoista, että se on kunnossa. Jokainen jäsen, niin hallituksen puheenjohtaja kuin satunnainen vapaaehtoistoimija, ovat yhtä vastuullisia ilmapiirin ylläpidosta. Hallituksen jäsenellä on suurempi vastuu oman esimerkinsä kautta, jolloin hän kykenee halutessaan saamaan suurempia tuloksia omalla toiminnallaan aikaiseksi, niin hyvässä kuin pahassakin (Drucker 1990, 191–192). Yhdistyksen sekä järjestön sisäinen hyvinvointi on täten avainasemassa vapaaehtoistoimijoiden sitouttamisessa. Onnistunut toimintaan sitouttaminen edellyttää täten toimintamallien, ilmapiirin sekä käytöstapojen mallikasta johtamista (Loimu 2005, 137–138).

4 Jäsenhankinta

Jäsenhankinta on asia, joka on jokaisen yhdistyksen sekä järjestön olemassaolon edellytys. Ilman jäseniä ei yksikään järjestö eikä yhdistys kykene olemaan olemassa. Jäsenhankinnassa on mahdollisuus käyttää luovuutta sekä innovatiivisuutta, sillä kuka tahansa saattaa olla potentiaalinen jäsen. Ammattiliitoilla, poliittisilla puolueilla sekä muilla asemansa vakiinnuttaneilla järjestöillä sekä yhdistyksillä on vakiintuneet keinot hankkia uusia jäseniä, mutta uusilla ja pienemmillä yhdistyksillä sekä järjestöillä jäsenhankinta on haasteellista sekä innovatiivisuutta vaativaa työtä. Jäsenhankinnassa on luvattava vain niitä asioita, joita yhdistys tai järjestö kykenee tarjoamaan, joten markkinoinnissa ei ole käytettävissä ns. mielikuvamainontaa kuten esim. yritysmaailman tuotemainonnassa. Mielikuvamainonnan on oltava realistista ja mielikuvien on oltava aitoja, mikäli yhdistys tai järjestö aikoo mielikuvamainontaa harrastaa. Yhdistyksen tai järjestön on vaikea luoda jäsenyytensä mukana tuomasta olotilasta tai asemasta mielikuva, joka olisi totuudenmukainen, sillä jäsenyys on jokaiselle subjektiivinen kokemus.

Yhdistys ja järjestötoiminnassa luvatut mielikuvat ovat mielikuvia, joiden totuudenmukaisuudesta ei potentiaalinen jäsen ole tietoinen. Mielikuvamainontaa tulisi täten harrastaa hyvin vähän, sillä mikäli jäseneksi liittyvä henkilö odottaa saavansa mainonnan mukaista kohtelua jäsenyytensä myötä, mutta kohtelu jää saamatta tai on päinvastaista päättyy jäsenyys hyvin nopeasti. Esimerkiksi Lions-klubit mainostavat jäsentensä kohtelevan toisiaan ystävinä, riippumatta siitä, missä klubissa tai missä maassa ko. henkilö on jäsenenä, rajat ylittävä side sitoo mielikuvan mukaan jäsenet Lionsiksi (Wing-Kun Tam 2011, 4). Tämä on mielenkiintoinen mielikuvamainos, sillä tämän mainoksen myötä erilaiset ihmiset arvostaisivat toisiaan ystävinään vain siksi että he kuuluvat samaan järjestöön, jolloin esim. uskonnolliset erimielisyydet poistuvat yhteisen harrastuksen johdosta. Tämä mielikuvamainos on erittäin riskialtis, sillä Lions-klubin jäsenyys ei takaa jäsenelle hyväksyntää edes oman klubin sisällä, vaan ihmiset pysyvät ihmisinä myös klubijäsenyyden jälkeenkin, joten kateus ja erimielisyydet säilyvät niin kauan kuin ihminen on ihminen.

Jäsenhankinnasta ei liioin ole tutkimustietoa, eikä asiaa käsitellä yhdistysoppaissa, sillä jokainen yhdistys ja järjestö hoitaa jäsenhankinnan omalla tavallaan. Jäsenhankintaa tulisi kuitenkin huomioida tutkimuksissa, sillä se on erittäin relevantti osa yhdistystoimintaa. Jäsenhankinnan organisoinnin, suunnittelun sekä kampanjoinnin kautta yhdistys markkinoi itseään toimintaympäristöönsä. Jäsenhankintaa voisi kuvailla yritysmaailman asiakasmarkkinoinnin avulla. Asiakaslähtöisesti toimiva yritys keskittyy asiakkaisiin ja heidän odotuksiin, jolloin yritys kykenee keräämään tietoa asiakkaistaan ja luomaan heihin yksilöllisiä suhteita (Pallasaho 2007, 105).

Yksityisellä sektorilla on jo pitkään osattu keskittyä asiakaslähtöiseen strategiaan, jolloin yritykset kykenevät tarjoamaan asiakkailleen palveluita sekä tuotteita, joita asiakas arvostaa. Kolmannella sektorilla ei ole osattu ottaa asiakaslähtöisyyttä käyttöön yhtä hyödyllisesti jos laisinkaan. Asiakaspalvelulähtöisen toiminnan keskiössä on tuottavuuden parantaminen. Asiakassuhteisiin panostetaan yrityksen puolelta niin paljon, kuin asiakkaan kannattavuus edellyttää (Pallasaho 2007, 109). Täten asiakas kokee asiakaspalvelun erinomaiseksi ja luo myyjään asiakasuskollisuussuhteen, josta myyjä hyötyy rahallisesti. Yhdistystoiminnassa tulisi huomioida jäsenyytyväisyyden kehittämisessä samankaltainen taktiikka, jolloin vapaaehtoistoimijat lujittaisivat oman osallistumissuhteensa yhdistyksen tai järjestön toimintaan.

Yritysmaailmassa on panostettu yhteistyöhön asiakkaiden kanssa ja yhteistyö kattaakin jo hyvin monen yrityksen asiakaspalvelussa suuria osa-alueita. Yhteistyö pohjautuu asiakasuskollisuuteen ja asiakkuudesta kerättyyn tietoon, jonka pohjalle yritys kykenee rakentamaan yhteistyötä, johon asiakkaan on helppo osallistua (Pallasaho 2007, 111–112). Yhteistyö luo luottamusta asiakkaan ja myyjän välille ja samalla vakiinnuttaa asiakassuhdetta. Mikäli yhdistystoiminnassa panostettaisiin jäsenhankintaan samalla tavalla, ei jäsenhankinnassa olisi suuremmin ongelmia. Mikäli potentiaalisista jäsenistä kerättäisiin tietoja ja pidettäisiin heihin heidän toivomallaan tavalla yhteyttä, olisi jäsenyysuhde todennäköisempää kuin kasvoton mainonta. Yhdistyksien sekä järjestöjen tulisi panostaa jäsenhankintaan huomattavasti nykyistä enemmän, sillä etenkin nuorista vapaaehtoistojista on todellinen pula. Nuoret ovat erittäin tietoisia omasta arvostaan asiakkaina, jäseninä sekä yhteiskunnan jäseninä, jolloin kilpailu heidän ajastaan, huomiostaan sekä kiinnostuksestaan on erittäin rajua (Tiura 2001, 104). Nuoria kositaan vapaaehtoisiksi toimintoihin, joista vanhemmat vapaaehtoistoimijat eivät ole kiinnostuneita, mutta nykynuoret eivät ole kiinnostuneita ko. tehtävistä. Nuoret vaativat saada osallistua juuri sellaisiin tehtäviin, jotka heitä kiinnostavat, joten mikäli ko. tehtäviä ei ole tarjolla, ei nuoria kiinnosta toimintaan osallistuminen laisinkaan (Tiura 2001, 104).

Jäsenhankinta on monisyinen ja monimuotoinen osa järjestötoimintaa, eikä ilman jäsenhankintaa kykene yksikään järjestö eikä yhdistys toimimaan. Jäsenhankinnan peruspilarina tulisi toimia rehellisyys, avoimuus sekä nuoria kuunteleva asenne. Nuoria jäseniä kiinnostavat hyvin erilaiset vapaaehtoistoiminnan muodot kuin esim. 20 vuotta sitten. Keinoja jäsenhankinnan kehittämiseksi tulisi kehittää nykyisiä nuoria sekä tulevia nuoria ajatellen. Jäsenhankinnassa tulisi ottaa huomioon muuttuneet odotukset, tarpeet sekä intressit. Ilman jäsenhankinnan kehitystä, ei monikaan järjestö

eikä yhdistys selviä seuraavalle vuosikymmenelle, sillä ilman uusia nuoria jäseniä ei yhdistys eikä järjestö kykene olemaan olemassa.

4.1. Yhdistyksen markkinointi

Yhdistyksen markkinointi on yhdistykselle elintärkeää, sillä vain markkinoinnin kautta voidaan kasvattaa jäsenkantaa ja saada yhdistykselle näkyvyyttä ympäristössään. Markkinointi on hieman erilaista kuin yritysmarkkinointi, mutta perusidealtaan kuitenkin hyvin samankaltaista. Yritysmarkkinoinnissa markkinoidaan usein tuotetta, yhdistysmarkkinoinnissa markkinoidaan aatetta sekä toimintaa aatteen hyväksi. Yritysmarkkinoinnissa keinona voidaan käyttää brandimainontaa ja tätä tulisi käyttää myös yhdistysmainonnassa, sillä yhdistyksiä on maassamme erittäin paljon ja useat toimivat rinnakkain samoilla toiminta-alueilla. Brandi on organisaation syvimmän merkityksen ja olemassaolon avain, se kuvaa organisaation imagoa sekä olemassaolon tarkoitusta (Gad 2001, 21–22). Brandi on mielikuva organisaatiosta, jolloin hyvin luotu brandi toimii mainoksena kaikkialla. Brandin luominen edellyttää kovaa työtä sekä varallisuutta etenkin yritysmaailmassa (Gad 2001, 32). Yhdistyksen markkinoinnissa brandin luomiseen tarvitaan lähinnä kovaa työtä sekä sitoutuneita vapaaehtoisia. Yhdistyksen markkinoinnissa jokainen yhdistyksen jäsen toimii suoranaisena mainoksena yhdistykselle, jolloin brandin luomiseen tarvitaan heidän jokaisen panos sekä sitoutuminen. Brandi on mielikuva, jolloin jokaisen vapaaehtoistoimijan tulee olla mielikuvan mukainen sekä toimia mielikuvan mukaisesti.

Markkinointi on yritysmaailmalle erittäin tuttua, mutta yhdistysmaailmassa markkinointia ei koeta tarpeelliseksi ja sitä jopa vierastetaan. Yhdistyksen toimintaa ei koeta tuotteeksi, jota tulisi markkinoida potentiaalisille jäsenille, vaan toiminta koetaan omaksi harrastukseksi, johon sijoitetaan omaa aikaa ja energiaa ilman, että halutaan tehdä itsestään suurta numeroa. Mainonta, markkinointi sekä brandäys kuuluvat myös yhdistysmaailmaan ja ne yhdistykset, jotka ovat markkinoineet toimintaansa ja brandänneet toimintansa ”tuotteeksi” ovat onnistuneet vakiinnuttamaan jalansijansa yhdistyskentällä. Yhtenä esimerkkinä voidaan käyttää Mannerheimin lastensuojeluliittoa. MLL on onnistunut rakentamaan itselleen vakiintuneen jäsenkannan sekä rahoituksen toiminnalleen jo vuodesta 1920. Mannerheimin lastensuojeluliitolla on takanaan lähes 100 vuotta kokemusta sekä työtä lasten hyväksi. MLL on saavuttanut vahvan brandiaseman suomalaisten ihmisten mielissä ja yhdistyksen aatekanta on jokaisen tiedossa. Tämä esimerkki on Suomen historian näkökulmasta katsottuna erittäin mielenkiintoinen yhdistys, sillä lasten ja nuorten hyväksi toimivia yhdistyksiä on Suomessa useita, mutta mikään ei ole kyennyt horjuttamaan MLL:n

asemaa eikä arvoa. Brandi on täten hyvin vahva ja sitä pidetään yllä päivittäisellä työllä sekä aatteen kunnioittamisella.

Brandin luominen ja toiminnan markkinoiminen ovat yhdistysmaailmassa kunnan arvoisia, sillä jokainen yhdistys on saanut kannatustaan jo ennen sen perustamistaan, joten markkinoinnin sekä brandäyksen avulla jokainen yhdistys kykenee nousemaan oman ympäristönsä tietoisuuteen. Yhdistyksen brandin eteen työskentely ei aina välttämättä tunnu brandin luomiselta, sillä toisin kuin yritysmaailmassa, markkinointiin panostaminen ei ole paremman tuloksen tekemisen eteen työskentelyä. Yhdistyksen markkinoinnissa on kyse laajemman toimintaympäristön sekä useampien vapaaehtoistoimijoiden keräämisestä. Mitä laajemmin yhdistys kykenee oman aatteensa eteen työskentelemään, sitä laajemmin apua tarvitsevat saavat nauttia yhdistyksen tuottamasta yhteisestä hyvästä. Kuten aikaisemmin mainittiin, toimivat yhdistykset osittain limittäin, mutta tässä ei tulisi aristella, sillä vanhemman tai suuremman yhdistyksen kanssa samalla toimikentällä toimiminen ei ole haitaksi kummankaan yhdistyksen toiminnalle, vaan suorastaan eduksi. Mitä paremmin yhdistykset pyrkivät toimintansa hoitamaan, sitä paremmin apua tarvitsevat apua saavat. Yritysmaailmassa paremman brandin omaava voi tuottaa jopa huonompaa tuotetta ja saada sen korkeammalla hinnalla myydyksi, kuin huonomman brandin omaava yritys, jolloin jälkimmäinen kärsii paremman brandin omaavan yrityksen varjossa olosta (Gad 2001, 33).

Yhdistysmaailmassa tuote on palvelu, joka tuotetaan puhtaasti hyvällä tahdolla, jolloin toisen yhdistyksen tekemä toimintakentän avaus sekä toiminta-alueen kartoitus voidaan hyödyntää useammassa yhdistyksessä. Yhteistyö sekä suvaitsevaisuus ovat vapaaehtoistoiminnan piirteitä, joten niitä hyväksikäyttämällä voitaisiin yhdistyskentällä saada paljon hyvää aikaiseksi. Yhdistyksen markkinoinnissa tulisi käyttää myös sellaisia keinoja hyödyksi, jotka ovat yritysmaailmassa kiellettyjä tai määritellään huonoiksi tavoiksi. Yhdistysmaailmassa tavoitteena on toiminnan laajentaminen, aatteen eteen työn tekeminen sekä vapaaehtoistoiminnan lisääminen. Näiden tavoitteiden eteen ei voida tehdä samankaltaista työtä kuin yritysmaailmassa, sillä yhdistystoiminnassa on kysymys hyvän tekemisestä, eikä taloudellisen edun saavuttamisesta.

Suomessa yhdistyksen markkinoinnista on kirjoitettu hyvin vähän, jos ollenkaan, eikä markkinointia käytetä yhdistyskentällä lähes laisinkaan. Poikkeuksena ovat poliittiset puolueet, taiteen sekä urheilun seurukset, mutta näiden tavoitteena onkin toimia eri tavoitteiden eteen kuin yleishyödyllisten hyväntekeväisyysorganisaatioiden. Markkinointi ei ole kirosana, eikä se vähennä

aatteen arvoa eikä pyyteettömän hyvän tekemisen arvoa, vaan markkinointi mahdollistaa yhdistykselle laajemman toimialueen sekä toimintaresurssit.

4.2 Toiminnan merkityksellisyys

Yhdistyksien sekä järjestöjen toiminta muodostuu toiminnan tavoitteen ympärille, eli yhdistys ja järjestö on perustettu jotain tiettyä tavoitetta varten. Yhdistyksillä sekä järjestöillä on oma agenda, jonka tavoittamiseksi yhdistys tai järjestö toimii. Toiminnan kannalta tavoite on erittäin tärkeä, sillä mikäli tavoite ei ole tiedossa, saattaa toiminta lähteä elämään väärään suuntaan. Järjestöidea kuvastaa kaikkea sitä, mitä varten yhdistys tai järjestö on perustettu, mitä hyötyä siitä on sekä millaisia palveluita se tarjoaa (Loimu 2005, 188 ks. myös Loimu 1988). Järjestöidea vastaa yritysmaailman liikeideaa, eli olemassaolon syytä ja tarvetta. Yleishyödyllisissä yhdistyksissä on usein tavoite tehdä hyvää, kun liikunnallisissa järjestöissä on tavoitteena saada samaa harrastusta harrastavia ihmisiä liikkumaan yhdessä. Järjestöidea on toiminnan kantava tukipilari. Mikäli järjestöidea on kaikille osapuolille selvä, on toimintaa helppo suunnitella sekä kehittää. Mikäli järjestöidea on hatarasti tiedossa, on toiminnan kehittäminen sekä järjestäminen hankalaa (Loimu 2005, 190).

Järjestöidean pohjalle rakennettu toiminta vastaa sitä mielikuvaa, jonka potentiaalinen jäsen muodostaa kuullessaan järjestöstä tai yhdistyksestä. Toiminta kuvastaa yhdistyksen tai järjestön luonnetta sekä imagoa. Mikäli toiminta ei vastaa imagoaan, on yhdistys tai järjestö sisäisessä kriisissä oman identiteettinsä kanssa. Vapaaehtoistoiminnasta kiinnostuneet henkilöt lähtevät uuteen harrastukseen yleensä innostuneina mukaan, mutta mikäli toiminta ei vastaa odotuksia, latistuu innostus hyvin nopeasti. Järjestöidean tueksi tulee olla toiminta-ajatus, eli ajatus siitä, mitä toimintaa yhdistys tai järjestö järjestää tai tarjoaa. Toiminta-ajatuksen tulee olla yhdenmukainen järjestöidean kanssa, jolloin toimintaa voidaan kehittää vastaamaan yhdistyksen tai järjestön perustamisen aatetta (Loimu 1988, 55–57). Toiminnan suunnittelu ja kehittäminen alkaa täten jo yhdistyksen tai järjestön synnyinhetkellä.

Yhdistykset sekä järjestöt kehittävät itselleen oman tunnuslauseen, joka kuvastaa toiminta-ajatusta sekä järjestöideaa, tällöin toiminnan merkitys ilmaistaan verbaalisesti toiminnan ohella. Tunnuslauseen rakentamisessa tärkeintä onkin tietää, mikä on yhdistyksen tai järjestön perimmäinen tarkoitus ja tavoite. Esim. Lions-klubin tunnuslauseena toimii ”We serve”, eli me palvelemme. Tämä tunnuslause osoittaa pyyteettömän auttamisen kaikilla elämän osa-alueilla, jolloin toiminnasta kiinnostuneet saavat käsityksen toiminnan aatteellisuudesta sekä luonteesta

iskulauseen myötä. Iskulause toimii toiminnan suunnittelussa, mikäli iskulause on ymmärrettävissä sekä kaikkien osallisten tietoisuudessa.

Toiminnan merkityksellisyys on usein järjestön tai yhdistyksen vastuulla, sillä vain ko. taho voi vaikuttaa toiminnan suunnitteluun sekä kehittämiseen (Loimu 2005, 190–195). Merkityksellisen toiminnan suunnittelussa sekä toteuttamisessa on erittäin tärkeässä asemassa tavoitteiden asettaminen sekä toimintasuunnitelman laatiminen. Ilman tavoitteita on toiminta tuuliajolla, jolloin tehdään asioita tekemisen ilosta, ilman minkäänlaista tavoitetta. Tavoitteet voivat olla lähes minkälaisia tahansa, kunhan ne ovat realistisia sekä toiminnan kannalta relevantteja. Tavoitteiden tulee olla järjestöidean kannalta hyväksyttäviä, haasteellisia sekä mitattavia (Loimu 2005, 191–192). Tavoitteiden asettamisessa tulee ottaa jäsenkanta huomioon ja kuunnella millaista toimintaa jäsenistö kaipaisi ja millaiseen toimintaan he mielellään osallistuisivat. Valitettavan usein toimintasuunnitelmat ovat edellisten vuosien kopioita, jolloin toimintaa ei kehitetä eikä pohdita laisinkaan tai tarpeeksi. Tavoitteiden asettamisessa tulisi ottaa muutokset ympäristöissä sekä jäsenkannassa huomioon, sillä muutokset ovat viestejä toiminnan kehittämisen tarpeesta. Tavoitteita tulisi asettaa n. 3-5 vuoden akselille, jolloin tavoitteiden saavuttamiseksi tulee tehdä useampi vuosi töitä (Loimu 1988, 60 ks. Drucker 1990, 46–47). Aika-akseli edellyttää täten systemaattista toimintaa sekä pitkäkestoista työtä tavoitteen eteen.

Usein yhdistyksissä ja järjestöissä toiminta-ajatus vaihtuu uuden hallituksen tai puheenjohtajan astuessa omalle kaudelleen. Esimerkiksi Lions-klubissa toimintasuunnitelma kattaa vain yhden hallituskauden, jolloin kukin hallitus tekee oman hallituskautensa toimintasuunnitelman koskemaan vain heidän omaa kauttaan. Tämä johtaa usein siihen, ettei klubeilla ole tavoitetta eikä päämäärää jonka eteen tehdä töitä. Päämäärättömyys heijastuu toiminnan puutteellisuuteen sekä haasteellisuuteen. Jäsenet eivät osaa odottaa toiminnalta mitään, jolloin toiminta alkaa tuntua merkityksettömältä sekä turhauttavalta. Toimintapolitiikka vaikuttaa täten suuresti toiminnan merkityksellisyyteen sekä siihen, miten toiminta koetaan vapaaehtoistoimijoiden piirissä. Toimintapolitiikalla tarkoitetaan yleisiä periaatteita, joiden pohjalta käytännön toimintaa luodaan (Loimu 1988, 61).

4.3 Toiminnan kehittäminen

Toiminnan kehittämisessä on kysymys aatteen eteen tehtävän toiminnan eteenpäinviemisestä. Kehittäminen koetaan usein kirosanaksi, etenkin sellaisissa yhdistyksissä, joissa on toimittu samalla tavalla usean vuoden ajan. Toiminnan kehittäminen edellyttää tavoitteiden tietämistä ja tuntemista,

eli tavoitteiden saavuttamisen keinojen kehittämistä. Voittoa tavoittelemattomissa yhdistyksissä sekä järjestöissä toiminnan kehittämiseen on hyvin vähän rahallista kompetenssia, mutta sitäkin enemmän innovatiivista sekä innostunutta jäsenistöä korvaamaan varallisuuden puutteet. Toiminnan kehittämisessä tulisi ottaa jokaisen jäsenen ideat avoimesti vastaan, eikä tyrmätä ketään tai kenenkään ideoita. Jäsenistön oikeus ja velvollisuus on saada osallistua toiminnan kehittämiseen ja tuoda mielipiteensä sekä kehitysehdotuksensa julki (Loimu 1988, 114–115). Toiminnan kehittämisessä on kysymys toiminnan jatkuvuudesta sekä houkuttelevuudesta, täten toimintaa tulee kehittää sekä olemassa olevaa jäsenistöä että potentiaalista jäsenistöä varten. Kehittämisessä tulee aina huomioida toiminnan olemassaolon tavoite sekä funktio, tällöin muistetaan, ettei toimintaa voi pyörittää vain omaksi ilokseen, vaan toimintaa järjestetään yhdistyksen tai järjestön tavoitteen saavuttamisen hyväksi (Loimu 2005, 176–178).

Toiminnan kehittämiselle on aina tarvetta, vaikka yhdistys tai järjestö voisi hyvin ja toimintaan osallistuttaisi aktiivisesti. Toiminnan kehittäminen on yhtä tärkeää kuin yritysmaailmassa yrityksen toimintamallien kehittäminen, eli periaatteena ”vierivä kivi ei sammaloidu”. Mikäli toimintaa ei kehitetä saattavat toimintamallit, toimintatavat sekä aktiivinen osallistuminen jämähtää paikoilleen, jolloin kehittämisen eteen tehtävä työmäärä kasvaa entisestään. Toiminnan kehittäminen on vaativaa työtä ja sitä kannattaa tehdä pienissä erissä, jolloin vastarinta on mahdollisimman pientä (Loimu 2005, 155). Toiminnan kehittämisessä tulisi muistaa, että mikäli kaikilla jäsenillä ei ole tiedossa tavoitetta, miksi muutoksia tehdään, ei innostus muutoksia kohtaan välttämättä ole suurta tai se saattaa puuttua kokonaan. Toiminnan kehittämistä varten tulisi rakentaa suunnitelma, jonka avulla kaikki osaisivat tehdä oman osansa muutoksen hyväksi (Loimu 2005, 159–160). Riskejä tulee aina välillä ottaa, mutta ne tulisi ottaa tiedostetusti. Tämä tarkoittaa sitä, että kehittämisen tavoite sekä tarkoitus tulee olla suunniteltu tarkoin, jotta tiedetään riskit, jotka ollaan valmiita ottamaan (Loimu 2005, 161–162). Riskien ollessa tietoisia, kyetään niihin valmistautumaan ennalta ja ratkaisuja kyetään miettimään etukäteen. Tiedostamattomat riskit saattavat koitua koko kehityksen esteeksi, jolloin toiminnan kehittämisen eteen ei ole tehty tarpeeksi hyvää suunnitelmaa.

Nuoret ihmiset ovat oivallisia innovaattoreita, heillä on ideoita sekä haaveita. Nuorten ideat saattavat tuntua absurdeilta tai liian haasteellisilta ideoilta, jotka on lähes mahdotonta toteuttaa. Tämä on kuitenkin harhaa, sillä kautta historian on uusia ideoita pidetty mahdottomina, mutta silti lentokoneet on keksitty, kuussa on käyty eikä maapallo ole litteä. Nuorten ideat saattavat olla uusia versioita vanhoista ideoista tai ne saattavat olla erinomaisia innovaatioita (Heiskala 2003, 23–24). Ideat ovat yleensä edellisten ideoiden jatkokehityksiä, jolloin ideaa kierrätetään saaden uusia

toimintamalleja. Tämä on erinomainen huomio etenkin yhdistystoiminnassa, sillä nuorten ideoita kuunnellessa tulisi keskittyä siihen, että keksitään keinoja toteuttaa ideoita, eikä uusien ideoiden tyrmäämiseen. Toiminnan kehittämisessä tulisi keskittyä tulevaisuuteen, siihen mitä halutaan saada aikaiseksi, eikä menneisyyden tehtyihin tekoihin. Aika kulta muistot, joka johtaa siihen, että kuvitellaan ennen olleen helpompaa kerätä rahaa tai saada uusia jäseniä jne. Menneisyys on ollutta ja mennyttä, vain tulevaisuudella on merkitystä yhdistyksen tai järjestön tulevaisuuden kannalta.

Toiminnan kehittämisen tärkeys korostuu aina kun jäsenistöstä poistuu jäseniä tai uusia tulee mukaan. Jos vanhoja jäseniä poistuu omatahtoisesti useita, on toiminnassa jokin vika tai järjestön sisällä on kriisi. Mikäli ei selvitetä, miksi jäsenyydestä halutaan irti, ei kyetä selvittämään kriisin aiheuttajaa (Loimu 2005, 204–207). Täten on erittäin tärkeää saada tietää, miksi jäsenyydestä erotaan, jotta voidaan tehdä töitä ongelman ratkomiseksi. Uusien jäsenten liittyessä yhdistykseen tai järjestöön, nousevat puutteet toiminnassa erityisen huomion keskipisteeksi. Aina uusien jäsenten liittyessä jäseneksi, tulisi kuunnella heitä erittäin tarkkaan siitä, mitä kehitysideoita he mukanaan tuovat. Samoin kuin työelämässä, ovat uudet jäsenet herkempiä näkemään epäkohtia yhdistyksen tai järjestön toiminnassa sekä toimintamalleissa. Mikäli uudet jäsenet ovat nuoria, tulisi heitä kuunnella erityisen tarkkaan, sillä juuri nuoret tuovat mukanaan ideoita, jotka johtavat yhdistyksen tai järjestön tulevaisuuteen.

4 KOHDEORGANISAATION KUVAUS

Tutkimuksen kohdeorganisaatioina toimivat klubit tai järjestön Suomen Lions – liitto ry:n E-piirin paikallisklubeja. Lions Club International yhdistys on perustettu vuonna 1917, perustajana toimi Chigacolainen Melvin Jones. Jonesin tavoitteena oli kehittää oman lähialueensa vapaaehtoistoimintaa, mutta toimintamalli oli niin hieno, että se levisi ympäri maailmaa hyvin nopeasti. Lions Clubeja on maailmanlaajuisesti 45 000, joissa jäseniä on yhteensä 1,35 miljoonaa (www.lionsclub.org). Suomeen Lions -toiminta on tullut Arne Ritarin mukana 1950-luvulla. Lions klubitoiminta on hyväntekeväisyystoimintaa, joka perustuu vapaaehtoiseen toimintaan. Naiset ovat voineet liittyä Lions -toimintaan vuodesta 1987 alkaen. Naisia kaikista jäsenistä on n. 22 % (www.lions.fi). Suomessa Lions-klubeja on 953, joista 46 sijaitsee Pirkanmaalla, näistä neljä klubia on tutkimuksen kohteina. Kolme neljästä klubista on ns. naisklubeja ja yksi klubi on sekaklubi, eli jäsenistö koostuu sekä naisista että miehistä. Lions klubien tärkeimpinä toiminnan kohteina ovat oman alueen ja ympäristön lapset ja nuoret sekä vanhukset ja sairaat. Suomen Lions Liitto on kansainvälisen organisaation osa ja täten toiminnan mallit, kansainväliset avustuskohteet sekä aatetausta tulevat Lions Club Internationaalilta.

Suomessa Lions Liitto toimii paikallistason klubien muodossa palvelen avun tarvitsijoita lähes joka puolella Suomea. Lions toiminnassa kerätyt avustusrahat lahjoitetaan Suomessa aina lyhentämättöminä avustuskohteisiin, sillä hallinnollisia tai muita kuluja ei yhdistystoiminnassa kerry. Järjestö sekä yhdistystoiminnassa on hyvin harvinaista, että kerätyt varat lahjoitetaan lyhentämättöminä, sillä niillä pyritään osittain kattamaan oman toiminnan kuluja, mutta Lions-toiminnassa kukaan ei saa palkkaa eikä kokouspalkkioita, jolloin avustusvarat kyetään lahjoittamaan lyhentämättöminä eteenpäin.

Nykyaikana aate Lions-toiminnan takana on Luovuta Isänmaasi Onnellisempaan Nousevalle Sukupolvelle. Lions-toiminta on kannanotto valtion kyvyttömyydelle pitää huolta huonompiosaisista, se on vastuunottoa niistä, jotka eivät yksin pärjää, se on resurssien kohdistamista sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Tahto luovuttaa Isänmaa onnellisempaan nousevalle sukupolvelle sisältää lupauksen siitä, että jokainen paikallisklubi pyrkii omalla toiminnallaan parantamaan yhteiskunnallisia oloja tulevaisuuden sukupolville. Suomessa aatetta ei ole korostettu eikä markkinoitu, vaan se toimii hiljaisena visiona toiminnan takana. Lions-toiminta pyrkii oman aatteen kannattamisen kautta parantamaan oman lähipiirinsä, kuntansa sekä koko yhteiskunnan hyvinvointi, jotta tuleva sukupolvi kykenisi kasvamaan onnellisena Suomessa ja koko maailmassa.

Tutkimuksen kohdeorganisaatioksi valikoitui Suomen Lions – liitto ry, sillä Lions-toiminta on maailmanlaajuisesta hyväntekeväisyystoimintaa, johon osallistuu päivittäin satojatuhansia ihmisiä. Hyväntekeväisyysorganisaatio on erittäin suuri, mutta nuorten jäsenten puute on arkipäivää hyvin useassa paikallisklubissa. Lions-toiminta on puhdasta vapaaehtoistoimintaa, jossa nuoret ovat hyvin usein avun saajina erilaisten stipendien sekä lahjoitusten muodossa. Lions-toiminta on täten useilla paikkakunnilla hyvinkin näkyvää toimintaa, jolloin nuoret tietävät klubien olemassaolosta. Nuoret vastaanottavat stipendejä, soittavat hyväntekeväisyyskonserteissa yms. mutta eivät silti kuulu järjestön jäsenistöön. Täten Lions-toiminta paikallistasolla on erinomainen tutkimusorganisaatio tälle tutkimukselle. Lions-toiminta on Suomessa ja etenkin Pirkanmaalla erittäin kattavaa toimintaa. Jokainen klubi järjestää omalla paikkakunnallaan tai ympäristössään omia tapahtumiaan, jotka on tarkoitettu paikallisille asukkaille tai toimikeskusten asiakkaille. Pirkanmaan klubit ovat auttaneet mm. Kuurosokeiden Toimintakeskusta sekä rahallisesti että toiminnallisesti viimeisten muutamien vuosien aikana.

Jokaisessa paikallisklubissa on klubipresidentti, joka toimii kauden ajan ”puheenjohtajana” klubissa. Jokainen klubipresidentti muokkaa omasta kaudestaan sellaisen kuin itse haluaa, jolloin jatkuvuutta tai suunnitelmallisuutta toiminnan tai tavoitteiden kohdalla ei usein ole. Klubipresidentti muodostaa klubin jäsenistä omalle kaudelleen hallituksen johon kuuluu puheenjohtajana toimiva klubipresidentti, edellisen toimintavuoden presidentti, varapuheenjohtajina toimivat 1. ja 2. varapresidentti (seuraavan kauden presidentit), sihteeri, rahastonhoitaja sekä tiedotussihteeri, klubimestari, tail twister (seremoniamestari) sekä jäsenoimikunnan puheenjohtaja (Lions Club ry:n säännöt). Hallitus suunnittelee kullekin toimikaudelle toimintasuunnitelman, jolloin jokainen vuosi on uuden hallituksen päätännässä, eikä sitoutumista edellisten tai tulevien toimikausien välillä ole. Klubitoiminnan keskiössä toimii täten vain sen hetkinen kausi, jolloin pitkän tähtäimen tavoitteita tai suunnitelmia ei useasti ole käytössä. Klubin puheenjohtajakausi, eli presidenttikausi, alkaa aina heinäkuussa ja päättyy kesäkuussa (Lions Club ry:n säännöt). Tämä tarkoittaa sitä, että kulloinenkin toimintakausi alkaa elokuun kokouksella, jolloin klubitoimintaa on 11 kuukautta vuodessa. Tutkimuksen kannalta on oleellista muistaa, etteivät klubit toimi vuosittain samalla toimintamallilla, vaan jokaisella klubipresidentillä on mahdollisuus tehdä omalla kaudellaan uusia asioita sekä kehittää toimintatapoja sekä toimintamalleja.

Paikallistasolla toimivat klubit voivat täten vuosittain kehittää harrastettavia vapaaehtoistoimintamuotoja tai toimia osittain tai täysin samalla tavalla kuin edellisinä toimikausina. Näkyvyyden kannalta mahdollisuus muokata toimintaa vuosittain ilman sitoumuksia

on haasteellinen, sillä jatkuvuuden puute voi olla haaste mm. nuorten jäsenten hankinnan kannalta. Lions Club International on yksi maailman laajimmista avustusorganisaatioista, mutta paikallisella tasolla tämä jää valitettavan pienelle näkyvyydelle. Tämä tarkoittaa sitä, että kun Lions Club Suomi ei markkinoi toimintaansa eikä liioin mainosta toimintaansa, on paikallisten yksittäisten klubien hyvin vaikea mainostaa omaa toimintaansa, sillä taustamarkkinointi ja tiedottaminen puuttuvat Suomessa hyvin suurilta osilta. Tutkimuksen aikana tehdyissä haastatteluissa ilmeni useaan otteeseen sama ongelma: klubien on vaikea markkinoida olemassaoloaan sekä toimintaansa, sillä Lions Liitto ei markkinoi toimintaa, jolloin paikallisklubien markkinoinnilta puuttuu laajempi pohja Suomessa. Lions-toimintaan on nykyaikana hyvin helppo tutustua Internetissä, sillä sekä suomalaisilla että ulkomaalaisilla klubeilla on omat sivustonsa. Lions-toiminnan markkinointi on täten passiivista markkinointia, joka tarkoittaa sitä, että ihminen, joka on kiinnostunut toiminnasta voi itse etsiä haluamaansa tietoa Internetistä. Lions-toiminnan jäsenhankinta sekä markkinointi nojaavat vahvasti suusta suuhun viestintään ja ystävien värväämiseen. Tällöin clubin jäsenkanta koostuu jo olemassa olevien jäsenten ystäväistä, joka tarkoittaa valitettavan usein sitä, että jäsenkanta on hyvin homogeeninen ikärakenteeltaan.

Internet-aikakaudella tärkeää on Internet-sivustojen ulkoasu, sisältö sekä sivustolla jaettavan tiedon oikeellisuus. Klubit, joiden jäsenkanta koostuu eläkeikäisistä ihmisistä, saattavat olla usein hieman heikommin löydettävissä Internetistä, sillä tietotekniset taidot eivät ole kaikilla niin hyvät, että he osaisivat rakentaa Internet-sivustoista edustavia tai he eivät välttämättä osaa tehdä niitä laisinkaan. Internet-aikakaudella tämä on todellinen ongelma klubeille, jotka toivoisivat uusia nuoria jäseniä mutta taitoja Internet-sivustojen rakentamiseen ei ole. Lions Club Suomi on siirtynyt Internetiin ja täten siirtänyt markkinoinnin sekä tiedottamisen kasvottomaan bittiavaruuteen. Internetillä on omat etunsa kuten laaja-alaisuus, mutta haasteita saattaa välillä olla hyötyjä enemmän.

5 TUTKIMUSAINEISTON KERUU JA KÄSITTELY

Tutkimusaineiston keruu aloitettiin marraskuussa 2011 ja päätettiin helmikuussa 2012. Aineisto kerättiin ryhmä- ja yksilöteemahaastatteluilla. Teemahaastattelu valittiin aineistonkeruumetodiksi koska teemahaastattelu mahdollistaa aineiston monipuolisen analysoinnin sekä teemoittelun (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2008, 203). Tutkimusaineiston keruu sekä analysointi on tehty hyvän tieteellisen käytännön mukaan (Laitinen 2008, 194). Tutkimusaineiston keruussa sekä käsittelyssä toimittiin hyvän tieteellisen käytännön mukaan sekä aineisto analysoitiin autenttisen aineistona eettisten sekä moraalisten tutkimusohjeiden mukaan. Tutkimukseen osallistuneille on luvattu häivyttää heidän tunnistettavuutensa sekä heidän identiteettinsä aineistosta. Identiteetin suojaaminen edellyttää tutkijalta rehellisyyttä sekä riskien analysointikykyä. Mikäli haastateltavat koostuisivat hyvin heterogeenisistä kulttuuriryhmistä, voisi häivyttäminen olla haastavaa tai jopa mahdotonta (Laitinen 2008, 197–198). Tämän tutkimuksen haastateltavat edustavat kaikki samaa kulttuuriryhmää sekä sukupuolta, jolloin identiteetin häivyttäminen on mahdollista hyvän tutkimustavan mukaisesti. Tutkimuksen aineisto ei sisällä Suomen laissa kriminalisoituja asioita, jolloin tutkimukseen osallistuvilla on voitu luvata täysi vaitiolo sekä identiteettisuoja.

Tutkimusaineiston analysoinnissa käytettiin sisällönanalyysia, eli teemoittelua, jonka avulla kyettiin luokittelemaan aineisto konkreettisiin luokkiin. Konkreettisilla luokilla tarkoitetaan todellisia asioita, eli vastaukset kuvastavat todellisuutta eivät hypoteettisia tilanteita tai käsityksiä (Lamnek 1988, 180–181). Tutkimusaineisto luokiteltiin sisällönanalyysin mukaan, jolloin tutkimusaineisto on johdettavissa myös takaisinpäin, tarkoittaen että tutkimus on purettavissa takaisin alkuun ilman, että aineistosta puuttuu tai aineistoon on jotain lisätty vastoin hyvää tutkimustapaa (Lamnek 1988, 181). Tutkimusaineisto on kerätty sekä analysoitu kvalitatiivisen tutkimustavan mukaan ja noudattaen induktiivisen hypoteesilähtöisyyden teoriaa, jonka tavoitteena on kerätä sekä analysoida tutkimusaineistoa siten, että tuloksena on luotettava tutkimustulos.

Tutkimus on toteutettu hermeneuttisella metodilla, eli tutkimuksessa pyritään ymmärtämään miksi ihmiset osallistuvat vapaaehtoistoimintaan sekä miksi ihmiset kokevat tarvetta olla mukana vapaaehtoistoiminnassa. Hermeneutiikan avulla rakennetaan tutkimusanalyysista luotettava sekä kattava tutkimustulos, jonka pohjalta rakennetaan teoria, joka vastaa tutkimusongelmaan. Klubi- sekä yksilöhaastattelut toteutettiin teemahaastatteluina, jolloin kyselyrunko on joustava ja haastattelu on keskustelevalta. Keskustelevalta haastattelumetodissa on haastattelijalla haasteena pitää haastattelu aiheesta ilman, että hän joutuu painostamaan tai ohjaamaan haastateltavaa (Holstein & Gubrium 1997, 118). Molemmat haastattelurungot oli rakennettu niin, että teemoittelu sekä

luokittelu on mahdollista suoraan haastatteluiden pohjalta. Haastateltaville esitetyt kysymykset sekä aihealueet vastaavat tutkimuksen teoriaa, johon luokittelu suoraan nojaa. Luokittelussa on käytetty molempien haastatteluosuuksien kokonaisuuksia siten hyväksi, että luokittelusta nousevat tärkeimmät tekijät esille ja niihin vaikuttavat tekijät kyetään nimeämään haastatteluaineiston pohjalta.

Haastatteluaineistot luokiteltiin frekvenssi-ilmentyvän mukaan sekä yhdistelemällä samaan luokkaan kuuluvia vastausvaihtoehtoja. Klubihaastatteluja oli neljä, jolloin näiden neljän haastattelun tutkimusaineisto luokiteltiin tutkimuksen näkökulmasta relevanttien vastausvaihtoehtojen frekvenssitaajuuden mukaan. Yksilöhaastattelujen aineisto luokiteltiin myös frekvenssitaajuuden avulla. Yksilöhaastatteluiden luokittelussa nojaututtiin frekvenssitaajuuden ohella myös siihen, että relevantit vastaukset nostettiin luokittelussa omiksi luokiksi, huolimatta frekvenssitaajuudesta. Luokittelu toteutettiin näin, jotta aineistoa kyetään analysoimaan tutkimusongelman näkökulmasta relevantisti. Relevanteiksi vastauksiksi luettiin ne vastaukset, jotka olivat aiempaa tutkimustietoa tukevia tai olivat päinvastaisia kuin aikaisemmissa tutkimuksissa. Luokittelussa nojaututtiin aikaisemman tutkimustiedon varaan niiltä osin kuin frekvenssitaajuus ei nostanut vastausvaihtoehtoja luokittelussa esille.

5.1 Klubihaastattelu

Tutkimuksen kohteeksi on valikoitunut neljä Pirkanmaalaista paikallisklubia, jotka edustavat kukin erilaista toimintaa ja jäsenkantaa. Jokaisella klubilla on erilaiset tavoitteet toiminnan tulevaisuuden näkökulmasta. Tutkimuksessa haastatellut klubit valikoitiin Internet-sivustojen tietojen sekä erilaisuuden pohjalta. Klubeja lähestyttiin sähköpostilla, joissa klubeille kerrottiin tutkimuksen tavoitteesta sekä käyttötarkoituksesta. Haastattelut sovittiin sähköpostitse ja haastattelupaikan saivat haastateltavat itse valita. Haastattelupaikat sekä ajat valikoituivat klubien edustajien toiveiden mukaan. Haastatteluja varten oli varattu tarpeeksi aikaa ja paikat olivat haastatteluja varten sopivat. Yksi haastatteluista tehtiin klubin edustajan kotona, muut haastattelut toteutettiin rauhallisissa kahviloissa. Tutkimuksen kohteena toimivat klubit ovat itse valinneet haastatteluun osallistuneet henkilöt tai henkilön. Haastattelussa käytetty näkökulma on klubin näkökulma, eikä haastateltavalta henkilöltä ole kysytty hänen subjektiivista mielipidettä. Tutkimuksen tulosten analysoinnissa on kuitenkin otettava huomioon että haastateltava on oman klubinsa jäsen, eikä välttämättä kykene näkemään toimintaa objektiivisesti vaan hänen vastauksiinsa voi vaikuttaa hänen omat näkemyksensä. Tutkimuksen tulosten analysoinnissa tullaan ottamaan huomioon se, että vaikka haastateltavalta on kysytty klubia koskevia asioita, on hän vastannut omasta näkökulmastaan, eikä

koko klubin näkökulmasta. Tämä tulee analyysissä muistaa, mutta analyysi tehdään haastatteluaineiston pohjalta suoraan, jolloin jätetään huomiotta se, että haastateltava on saattanut liittää klubia koskevissa vastauksissaan omia mielipiteitään tai kokemuksiaan subjektiivisesti. Haastatteluja varten ei haastateltavien tarvinnut valmistautua mitenkään, eikä haastateltavilta pyydetty kirjoittamaan eikä tutkimaan mitään ennen haastattelua.

Klubihaastatteluissa pyydettiin haastateltavia täyttämään SWOT-analyysi, jonka tavoitteena oli löytää klubin vahvuudet, heikkoudet, haasteet sekä mahdollisuudet. SWOT-analyysin haastateltava täytti niin, että hän huomioi klubin näkökulmasta SWOT-analyysissä kysytyt asiat. Haastateltava joutui täyttämään analyysin oman käsityksensä pohjalta ottaen kantaa vain klubinsa näkökulmasta, sillä analyysiä ei toimitettu klubille etukäteen ennen haastattelua. SWOT-analyysin avulla kyetään luokittelemaan klubien eroavaisuuksia sekä yhtäläisyyksiä tutkimusaineiston käsittelyssä sekä analyysissä. Klubihaastattelut toteutettiin syksyllä 2011, jolloin jokaisessa klubissa oli juuri alkanut uuden klubipresidentin oma presidenttikausi. Haastattelut nauhoitettiin Mp3-soittimella ja ne siirrettiin tietokoneelle, josta ne litteroitiin kirjoitetuksi tekstiksi. SWOT-analyyseja verrattiin ja ne luokiteltiin yhteneväisyyksiin sekä poikkeavuuksiin. SWOT-analyyseista saatujen tietojen pohjalta rakennettiin nuorten yksilöhaastattelujen haastattelurunko. Klubihaastattelut tehtiin ennen nuorten yksilöhaastatteluja, sillä klubihaastatteluista saatavia tietoja pyrittiin käyttämään nuorten yksilöhaastatteluissa hyödyksi. Nuorten haastatteluja varten kerättyä klubi-informaatiota luokiteltiin sekä analysoitiin siten, että nuorten haastatteluissa kyettäisiin löytämään konkreettisia tekijöitä, jotka tekevät yksittäisistä klubeista kiinnostavia nuorten keskuudessa.

Klubihaastatteluiden pohjalta rakennettiin yksilöhaastattelua varten strukturoitu haastattelurunko, johon oli sisällytetty yksi monivalintakysymys, jossa haastateltavilta kysyttiin vapaaehtoistoiminnan piriin kuuluvia asioita. Nämä asiat oli koottu klubihaastatteluiden pohjalta siten, että ne aktiviteetit, jotka klubit ilmoittivat kuuluvan omaan vapaaehtoistoimintaansa, olivat listattuina monivalintakysymyksessä. SWOT-analyysin tuloksia ei käytetty suoraan yksilöhaastattelurungon rakentamisessa, sillä analyysin tuloksia analysoidaan itsenäisesti tutkimuksen analyysiosuudessa. Analyysissä tullaan huomioimaan nuorten yksilöhaastatteluissa ilmenneet näkökulmat toiminnan kehittämistä sekä tarpeesta, ja tässä vaiheessa käytetään SWOT-analyysin tuloksia monipuolisen analyysituloksen saavuttamisessa.

Klubihaastatteluissa kysymykset painottuivat tutkimuksen seuraaviin pää- ja alakäsitteisiin: vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi, luottamus ja osallisuus, yhteisöllisyys,

sitouttaminen, yhdistyksen markkinointi, toiminnan merkityksellisyys sekä toiminnan kehittäminen. Klubihaastatteluiden luokittelussa käytettiin aluksi karkeaa luokittelua, jonka tavoitteena oli rakentaa yksilöhaastatteluille haastattelurunko. Klubihaastatteluiden todellinen luokittelu rakennettiin sen mukaan, mitä klubi on tehnyt ja olisi valmis tekemään nuorten jäsenten houkuttelussa sekä mitä klubi kokee vapaaehtoistoimintaan kuuluvaksi toiminnaksi.

5.2 Nuorten yksilöhaastattelu

Nuorten näkökulmaa tutkittiin haastattelemalla viittä 19–30-vuotiasta nuorta aikuista naista. Haastateltavat oli valittu sillä perusteella, että he tietävät Lions klubi-toiminnan peruseriaatteen, mutta heistä ei kukaan ole jäsen ko. yhdistyksessä. Jokaisen haastateltavan lähipiiristä tai perheestä kuului ainakin yksi ihminen Lions-toimintaan, mutta kukaan haastateltavista ei ollut itse koskaan edes harkinnut liittymistään. Haastateltaviksi valittiin vain naisia, sillä haastateltavat klubit olivat naisklubeja, jolloin nuorten naisten vastauksia voidaan suoraan käyttää klubien kehityksessä hyödyksi. Haastateltavien ikä rajautui 19–30-vuotiaisiin siitä syystä, että klubeissa ei ollut yhtään alle 20-vuotiasta ja vain muutamassa klubissa oli jäseniä, joiden ikä oli alle 30. Haastateltavien valintaan vaikutti suuresti heidän ikä, mutta suurin kriteeri haastateltavien valinnassa oli se, etteivät he olleet Lions-toiminnassa mukana ja että he olivat sukupuoleltaan naisia.

Nuorten naisten haastattelut toteutettiin haastateltavien kotona, jolloin haastateltavilla oli mukava ja turvallinen ympäristö vastata kyselyyn. Haastateltaville oli etukäteen kerrottu tutkimuksen aihe sekä tavoite, mutta haastattelun kysymyksiin ei ole annettu aikaa valmistautua etukäteen. Haastateltaville kerrottiin haastattelun alussa, että haastattelun tarkoituksena on selvittää heidän oma mielipiteensä, jolloin heidän on vastattava mahdollisimman nopeasti sekä rehellisesti jokaiseen kysymykseen. Haastateltavat valmisteltiin haastatteluun em. tavalla, koska mikäli he olisivat voineet käyttää rajattoman ajan vastauksiinsa, olisivat vastaukset muodostuneet edustamaan yleisiä käsityksiä, eivätkä heidän omiaan. Ohjeistuksesta huolimatta lähes jokainen haastateltava toi myös yleiset näkemykset esille. Nämä jätettiin aineiston analysoinnissa huomiotta. Haastateltavien ensimmäinen vastaus kirjattiin aina viralliseksi vastaukseksi johtuen siitä, että jokainen haastateltava pohti vastaustaan heti ensimmäisen vastauksensa jälkeen muiden ihmisten näkökulmasta sekä yleisten käsitysten näkökulmasta.

Yksilöhaastatteluissa keskityttiin haastateltavan omaan motivaatioon osallistua vapaaehtoistoimintaan, siihen mitä vapaaehtoistoimintaa tulisi tarjota, että he osallistuisivat sekä siihen, mitä haastateltava mieltää kuuluvaksi vapaaehtoistoimintaan sekä yhdistystoimintaan.

Yksilöhaastatteluiden haastattelurunko pohjasi vahvasti tämän tutkimuksen teoriaan, mutta myös Yeungin tutkimuksen *Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta?* tutkimustulokseen. Haastattelurunko oli rakennettu kolmesta suuremmasta teemasta: oma motivaatio vapaaehtoistoimintaa kohtaan, vapaaehtoistoimintaan kuuluvat asiat sekä toiminnan kehittäminen. Nämä kolme teemaa toistuivat lähes jokaisessa kysymyksessä. Toiston avulla pyrittiin selvittämään haastateltavan todellinen mielipide asiasta. Haastateltavia ei johdateltu kysymysasetteluilla eikä heille annettu vastausvaihtoehtoja. Yksilöhaastattelut nauhoitettiin mp3-soittimella ja ne litteroitiin kirjoitetuksi tekstiksi samoin kuin klubihaastattelutkin. Litteroinnin jälkeen aineisto jaettiin kahteen osaan, motivaatiota koskevaan luokkaan sekä vapaaehtoistoiminnan luokkaan. Aineiston luokittelu kahteen yläluokkaan auttoi aineiston analysoinnissa tarkempiin luokkiin sekä aineiston vertaamista klubihaastatteluihin.

Nuorten yksilöhaastatteluiden kysymykset painottuivat tutkimuksen seuraaviin pää- ja alakäsitteisiin: Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi, motivaatio, sitoutuminen, yhdistyksen markkinointi ja toiminnan kehittäminen. Litteroinnin jälkeen haastatteluiden tulokset analysoitiin luokittelun avulla. Luokittelussa vastaukset jaettiin pää- ja alakäsitteiden mukaan muodostaen vastausryhmiä, jolloin kukin vastaaja kategorisoitui tietyn luokan alaisuuteen. Motivaatio toimi yhtenä erittäin tärkeänä luokittelukäsitteenä, sillä motivaation kautta kyettiin luokittelemaan haastateltavan muita vastauksia oikeassa kontekstissa.

6 TUTKIMUKSEN TULOKSET

6.1 Lions-toiminnan näkemys ja todellisuus

Tutkimuksen analysoinnissa lajiteltiin klubi- ja yksilöhaastatteluiden vastaukset aiheen mukaan. Aiheet valikoituivat frekvenssiltään taajimmin ilmenneiden vastausten perusteella, jotka poikkesivat tai tukivat aikaisempaa tutkimustietoa. Aiheen sisällä luokiteltiin vastaukset niiden piirteiden mukaan, eli sen mukaan, mihin osa-alueeseen vastaus kuuluu teorian mukaan.

Lions Club toiminnan sisältöä selvitettiin tutkimuksessa sekä klubihaastatteluissa että yksilöhaastatteluissa. Klubihaastatteluissa kysyttiin klubin edustajalta mistä heidän toimintansa koostuu ja millaista toimintaa he harrastavat. Yksilöhaastatteluissa kysyttiin haastateltavilta mitä he olettavat Lions-toimintaan kuuluvan. Yksilöhaastatteluissa ei annettu haastateltaville esimerkkejä, vaan heidän tuli vastata oman käsityksensä pohjalta. Yksilöhaastattelu oli rakennettu niin, että ensin haastateltava kertoi mitä hän kokee kuuluvan Lions-toimintaan ja tämän kysymyksen jälkeen häneltä kysyttiin hänen mielipidettä yleisesti toimintaan, jotka he kokivat kuuluvaksi yhdistysten järjestämäksi vapaaehtoistoimintaan. Vapaaehtoistoimintaan kuuluvia aktiviteetteja oli koottu sekä Yeungin tutkimuksen pohjalta klubihaastatteluista sekä yleisistä aktiviteeteista, joita vapaaehtoistoimintaa järjestävät organisaatiot mainostavat tekevänsä. Klubihaastatteluiden aineistosta poimittiin ne aktiviteetit, jotka klubihaastatteluissa nousivat erityisesti esille, mutta eivät suoranaisesti vastaa vapaaehtoistoiminnan yleistä kriteeristöä. Yksilöhaastattelussa kyettiin näin toimien selvittämään nuorten näkemys siitä, onko klubien tarjoama aktiviteetti vapaaehtoistoimintaa vai ei. Vapaaehtoistoiminnan piiriin kuuluvia asioita kysyttiin nuorilta strukturoidulla kysymyksellä, jossa lueteltiin aktiviteettivaihtoehtoja, joista nuorten tuli valita ne aktiviteetit, jotka he kokivat kuuluvan vapaaehtoistoiminnan piiriin.

Nuorten näkemyksiä vapaaehtoistoimintaan kuuluvista aktiviteeteistä kysymällä kyettiin kuvaamaan sitä eroa, mikä vallitsee klubien tarjoamien aktiviteettien ja niiden aktiviteettien välillä, jotka nuoret kokevat yhdistysten järjestämiin vapaaehtoistoiminta-aktiviteetteihin. Alla olevassa taulukossa on kuvattu lukumääräisesti sekä prosentuaalisesti sitä osuutta klubeista, jotka mieltävät aktiviteetin kuuluvan omaan toimintaan ja nuorten osalta lukumääräisesti sekä prosentuaalisesti sitä osuutta, kuinka moni haastatelluista mielsi aktiviteetin kuuluvan yhdistysten järjestämään vapaaehtoistoimintaan.

Aktiviteetti	Klubi		Yksilö	
	kpl	%	kpl	%
Arkun kanto	0	0 %	5	100 %
Koiran ulkoilutus	2	50 %	0	0 %
Konsertti	1	25 %	3	60 %
Kv vaihto-opiskelu	0	0 %	4	80 %
Lauluhetket	2	50 %	4	80 %
Lukuhetket lapsille	1	25 %	4	80 %
Muotinäytökset	1	25 %	2	40 %
Myyjäiset	4	100 %	5	100 %
Rahankeruu	4	100 %	5	100 %
Talkoot	1	25 %	3	60 %
Talvirieha	1	25 %	4	80 %
Teatterikäynnit	2	50 %	1	20 %
Verenluovutus	4	100 %	0	0 %
Yhteiset matkat	3	75 %	1	20 %
Yritysvierailut	3	75 %	2	40 %

Taulukko 1 Aktiviteetit klubeissa ja nuorten näkemys kuuluvatko aktiviteetit vapaaehtoistoimintaan

Paikallisyhdistysten haastatteluissa nousi erityisen selkeästi esille jäsenten viihtyvyyden sekä vakiintuneen toiminnan tärkeys, vapaaehtoistoimintaan osallistumisen kykenivät yksittäiset jäsenet hyvittämään esimerkiksi luovuttamalla verta vastineeksi osallistumattomuudelleen. Toiminta koettiin lähinnä omaksi harrastustoiminnaksi eikä suoranaisesti vapaaehtoistoiminnaksi, jonka tavoitteena olisi yleisen hyvän ja auttamisen organisointi ja tekeminen. Nuorista haastateltavista ei yksikään osannut kertoa mitä Lions-toiminta sisältää, eikä ollut koskaan kuullut tarkempaa informaatiota siitä, mitä läheiset, jotka kuuluvat Lions-järjestöön, tekevät yhdistyksen aktiviteeteissa. Nuoret kokivat kysymyksen erittäin haastavaksi ja vaikeaksi vastata, sillä Lions-toiminnan sisältö ei ollut heille mitenkään tuttua. Nuorten vastauksissa korostui Lions-toimintaan kuuluvissa vastauksissa kansainvälinen opiskelijavaihto, neljä viidestä vastaajasta mielsi Lions-toimintaan kuuluvan vahvasti nuorten kansainväliset vaihto-opiskelut. Jokainen kansainvälisen vaihto-opiskelun aktiviteetiksi nimenneestä haastatellusta oli kuullut kansainvälisestä vaihto-opiskelumahdollisuudesta jo teini-iässä. Kansainväliset opiskelijavaihdot eivät kuuluneet yhdenkään haastatellun paikallisklubin toimintaan. Vastaus ei kerro kuitenkaan sitä, mitä yksittäiset jäsenet klubeissa ajattelevat, tai ovatko he majoittaneet vaihto-opiskelijoita tai onko heidän omia lapsiaan ollut kansainvälisessä vaihdossa Lions-toiminnan kautta. Vastaus kertoo sen, että yksikään

klubi ei miellä omaan toimintaansa nuorten kansainvälistä vaihto-opinto-ohjelmaa. Nuorista neljä mielsi yleisen vapaaehtoistoiminnan kuuluvan Lions-toimintaan ja vastaavasti paikallisklubeista kolme klubia koki yleisen vapaaehtoistoiminnan kuuluvan toimintaansa.

Lukuhetken lapsille esim. kirjastossa ei yksikään klubi kertonut kuuluvan omaan toimintaansa, mutta neljä viidestä nuoresta koki lukuhetket yhdistystoimintaan kuuluvaksi vapaaehtoistoinnaksi. Lukuhetket oli listattu aktiviteetteihin siksi, että usealla paikkakunnalla kirjaston ns. satutäti on jonkin yhdistyksen nimissä toimiva henkilö. Lukuhetket lapsille koettiin nuorten mielestä juuri oikeanlaiseksi vapaaehtoistoinnaksi, jossa hekin kokisivat voivansa pienellä panoksella tehdä hyvää omassa yhteisössä. Talvirieha oli toinen aktiviteetti jonka nuoret kokivat yhdistystoiminnan piiriin kuuluvaksi vapaaehtoistoinnaksi, jolla kyetään tekemään hyvää pienellä panoksella. Talviriehaa ei yksikään klubi listannut omaan toimintaansa kuuluvaksi toiminnaksi. Talviriehalla tarkoitettiin talvella lapsille järjestettävää tapahtumaa, johon ei tarvitse osallistumismaksua maksaa ja josta voi ostaa esimerkiksi lämmintä mehua ja makkaraa yhdistyksen toiminnan tukemiseksi. Talviriehan merkityksen ymmärsi jokainen haastateltava ja neljä heistä koki talviriehan olevan erinomainen esimerkki aktiviteetista, johon he itsekkin voisivat osallistua, sillä aktiviteetti oli lyhytluonteinen projekti, johon ei kuluisi liikaa aikaa ja jossa he voisivat olla avuksi pienellä panoksella.

Verenluovutuksen listasi jokainen klubi omaan toimintaansa kuuluvaksi vapaaehtoistoinnaksi, mutta yksikään nuorista haastatelluista ei kokenut verenluovutuksen kuuluvan minkään muun yhdistyksen toimintaan kuin Suomen Punaisen Ristin. Klubit ilmoittivat, että esimerkiksi kokousosallistumisen pystyi korvaamaan verenluovutuksella, jolloin oman klubin toimintaan osallistumisen kykeni ulkoistamaan täydellisesti. Nuorista jokainen oli sitä mieltä, että he voivat luovuttaa verta ilman, että he kuuluvat yhteenkään yhdistykseen, eivätkä halunneet olla velvollisia kertomaan verenluovutuksestaan kenellekään, sillä he luovuttavat verta tai ovat luovuttamatta omasta vapaasta tahdostaan.

Jäsenistön yhteiset matkat sekä niihin kuuluvat illanvietot ilmoitti kolme neljästä klubista kuuluvan aktiviteetteihinsa. Yhteisillä matkoilla ja illanvietoilla pyrittiin kahdessa klubissa tietoisesti yhteishengen sekä luottamuksen kasvattamiseen ja kahdessa klubissa ilmoitettiin yhteiset matkat kuuluvan omaan harrastustoimintaan ja yhdessä tekemiseen. Nuorista yksi koki jäsenistön yhteiset matkat kuuluvan yhdistyksen järjestämään vapaaehtoistoimintaan sikäli kuin siitä opitaan jotain tai muutoin yhdistys siitä hyötyy. Nuoret eivät kokeneet jäsenistön yhteisiä matkoja eivätkä illan

viettoja kuuluvan vapaaehtoistoimintaan, sillä niiden tavoitteena ei ollut tehdä kenellekään ulkopuoliselle mitään hyvää, eikä niillä koettu edistävän yleistä hyvinvointia yhteiskunnassa.

Klubit yleisesti mielsivät omaan vapaaehtoistoimintaan kuuluvan oman jäsenistön kanssa tehtävän toiminnan, mutta ei niinkään minkään tavoitteen eteen tehtävää toimintaa. Tarkka tavoitehakuisuus ei kuulunut yhdenkään klubin toimintaan, vaan jokainen klubi mielsi vapaan mukavan yhdessä tekemisen kuuluvan omaan vapaaehtoistoimintaansa. Nuoret kokivat, että vapaaehtoistoimintaan kuului konkreettinen tavoitesidonnainen tekeminen eikä ystävien kanssa illanviettäminen tai matkustaminen. Nuoret kaipasivat aktiivista auttamista, joka näkyi vapaaehtoistoiminnan piiriin kuuluvien aktiviteettien mieltämisestä yhdistysten toimikenttään. Erinomaisena esimerkkinä toimi arkunkanto, jota ei yksikään klubi ilmoittanut toimintaansa kuuluvan, mutta jokainen nuori koki sen juuri yhdistyksille kuuluvaksi toiminnaksi. Arkunkannolla tarkoitettiin tutkimuksessa sellaisia hautajaisia, joissa ei muutoin olisi ketään arkkua kantamassa. Arkunkanto oli valittu tutkimuksen kohdaksi siksi, että aktiviteetti on etenkin miesyhdistyksissä aktiivinen vapaaehtoistoiminta, jolla kyetään arvostamaan ihmisyyttä kuoleman jälkeenkin. Tähän on saattanut vaikuttaa myös se, että kaikki tutkimukseen osallistuneet klubit olivat naisklubeja ja arkunkanto saatetaan nähdä enemmän miesklubien toiminnaksi.

Ero klubien tarjonnassa sekä nuorten käsityksissä oli merkittävä, sillä klubit pyrkivät järjestämään sellaista toimintaa, joka heistä tuntuu mukavalta, mutta jolla ei varsinaisesti aina ole vapaaehtoistoiminnan määritelmää täyttäviä kriteerejä. Nuoret mielsivät sellaiset aktiviteetit yhdistysten toimintaan kuuluviksi, joilla kyetään vaikuttamaan ympäristöön sekä ihmisiin. Nuoret eivät kokeneet sellaisten aktiviteettien kuuluvan vapaaehtoistoiminnan piiriin, joita he kykenevät tekemään omien ystäviensä kanssa, vaan he edellyttivät aktiviteetiltä jonkin asian hyväksi toimimista ja konkreettista tekemistä jonkin asian tai ihmisryhmän hyväksi.

6.2 Klubien SWOT-analyysi ja nuorten SWOT-näkemykset paikallisklubeista

Paikallisklubeja pyydettiin haastattelun päätteeksi täyttämään SWOT-analyysi. Analyysin täyttämällä pyrittiin selvittämään klubin itsensä kokemat vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet sekä uhat. Analyysin avulla pyrittiin selvittämään ne tekijät, jotka eivät mahdollisesti ilmenneet haastattelussa tai joita haastateltava ei osannut haastattelun aikana nimetä. Jokainen haastateltava tiesi mikä SWOT-analyysi on ja osasi sen täyttää itsenäisesti. Aikaa analyysin täyttöön annettiin rajattomasti. Tästä huolimatta jokaisen haastateltavan oli suhteellisen vaikeaa keksiä sekä mahdollisuuksia että uhkia, sillä klubeissa ei ollut mietitty tulevaisuutta tästä näkökulmasta.

Haasteelliseksi koettiin kokonaisuuden hahmottaminen sekä asioiden nimeäminen. Haaste saattoi johtua siitä, että haastateltava joutui edustamaan koko klubia itsenäisesti. Klubien kokemat vahvuudet olivat suhteellisen heterogeenisiä kun uhat olivat lähes kaikilla klubeilla täysin identtiset. Kaikki vastaukset on luokiteltu, jolloin kaikkia haastattelussa nimettyjä muuttujia ei ole listattu analyysiin, vaan ne on luokiteltu nimettyjen muuttujien alaisuuteen. Näin toimiessa on häivytetty klubin identiteetin mahdollisesti paljastavia muuttujia. Luokittelun avulla yhdistettiin eri sanoin nimetyt muuttujat saman kattoluokan alaisuuteen, luokittelussa ei ole jätetty muuttujia ulos analyysistä.

Vahvuudet	Heikkoudet
Paljon ideoita ja mahdollisuuksia Naisenergia ja aktiivinen jäsenkanta Joustava klubi ja mielekästä tekemistä Vapaaehtoista yhdessäoloa Halu auttaa	Urautuminen Vanhentuminen Liian vähän (aktiivisia) jäseniä Kiinnostus ja innostus hiipunut Myyntihenkisyys puuttuu Haalitaan liian paljon projekteja
Mahdollisuudet	Uhat
Verkostoituminen Halu kehittyä Halu ottaa uusia jäseniä Enemmän nuorille suunnattua toimintaa Markkinointia Yhteistyö muiden klubien kanssa Lisää aktiviteetteja Uusia ideoita toiminnan kehittämiseen	Vanheneminen Kyllästymisen toimintaan Jäsenmäärän lasku

Taulukko 2 Kaikkien klubien yhdistetty SWOT-analyysi

SWOT-analyysin avulla kyettiin löytämään ne tekijät, jotka klubit itse nimeävät omiksi vahvuuksiksi yhdistyskentällä sekä toimintansa jatkuvuuden näkökulmasta, sekä ne uhat, joiden klubit pelkäävät vaarantavan klubinsa toimintaa tulevaisuudessa. SWOT-analyysin tuloksia käytetään täten käyttämään yksilöhaastatteluaineiston vertailussa. Klubien ilmoittamia vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia sekä uhkia on heijastettu suoraan yksilöhaastattelun haastattelurunkoon. Haastattelurungon rakentamisessa on SWOT-analyysiä käytetty niin, että yksilöhaastatteluissa on kysytty heidän mielipidettään sekä näkemystään esim. keski-ikältään vanhaan klubiin tai pyydetty nimeämään sellaiset asiat, jotka saisivat heidät kiinnostumaan toiminnasta ja mitkä asiat vastavuoroisesti toimisivat täysin päinvastoin. Klubianalyysin tuloksia ei

suoranaisesti käytetty yksilöhaastattelurungon rakentamisessa, sillä aineistoa ei haluttu käyttää ohjaavana vaan rungon rakentamisen suuntaviivana.

Nuorten yksilöhaastatteluiden pohjalta rakennettiin paikallisklubeille SWOT-kartta, jossa on listattuina ne vahvuudet, jotka nuoret kokivat yleisesti vapaaehtoistoiminnassa vahvuuksiksi ja heikkouksiksi. Mahdollisuuksiin listattiin ne muuttujat, joita tekemällä paikallisklubit kykenisivät nostamaan kiinnostavuuttaan nuorten silmissä. Uhkiin on listattu ne muuttujat, jotka nuoret kokivat ehdottomasti sellaisiksi tekijöiksi, ettei nuoria kiinnostaisi laisinkaan osallistua tai lähestyä klubia, mikäli jotkin uhista ilmenisivät klubista.

Vahvuudet	Heikkoudet
Tarkat ja lyhyet projektit Vapaa osallistuminen Osallistumisen kynnys matala Selkeää ja avointa toimintaa	Kokouslähtöistä toimintaa Liian sitovaa toimintaa Liian aikaa vievää toimintaa Omaa ajanvietettä ilman tavoitteita Liian korkea jäsenmaksu hyötyyn nähden
Mahdollisuudet	Uhat
Markkinointia tulisi lisätä Avoimuutta tulisi lisätä Nykyaikaisuutta tulisi lisätä Hyvin johdettu ja organisoitu Konkreettista auttamista Laadukasta ja tavoitteellista toimintaa Nuorten innokkuudet yhdistäminen vanhempien kokemukseen	Korkea keski-ikä huonontaa imagoa Korkea keski-ikä ei houkuttele osallistumaan Korkea keski-ikä indikoi klubin kuolemasta Kuppikuntainen toiminta Nuoret pelkäävät etteivät tulisi kuulluksi

Taulukko 3 Nuorten näkemys vahvuuksista, heikkouksista, mahdollisuuksista sekä uhista

Nuorten listaamista vahvuuksista ilmenee tarve lyhyille ja tarkoilta projekteille, joihin voi vapaasti osallistua ja osallistumisen kynnys olisi matala. Nuorista jokainen nimesi lyhytkestoiset projektit kiinnostaviksi ja ilmoitti olevansa valmis osallistumaan tarkan tavoitteen saavuttamiseksi lyhyisiin projekteihin erittäin mielellään. Vastaavasti kokouslähtöinen toiminta koettiin ehdottoman epähoukuttelevaksi ja myös liian sitova toiminta koettiin luotaantyöntäväksi. Heikkouksiin listattiin ne tekijät, jotka on mahdollista pienillä muutoksilla toiminnassa korjata, jolloin pienillä teoilla paikallisklubit kykenisivät nostamaan houkuttelevuutensa tasoa nuorten silmissä.

Mahdollisuuksiin listattiin ne tekijät, jotka nuoret ilmoittivat keinoiksi, joilla Lions Clubit kykenisivät houkuttelemaan heitä jäsenikseen. Kaikki nuorista haastatelluista ilmoittivat, etteivät varsinaisesti tiedä mitä Lions-toiminta sisältää, jolloin markkinointia tulisi lisätä erittäin paljon. Avoimuutta sekä informaatiota jo tehdyistä projekteista tulisi nuorten mielestä myös lisätä ja paikallisklubien tulisi siirtyä nykyaikaan ja kohdentaa markkinointia sekä viestintää nykyaikaisin keinoin. Toiminnan tulisi olla konkreettista, todellista auttamista ja toiminnan tulisi olla hyvin organisoitua ja tehtävät tulisi olla jaettu selvästi, jotta nuoria kiinnostaisi osallistua toimintaan. Kolme haastateltavaa nosti erityisesti nuorten innokkuuden sekä aktiivisuuden liittämisen vanhempien ihmisten tietoon ja taitoon mahdollisuudeksi, josta jokainen voisi hyötyä erittäin paljon.

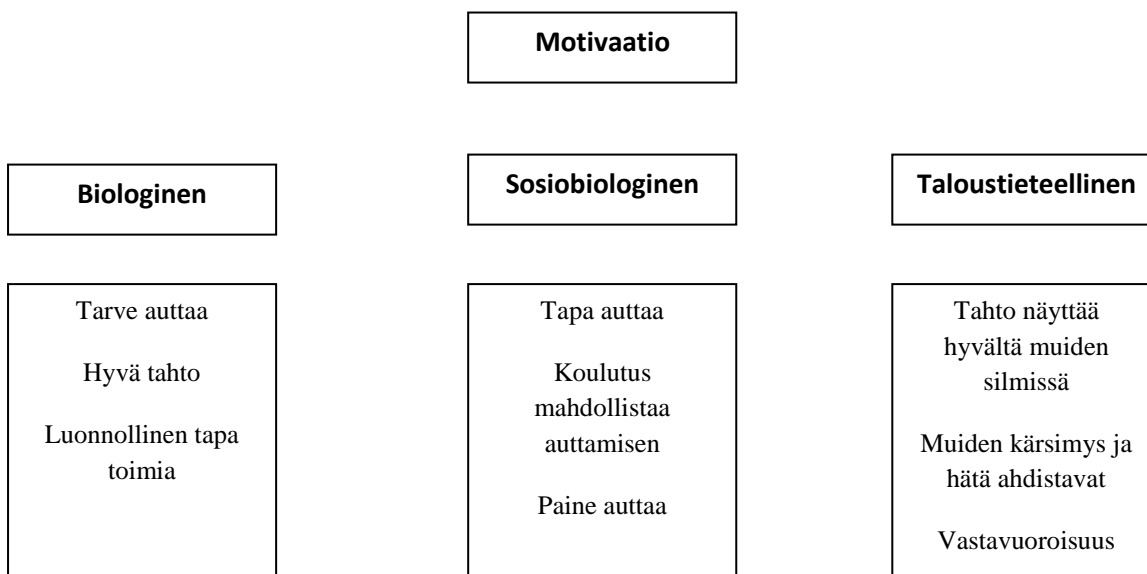
Uhkiin on listattu ne muuttajat, jotka terminaalaisesti estävät nuoria kiinnostumasta paikallisklubeista. Mikäli klubin keski-ikä havaittiin liian korkeaksi, joka tässä tutkimuksessa koettiin yli 50 vuodeksi, ei klubia koettu houkuttelevaksi vaan päinvastoin. Kolme haastateltavaa pelkäsi, etteivät he tulisi kuulluksi, mikäli jäsenistö olisi liian kuppikuntaistunut ja vanhaa. Kaksi haastateltavaa ilmoitti, ettei imagosyistä kokisi kiinnostusta ko. klubia kohtaan, mikäli jäsenistö olisi huomattavasti häntä itseään vanhempaa. Vastaavasti kaksi haastateltavaa koki ikäeron myös mahdollisuudeksi oppia uutta sekä laajentaa omaa verkostoaan uusiin ikäryhmiin sekä ihmisryhmään. Mikäli klubin keski-ikä oli yli 50 vuotta, koettiin klubi kuolemaantuomitukseksi, jolloin haastateltavia ei kiinnostaisi lähteä toimintaan mukaan, vaan he etsisivät mieluummin nuoremman klubin, jolla olisi mahdollisuus tarjota heille aktiivista toimintaa.

Erot klubien näkemyksissä omista vahvuuksista sekä mahdollisuuksista ja nuorten näkemyksistä, niistä vahvuuksista sekä mahdollisuuksista, joita klubeilla tulisi olla, jotta ne olisivat houkuttelevia, ovat suuret. Erot ovat merkittäviä siksi, että klubit eivät listaa edes uhkissa niitä asioita, joita nuoret kokevat ehdottomiksi uhiksi ikääntyville klubeille, joissa ei ole tarpeeksi nuoria jäseniä. Erot ovat hälyttävän suuria, sillä juuri toiminta jota tarjotaan ja tapa jolla toimitaan nousee nuorten näkemyksissä erittäin selvästi esille, mutta klubit eivät näytä kokevan tarvetta keskittyä laatuun eikä markkinointiin erityisemmin. Tutkimusongelman näkökulmasta tulos on erittäin relevantti, sillä juuri tähän epäkohtaan tarjonnan ja kysynnän välillä tulisi löytää ratkaisu, jotta nuoria jäseniä kyettäisiin värväämään klubeihin tulevaisuudessa. Klubien tulisi ottaa nuorten näkemykset toiminnan luonteesta sekä kehitystarpeista erityiseen käsittelyyn ja katsoa mitä klubeissa voitaisiin tehdä, jotta erot tarjonnassa ja kysynnässä pienenisivät ja toivottavasti tulevaisuudessa päättyisivät. Klubitoiminnassa tulisi ottaa huomioon nuorten toiveet lyhytkestoisista projekteista, jotka ovat

hyvin suunniteltuja, joilla on tarkka tavoite ja joilla kyetään tekemään asioita, joilla on konkreettista merkitystä.

6.3 Motivaatio osallistua vapaaehtoistoimintaan

Motivaation luokittelussa käytettiin teoriassa esille tuotua biologista, sosiobiologista sekä taloustieteellistä luokittelua. Luokittelu kolmeen eri luokkaan on aineistossa riittävä, sillä aineistosta ei noussut muita tarpeita luokittelulle esiin. Biologiseen motivaatioon luokiteltiin sisäiset tarpeet osallistua vapaaehtoistoimintaan, sosiobiologiseen luokkaan luokiteltiin ne vastaukset, joista nousi tapa tehdä tai kasvatuksen kautta opittu toimintatapa ja taloustieteelliseen luokkaan luokiteltiin ne vastaukset, joiden mukaan henkilö osallistuu vapaaehtoistoimintaan ns. ulkopuolisista syistä.

Kaavio 2 Motivaatio vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen nuorten naisten vastauksista

Biologisiin motivaatiotekijöihin luokiteltiin tarve auttaa, hyvä tahto sekä luonnollinen tapa toimia. Nämä kolme motiivia osallistua vapaaehtoistoimintaan nousivat selkeästi esille kolmessa haastattelussa, näihin vastauksiin olivat selkeästi linkittyneet myös syyt, miksi ei tällä hetkellä osallistu mihinkään vapaaehtoistoimintaan. Näitä syitä olivat ajan puute sekä oma elämäntilanne, usein elämäntilanteella tarkoitettiin aikaa vievää työpaikkaa tai perheessä oli pieniä lapsia.

Sosiobiologisiin motivaatiotekijöihin luokiteltiin tapa auttaa, koulutus sekä paine auttaa. Kasvatuksen myötä opittu tapa auttaa nousi vahvasti esiin, sillä vastaaja oli jo hyvin pienenä

oppinut sen, että lähimmäisiä tulee aina auttaa ja tuntemattomia autetaan aina kun kyetään. Tapa auttaa oli täten erittäin sidoksissa kasvatuksen kautta opittuun toimintatapaan. Koulutus motiivina oli erittäin mielenkiintoinen sosiobiologinen motiivi osallistua vapaaehtoistoimintaan, sillä henkilö ei osannut tarkemmin määrittellä mistä hänelle oli muodostunut tarve auttaa erityisesti oman ammattinsa sekä koulutuksensa pohjalta. Huolimatta siitä, osasiko haastateltava nimetä tarkempaa syytä, miksi hän kokee omaksi motivaatiokseen koulutuksen, luokiteltiin koulutus sosiobiologiseen kategoriaan, sillä koulutus ilmeni useassa haastattelussa keskeisenä motivaationa. Paine auttaa luokiteltiin sosiobiologiseen kategoriaan siksi, että painetta ei koettu siitä, että haluttaisiin näyttää muiden silmissä filantropisilta, vaan koettiin painetta toimia eettisesti sekä moraalisesti oikein. Paine muodostui täten jo eletyn elämän kautta opitusta ns. oikeasta tavasta toimia yhteiskunnassa.

Taloustieteellisiin motivaatiotekijöihin luokiteltiin tahto näyttää hyvältä muiden silmissä, muiden kärsimys ja hätä ahdistavat sekä vastavuoroisuus. Tahto näyttää muiden silmissä hyvältä sisälsi ne motiivit osallistua vapaaehtoistoimintaan, joista pyrittiin itse hyötymään kunnioituksena tai arvostuksena. Muiden kärsimys ja hätä ahdistavat luokiteltiin taloustieteelliseen kategoriaan siksi, että vapaaehtoistoimintaan osallistumisella pyritään poistamaan muiden näkyvää kärsimystä sekä hätää, jolloin vapaaehtoistoiminnan tuloksena kyettäisiin ns. siistimään epäkohtia, jotka ahdistavat tai häiritsevät avunantajia. Vastavuoroisuus motivaatiotekijänä vapaaehtoistoimintaan osallistumisissa on hyvin mielenkiintoinen asia, sillä vastavuoroisuudesta toista auttava odottaa saavansa tulevaisuudessa itse apua joko suoraan autettavalta tai järjestöltä. Vastavuoroisuudella pyritään täten takaamaan oma avunsaanti tulevaisuudessa. Taloustieteellisiin motivaatiotekijöihin luokiteltiin vain ne motiivit, jotka selkeästi toimivat välineinä tuottaa vapaaehtoistoimintaan osallistuvalla paremman omantunnon tai kiiltävämmän kruunun. Taloustieteelliset motivaatiotekijät eivät varsinaisesti kiinnittäneet huomiota siihen, mitä apua tarvittaisiin tai miten asia saataisiin pidempiaikaisesti ratkaistua, vaan motivaatio koostui tekijän omasta tarpeesta.

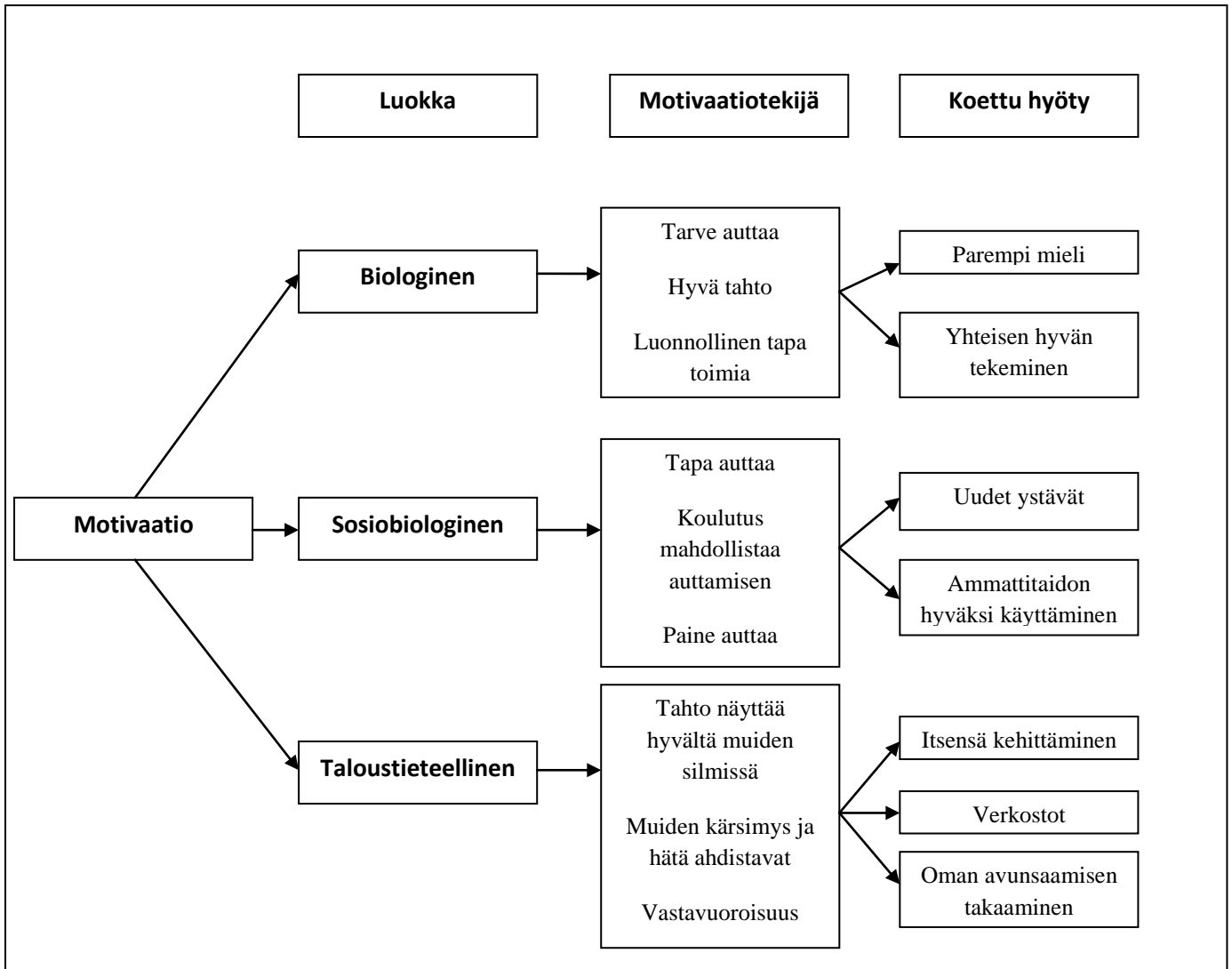
Luokittelu motivaatio biologiseen, sosiobiologiseen sekä taloustieteellisen luokkaan mahdollistaa syvemmän tarkastelun vapaaehtoistoiminnan merkityksen tutkimisen. Vapaaehtoistoiminta merkitsee jokaiselle ihmiselle eri asioita ja tarve osallistua koetaan hyvin eri tavoin sukupuolen, iän sekä elämäntilanteen mukaan, mutta nämä kolme luokkaa sisältävät syvimmän olemuksen motivaatiosta, johon ei ikä eikä elämäntilanne voi vaikuttaa. Toisinsanottuna, mikäli henkilö on oppinut lapsesta asti, että hänen kuuluu auttaa vähempiosaisia aina, ei hän kykene muuttamaan toimintaansa, sillä tapa on kirjautunut hänen sisäiseen toimintamalliinsa. Tämän luokittelun kautta on mahdollista tutkia aktiviteetteja, joihin kunkin motivaatiotekijän omaava henkilö olisi valmis

osallistumaan ja millaista toimintaa heille tulisi tarjota, jotta heidät saisi yhdistyksen jäseneksi. Jokaisella motivaatiotekijän omaavalla henkilöllä ilmenivät erilaiset kokemukset sekä oletukset siitä, mitä he hyötyisivät vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta.

6.4 Vapaaehtoistoiminnasta saatavat hyödyt

Yksilöhaastattelussa kysyttiin haastateltavilta mitä he ajattelevat, että he voisivat hyötyä vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Kysymyksellä pyrittiin selvittämään osallistumisen motiiveja siitä näkökulmasta, mitä haastateltavat kokevat että he voisivat hyötyä toimintaan osallistumisesta. Motivaation jakaminen kolmeen luokkaan mahdollisti motivaatiotekijöiden nimeämisen, jonka kautta kyetään luokittelemaan hyödyt, joita toivottaisiin hyötyvän vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Koettu saatava hyöty on luokiteltu motivaatiotekijöiden alaisuuteen sen mukaan minkä motivaatiotekijän kautta toivottaisiin tietty hyöty saatavan. Suoranaista riippuvuussuhdetta hyödyllä ei motivaatioluokkaan voida johtaa, sillä motivaation vapaaehtoistoimintaan osallistumiseen ei koettu riippuvan suoranaisesti hyödystä, vaan hyöty koettiin motivaatiotekijästä riippumattomana tekijänä. Riippuvuussuhdetta ei täten voida olettaa löytyvän motivaatioluokan ja koetun hyödyn väliltä, mutta riippuvuutta motivaatiotekijän ja koetun hyödyn välillä on havaittavissa tutkimusaineistossa.

Aikaisemmissa tutkimuksissa on tutkittu motivaatiota osallistua vapaaehtoistoimintaan tätä tutkimusta laajemmalla skaalalla, jolloin vastaajina on toiminut eri-ikäisiä sekä sukupuolisia henkilöitä. Tässä tutkimuksessa keskityttiin tiettyä ikäryhmää edustaviin nuoriin naisiin, jolloin motivaatioluokka sekä motivaatiotekijä ovat yhdistettävissä toivottuun koettuun hyötyyn. Tutkimuksessa keskityttiin selvittämään nuorten naisten motivaation sekä odotusten suhdetta siihen todellisuuteen, mitä Lions-toiminta kykenee tällä hetkellä tarjoamaan nuorille naisille. Aikaisemmissa tutkimuksissa ei Case-tutkimusta ole toteutettu suoranaisesti, vaan on tutkittu laajemmin erilaisia vapaaehtoistoiminnan alueita, jolloin tässä tutkimuksessa ei uskalleta verrata aikaisempaa tutkimustulosta motivaatiotekijöiden kohdalla tämän tutkimuksen tuloksiin. Tutkimusaineiston analysoinnissa on keskitytty löytämään syy-seuraussuhdetta motivaatioluokan, motivaatiotekijän sekä koetun hyödyn väliltä, sillä mikäli syy-seuraussuhde löytyisi, kyettäisiin yhdistyksissä pohjaamaan tulokseen ja täten kehittämään tarjontaa vastaamaan nuorten naisten motivaatiotekijöitä sekä toivottua koettua hyötyä.

Kaavio 3 Motivaatioluokan vaikutus motivaatiotekijään sekä koettuun hyötyyn

Yllä olevassa taulukossa kuvataan motivaation vaikutusta siihen, miten haastateltavat kokivat motivaationsa suhteessa siihen, mitä he toivoisivat hyötyvän vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Tutkimuksen aineistonanalyysin avulla kyettiin rakentamaan yllä oleva kuvio, joka havainnollistaa motivaatioluokan, motivaatiotekijän sekä toivotun koettavan hyödyn suhdetta toisiinsa. Luokittelu toteutettiin aineistonanalyysillä siten, että biologiseen luokkaan kuuluvien motivaatiotekijöiden pohjalta luokiteltiin ne odotetut hyödyt, jotka aineistossa ilmenivät. Sosiologiseen luokkaan ja motivaatiotekijään luokiteltiin ne aineistosta ilmenneet toivotut odotettavat hyödyt, jotka ilmenivät niistä aineistoista, joissa motivaatiotekijänä toimi sosiobiologinen motivaatioluokka. Taloustieteelliseen luokkaan ja motivaatiotekijään luokiteltiin ne odotetut hyödyt, jotka suoranaisesti viittasivat oman edun tavoitteluun. Koettujen hyötyjen

luokittelussa noudatettiin tarkkaa linjausta, sillä koetut hyödyt olisi voitu kaikki luokitella taloustieteellisen luokan alaisuuteen, sillä jokainen hyöty on subjektiivinen vapaaehtoistoimintaan osallistuvalla henkilöllä, jolloin henkilö itse hyötyy eniten. Tiukka rajaus luokittelussa koettiin tästä syystä tarpeelliseksi ja luokittelun kriteeriksi valittiin periaate, jonka mukaan koetut hyödyt luokiteltiin niin, että biologisessa luokassa toteutuu biologisen motivaation kriteeristö ja sosiobiologisessa luokassa sosiobiologisen motivaation kriteeristö ja taloustieteellisessä luokassa taloustieteellinen kriteeristö. Tällä tarkoitetaan sitä, että koetun hyödyn luokittelussa käytettiin tutkimuksen teoriaa luokittelun perustana.

Tutkimuksessa ilmenneet hyödyt, joita toivotaan vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta saatavan, noudattavat aikaisemman tutkimustiedon suuntaa, mutta poikkeaa siitä huomattavasti muutamassa kohdassa. Yeungin tutkimuksen, *Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa - ihanteita vai todellisuutta?*, mukaan nuoret eivät lähde vapaaehtoistoimintaan mukaan toivoen uusia ystäviä, mutta tässä tutkimuksessa 100 % vastanneista toivoi hyötyvänsä saamalla uusia ystäviä tai uusia ihmissuhteita vapaaehtoistoimintaan osallistumisesta. Ammattitaidon hyväksikäyttäminen sekä itsensä kehittäminen koettiin tässä tutkimuksessa erittäin tärkeiksi hyödyiksi, mutta aikaisemmissa tutkimuksissa nämä hyödyt eivät olleet nousseet relevantisti esille. Lähes jokainen tutkimukseen osallistunut koki vapaaehtoistoimintaan osallistumisen rakentavan uusia verkostoja, joista he voisivat hyötyä tavalla tai toisella. Hyöty koettiin täten ns. sekundaarihyötynä, joka ei realisoidu välittömästi vaan jota tulee rakentaa pidemmällä aikavälillä.

Hyöty, jota odotettiin saatavan osallistumalla vapaaehtoistoimintaan, luokiteltiin frekvenssitaajuuden mukaan. Taajuuden mittarina käytettiin ilmenemisen määrää, eli kuinka moni haastateltavista nimesi ko. hyödyn. Taajuudeltaan suurimmat hyödyt olivat uudet ystävät ja hyvä mieli, lähes jokainen vastaajista toivoi verkoston laajenemista vapaaehtoistoimintaan osallistumisen hyötynä. Toivottu koettu hyöty vaihteli sen mukaan, mihin motivaatioluokkaan vastaaja kuului. Mikäli vastaaja ilmoitti osallistuvansa vapaaehtoistoimintaan opitun tavan johdosta, kuului hän sosiobiologiseen luokkaan, jolloin hänen kokemansa hyöty linjautui sosiobiologisiin hyötyihin jne. Vastaajien vastaukset kyettiin luokittelemaan kaavioon 3, sillä vastaajien vastaukset noudattivat loogista kulkua, jolloin syyt, miksi vastaaja koki tarvetta osallistua vapaaehtoistoimintaan, olivat sidoksissa heidän toivomaan koettuun hyötyyn. Koetun hyödyn kuvaaminen auttaa toiminnan kehittämisessä sekä markkinoinnissa, sillä kun tiedostetaan mitä nuoret toivovat hyötyvänsä vapaaehtoistoiminnasta, kyetään heille rakentamaan toimintaa, joka mahdollistaa koetun hyödyn saamisen. Koetun hyödyn sekä motivaatiotekijän kartoittaminen toiminnan kehittämisessä voi

ratkaista klubien jäsenongelman, sillä pohtimalla mitä tehdään ja miten tehdään, voidaan rakentaa toimintaa, joka jo itsessään toimii houkuttimina nuorille.

6.5 Toiminnanorganisointi ja toimintaan osallistumisen aktiivisuus

Paikallisklubihaastatteluissa pyrittiin selvittämään millaista toimintaa klubit tarjoavat jäsenilleen ja millaisella aktiviteetilla jäsenet osallistuvat toimintaan sekä kuka toimintaa päävastuullisesti organisoii. Toiminnan suunnittelu kuului kolmessa klubissa presidentille, eli kauden puheenjohtajalle, ja yhdessä klubissa edellisen kauden, nykyisen kauden sekä tulevan kauden presidentit suunnittelivat toimintaa yhdessä. Kaikissa kolmessa klubissa, joissa presidentin tehtävänä oli suunnitella toimintaa, toimittiin yhden toimikauden periaatteen mukaan, eli jatkuvuutta toiminnassa ei liioin ollut. Yhdessä klubissa kolmen kauden edustajat sopivat yhdessä kaikille sopivia aktiviteetteja sekä toimintoja, näin sitoutuminen aktiviteetteihin koettiin vahvaksi. Toiminnan suunnittelu sekä tarjonnan ja kysynnän kohtaaminen eivät toteutuneet kolmessa klubissa neljästä, sillä kolme klubia ilmoitti, etteivät jäsenet osallistu aktiivisesti toimintaan ja vain yksi klubi ilmoitti kaikkien jäsentensä osallistuvan aktiivisesti toimintaan. Ulkojäsenyys ilmoitettiin syyksi aktiivisuuden puuttumiselle kahdessa klubissa. Osallistumisen näkökulmasta ulkojäsenyydellä tarkoitetaan jäsenyyttä, jossa jäsen maksaa jäsenmaksunsa, mutta ei ole velvollinen osallistumaan mihinkään toimintaan. Yhdessä klubissa ilmoitettiin jäsenten ikä, sairaudet sekä muut harrastukset syiksi toimintaan osallistumattomuudelle. Aktiivisuus oman klubin toimintaan osallistumiselle oli kaikesta huolimatta suhteellisen korkea, eikä yksikään klubin edustaja kokenut aktiivisuutta huonoksi.

Jokaisessa klubissa koettiin yleinen osallistuminen sekä sitoutuminen toimintaan kuitenkin hyvänä ja koettiin, että kaikki tekevät yhteisen tavoitteen hyväksi töitä, vaikkakin sitten omalla tavallaan. Yhdessä vietettiin mielellä aikaa ja koettiin, että yhdistyksen jäsenistä on tullut ystäviä. Verkostoituminen sekä yhdessä tekeminen koettiin tärkeiksi toiminnan kannalta. Kuppikuntia myönnettiin kahdessa klubissa olevan, mutta niitä ei koettu negatiivisesti vaan enemmänkin positiivisiksi. Kuppikunnat nähtiin toimivan ns. toimikuntina, jolloin kuppikuntaan kuuluvat ihmiset tekivät omassa piirissään omia tehtäviä, jotka koettiin klubin kannalta relevanteiksi. Yhdessä klubissa henkilökemiat koettiin hieman tulehtuneiksi, jolloin kuppikunnat autoivat näiden henkilöiden jäsenyyden jatkumisessa. Yksi klubi koki, että yhdessä tekeminen oli edennyt jo enemmänkin ystäväpiiriksi, jolloin ei enää koettu omaavan taitoa rakentaa toimivaa vapaaehtoistoimintaa. Jokainen klubi nosti oman klubin hyvän hengen ja yhdessä tekemisen esille, toiminnassa korostettiin itse tekemisen tärkeyttä sekä oman klubin toiminnan tärkeyttä. Toiminta,

jota tarjottiin, ei jokaisessa klubissa ollut suunnattu ulkopuolisille, vaan enemmänkin omaksi harrastukseksi, omaksi naistenhetkeksi hyvässä seurassa. Tämä heijastuu suoraan nuorten yksilöhaastatteluissa esille nousseeseen ”*se on sellainen elitistinen salaseura, jossa ne juo kahvia ja keksii ittelleen tekemistä*”, näkemykseen Lions-toiminnasta. *Elitistinen salaseura* oli näkemys, joka nousi nuorten haastatteluista jokaisessa ja klubihaastatteluissa sama ilmiö nousi kahdessa neljästä haastattelusta erittäin selvästi esille.

Klubihaastatteluista kahdessa korostui vahvasti oman klubin jäsenyyden tärkeys sekä oman toiminnan kehittäminen itselle sopivaksi, toiminnan tuli olla enemmänkin jäsenistön viihdyttämistä kuin vapaaehtoistoimintaa tuntemattomille. Kuukausittain järjestettäviä kokouksia muokattiin viihdyttäväksi yhteisiksi illoiksi, joissa luotiin yhteenkuuluvuutta sekä luottamusta, mutta vapaaehtoistoiminnaksi ei toimintaa koettu. Suuremman mittakaavan vapaaehtoistoimintaa ei missään klubissa tehty, toiminta oli enemmänkin projektiluonteista varainkeruuta ja tapahtumien järjestämistä laskettiin toimintaan kuuluvaksi. Toiminnan tavoitteina korostui jäsenistön viihtyvyys sekä toiminnan hauskuus, pitkäaikaisia suunnitelmia ei yhdelläkään klubilla ollut. Toimintaa suunniteltiin yhdessä klubissa kolmen vuoden syklissä, mutta muissa klubeissa ei ollut tavoitteita mietitty eikä kirjattu. Toimintaa järjestettiin tarpeen sekä kiinnostavuuden varassa, mutta myöskään projektitoimintaa ei suunniteltu pidemmällä aikavälillä eikä projekteja markkinoitu klubin ulkopuolelle.

Vapaaehtoistoiminta, jonka paikallisklubit järjestävät ja tarjoavat			
Vuosittain	Satunnaisesti	Kuukausittain	Viikoittain
Konsertteja Tapahtumia yhdessä muiden klubien kanssa Seppeleen lasku hautausmaalla	Lauluhetkiä vanhainkodissa Materian ja rahan luovuttaminen mm. vanhainkotiin Verenluovutus	Kokoukset Yhdistyksen sisäiset illanvietot	

Taulukko 3 Ajallinen toimintatarjonta paikallisklubeilla

Yhdistyksiltä kysyttiin millaista toimintaa ja miten usein he tarjoavat jäsenilleen ja jäsenyydestä kiinnostuneille. Yllä olevassa taulukossa on esitetty aikasidonnaisesti aktiviteettien ilmenemistäajuus, eli kuinka usein aktiviteettiä järjestetään yhdistyksen toimesta. Aktiviteetit on luokiteltu, jotta aktiviteettien kautta ei kyettä selvitämään mitkä paikallisklubit ovat osallistuneet tutkimukseen. Aktiviteetit luokiteltiin yleisellä tasolla, jolloin esim. konsertteihin kuuluvat kaikki musiikkia tarjoavat tapahtumat, joiden tavoitteena on varainkeruu. Materian ja rahan luovuttaminen on omana luokkana, sillä klubit kokivat varainhankinnan poikkeavan suuresti materian ja rahan luovuttamisesta. Varainhankinnassa ei aina ole nimetty varainkeruukohdetta, jolloin varoja saatettiin kerätä yleisesti ja lahjoittaa tarpeen mukaan eri kohteisiin. Tällöin koettiin, että varainkeruu oli oma aktiviteettinsa poiketen varojen eteenpäin lahjoittamisesta. Luokittelu on häivyttänyt klubien aktiviteettien tarkkarajaisuuden, mutta ilman että informaatio on luokittelusta kärsinyt. Yksikään klubi ei järjestänyt kuin yhden tai kaksi suurempaa tapahtumaa vuodessa, tapahtumat olivat lähes joka vuosi samoja. Satunnaista tai kuukausittaista vapaaehtoistoimintaa ei yksikään klubi toistaiseksi järjestänyt. Suunnitelmia kuukausittaisesta vapaaehtoistoinnasta oli kahdella klubilla ja he olivat erittäin sitoutuneita toiminnan suunnitteluun sekä toteutukseen. Molemmilla klubeilla oli yhteistyökumppani jo valittu ja toimintaa heidän kanssaan jo suunniteltu.

Klubien toiminnan organisointi sekä suunnittelu osoittautuivat tutkimusaineiston perusteella olevan harrastepohjalla sekä jäsenten että klubien taholla. Suurempiin kokonaisuuksiin ei koettu tarvetta eikä innostusta ryhtyä, oman klubin jäsenistö koettiin omaksi ystäväpiiriksi, jolloin toiminta koettiin lähinnä vapaa-ajan viettämiseksi. Aineiston analyysissä ei kyetty löytämään toiminnan organisoinnista tai toimintaan osallistumisesta puhtaan vapaaehtoistoiminnan piirteitä, vaan lähinnä harrastustoiminnan merkityksiä. Nuorten nimeämiä aktiviteetteja, joihin he mielellään osallistuisivat, ei klubitoiminnassa esiintynyt. Kuilu nuorten odotuksien ja klubien järjestämän toiminnan välillä näyttää olevan erittäin suuri, sillä nuoret toivovat konkreettista toimintaa ja todellista auttamista, kun klubit keskittyvät enemmän omaan ryhmätoimintaan.

Vapaaehtoistoimintaorganisaatioiksi itseään nimeävät paikallisklubit voisivat kohottaa imagoaan rakentamalla aluksi esim. vuodessa yhden tai kaksi projektiluontoista tempausta, joiden tavoitteena olisi konkreettinen auttaminen esim. paikallisten lasten tai vanhusten hyvinvoinnin lisäämiseksi. Projektit voisivat olla vapaamuotoisia niin, ettei nuorten tarvitsisi liittyä jäseniksi, vaan he kykenisivät auttamaan projektin toteutuksessa ilman sitoutumista jäsenyyteen. Projektitoiminnan vakiintuessa siten, että suurin piirtein samat nuoret ovat osallistuneet projektiluonteisiin

tempauksiin, on todennäköistä että nuori liittyy jäseneksi, jolloin hänen luottamus klubiin ja sen toimintaan on vahvistunut. Toiminnan kautta liittyminen on erittäin todennäköistä tämän tutkimuksen aineiston perusteella, sillä jokainen haastatelluista nuorista pelkäsi liian aikaa vievää ja uraantunutta toimintaa. Projektiluonteisella todellisella auttamisella kykenisi klubi tarjoamaan apua omassa yhteisössään ja houkuttelemaan nuoria aktiivisia toimijoita.

6.6 Yhdistystoiminnan markkinointi ja kohdemarkkinointi nuorille

Markkinointia ei yleensä mielletä yhdistystoimintaan kuuluvaksi toiminnaksi vaan se nähdään yrity maailman keinona lisätä tuottoa. Tämä ajattelutapa näkyi myös paikallisklubien näkemyksessä markkinoinnin tarpeellisuudesta sekä klubien asenteesta markkinointia kohtaan. Tutkimukseen osallistuneista klubeista kaksi ilmoitti, etteivät koe markkinointia tarpeelliseksi, sillä kumpikaan ei halua yhtään jäsentä lisää. Markkinointi koettiin olevan suoraan kytköksissä jäsenhankintaan, eikä toiminnan olemassaolon markkinoinniksi. Jokainen klubi kertoi toiminnastaan omissa tapahtumissaan ja tapahtumista ilmoitettiin paikallisissa lehdissä, radiossa sekä suusanallisesti läheisille. Tapahtumamarkkinoinnin yhteydessä ei pyritty markkinoimaan Lions-toimintaa eikä klubin omaa toimintaideaa, tapahtumamarkkinoinnissa keskityttiin täysin tapahtuman markkinointiin. Yksi haastatteluun osallistuneista klubeista ilmoitti, että heillä on klubisivu facebookissa, mutta sivu on ns. suljettu sivu, johon pääsevät vain klubin omat jäsenet. Tämä tarkoittaa sitä, ettei facebookia käytetä markkinoinnissa hyödyksi, vaan erittäin hyödyllistä markkinointikanavaa käytetään oman klubin viestintäkanavana.

Haastatteluun osallistuneista klubeista yksi koki, että haluaisi markkinoida sekä mainostaa oman klubinsa toimintaa, mutta oikeaa markkinointikanavaa ei ole löytynyt. Kaksi haastatelluista klubeista koki markkinoinnin lähes mahdottomaksi, koska Lions-liitto ei markkinoi Lions-toimintaa, jolloin paikallisklubin tulisi markkinoida koko Lions-toimintaa oman toimintansa ohella. Tietoa Lions-toiminnasta koettiin yleisesti olevan jaossa hyvin vähän, eikä paikallisklubeissa koettu pelkkien Lions-liiton Internet-sivujen riittävän toiminnan markkinoimiseksi. Internet-sivut koettiin liian passiivisiksi, jotta ne toimisivat markkinoinnin välineenä. Jokainen joka haluaa tietää Lions-toiminnasta jotain, tulee itse hakeutua oikealle Internet-sivustolle. Liiton tulisi laajentaa ja monipuolistaa markkinointiansa, jonka avulla paikallisklubit kykenisivät keskittymään pelkästään oman klubinsa markkinointiin.

Paikallisklubeilta kysyttiin kohdistavatko he markkinointiaan erityisesti nuorille ja kokevatko he tarvetta markkinoida nuorille. Haastattelussa vain yksi klubi ilmoitti, ettei koe mitään tarvetta

markkinoida nuorille, koska klubi ei halua alle 30-vuotiaita klubiinsa. Alle 30-vuotiaat koettiin liian nuoriksi ja Lions-toiminta koettiin aikuisten toiminnaksi. Kaikki muut paikallisklubit kokivat halua markkinoinnin tai muun keinon kautta saada nuoria jäseniä, jotta toimintaan saataisiin aktiiveja nuoria jäseniä joiden avulla kyettäisiin kehittämään toimintaa ja säilyttämään klubi elinvoimaisena myös tulevaisuudessa. Haastattelussa kolme neljästä klubista koki tarvetta markkinoida etenkin nuorille, jotta jäsenkanta nuorentuisi ja/ tai säilyisi nuorena. Paikallisklubien keksi-ikä vaihteli 30- ja 60-vuoden välillä, vastauksissa ei kuitenkaan kyetty toteamaan riippuvuutta paikallisklubin keski-ään ja tarpeen markkinoida nuorille välillä.

Klubit, jotka toivoivat, että voisivat markkinoida toimintaansa, olivat pohtineet mahdollisuutta toimia muiden paikallisklubien kanssa yhdessä ja osallistua esimerkiksi Naisday-messuille tai yhdistysmessuille. Molemmat messut ovat tapahtumia, joissa yhdistystoiminta saisi näkyvyyttä ja joissa toimintaa kyettäisiin markkinoimaan ilman suoranaista jäsenhankintamotiivia. Messuille osallistumisen kautta kyettäisiin levittämään tietoa Lions-toiminnasta sekä olemassa olevista paikallisklubeista. Klubit kokivat suurta tarvetta yleisen Lions-toiminnan markkinoinnille ja tietoisuuden lisäämiselle, mutta kokivat, ettei yksi paikallisklubi kykene toteuttamaan sitä yksin. Toisena mahdollisena markkinointikeinona koettiin paikalliset lehdet, joihin toivottiin saavan informaatioartikkeleita, joiden avulla kyettäisiin kertomaan Lions-toiminnasta tarkemmin suurelle väestölle. Ongelmaksi koettiin lehtien liian korkea sensuuri ns. markkinoinnille, eikä tätä sensuuria ole osattu kiertää vielä. Kaiken kaikkiaan tahtoa ja kiinnostusta markkinoinnille ja toiminnasta tiedottamiselle löytyi.

Haastatteluun osallistuneista nuorista jokainen koki suurta tarvetta Lions-toiminnan markkinoinnille. Jokainen haastatteluun osallistuneista nuorista koki, ettei ole kohdannut Lions-toiminnasta kertovaa mainosmateriaalia. Markkinoinnin puutteesta johtuen neljä viidestä nuoresta koki Lions-toiminnasta olevan nuorilla hyvin virheellisiä käsityksiä, joita kyettäisiin markkinoilla oikomaan. Nuorista kolme ihmetteli, miksi Lions-toiminnasta ei ole kerrottu omille lapsille tai tuttavien lapsille, jolloin toimintaa olisi markkinoitu suu-sanallisesti ja mahdollistettu nuorten liittyminen toimintaan omatoimisesti. Kaksi haastateltavista nosti haastatteluissa Martat ry:n esille, sillä he eivät kuuluneet Martta-toimintaan, mutta tiesivät toiminnasta huomattavasti enemmän kuin Lions-toiminnasta. Tämän epäkohdan huomioiminen on mielenkiintoista, sillä Martat nousivat haastatteluaineistossa useasti esille ja aina vertailukohtana Lions-toiminnalle. Martta-toiminta koettiin myös läheisemmäksi ja helpommin lähestyttäväksi toiminnaksi kuin Lions-toiminta. Tämä ilmeni tutkimusaineistosta vaikka yhdessäkään haastattelussa ei haastatteliija nostanut Martta-

toimintaa esille, vaan haastateltavat itse nostivat Martat esille. Tutkimuksessa ei kyetty selvittämään miten Martat ry on markkinoinut itseään nuorten tietoisuuteen tai millä keinoilla he nuoria jäsenikseen värväävät.

Nuoret kokivat markkinointikeinoja olevan monia Lions-toiminnan markkinointia varten. Kolme viidestä koki, että mikäli heitä lähestyttäisiin, toimisi sosiaalinen media parhaiten. Postiluukkuun jaettu mainos toiminnasta toimisi parhaiten kahdelle viidestä nuoresta haastatellusta. Muita keinoja oli hyvin kirjoitettu artikkeli yleisestä Lions-toiminnasta paikallislehdessä, pop up-markkinointi Internetissä sekä puskaradio. Yksi haastatelluista koki mahdolliseksi markkinointikanavaksi bussien istuinten selkämykset ja muut ns. tylsät paikat, joissa monet ihmiset viettävät suhteellisen paljon aikaa päivässä. Huomioitavaa on, että osa nuorten nimeämistä markkinointikeinoista on suhteellisen kalliita, eikä Lions-toiminta kerää itselleen varoja, jolloin rahaa markkinointiin ei ole. Tämä on kuitenkin asia, joka on varmasti ratkaistavissa, mikäli se ratkaista halutaan. Neljä viidestä nuoresta ilmoitti, ettei voisi liittyä Lions-klubin jäseneksi, sillä ei tiedä toiminnasta tarpeeksi. Tämä tarkoittaa sitä, että mikäli markkinointia lisättäisiin ja sitä kautta yleistä tietoisuutta Lions-toiminnasta lisättäisiin, kyettäisiin houkuttelemaan jäseniksi nuoria, jotka omaavat motivaatiota sekä intoa hyväntekeväisyystoimintaa kohtaan. Markkinoinnilla on nuorten näkökulmasta erittäin oleellinen tehtävä toiminnan kehittämisessä sekä toiminnan jatkuvuuden kannalta. Lions-toiminta hyötyisi markkinoinnista saamalla uusia jäseniä, joilla on oikea asenne tehdä hyvää.

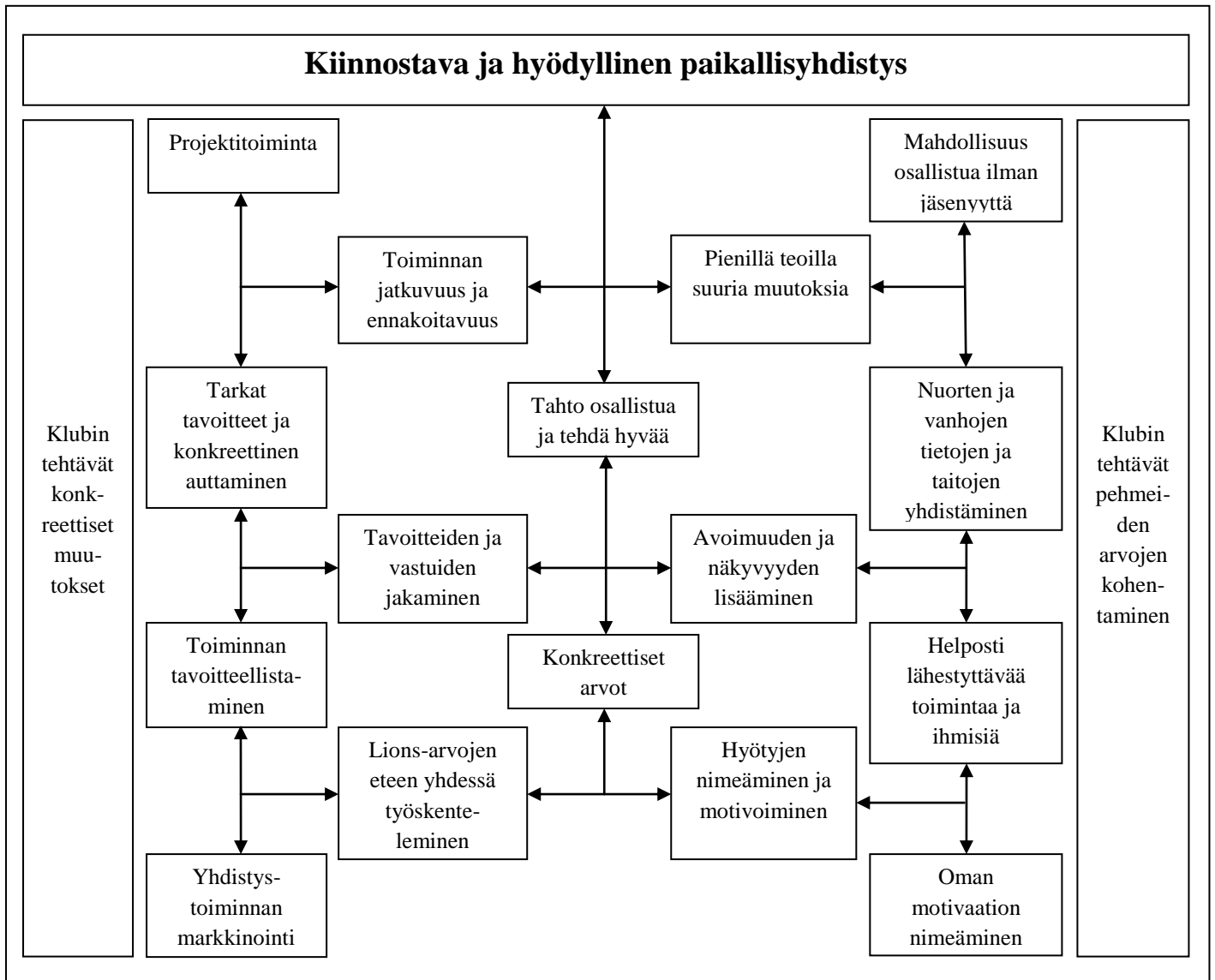
Tutkimusaineiston analysoinnissa nousi merkittäväksi eroksi markkinoinnin puuttuminen klubien aktiviteettilistalta ja nuorten esille nostama markkinoinnin tärkeys vapaaehtoistoiminnassa. Nuoret painottivat erittäin paljon sitä, etteivät he ole tietoisia mitä Lions-toiminta on ja mitä se sisältää, mutta myös sitä, että heitä kiinnostaa vapaaehtoistoiminta, mikäli he voivat konkreettisesti saada toiminnalla jotain aikaiseksi. Lions-toiminnan kautta kyetään tekemään konkreettista hyvää, mutta toimintaa ei osata markkinoida nuorille. Mahdollista on se, että kautta Lions-toiminnan historian ajan on jäsenhankinta hoidettu ystävää pyytämällä, eikä markkinointia ole ajateltu. Tämä on kuitenkin hyvin tehotonta jäsenhankintaa sekä toiminnasta tiedottamista, eikä sukupolvien rajoja aina kyetä ylittämään tällä tavoin toimiessa. Lions-toiminnan tulisi täten siirtyä uuteen aikakauteen ja nostaa markkinointi yhdeksi oleelliseksi toimialueeksi. Lions-toiminta on kansainvälisesti yksi suurimmista avustusorganisaatioista, mutta ilman markkinointia tämä hieno asia jää huomiotta Suomessa.

6.7 Pienillä teoilla suuria muutoksia

Tutkimuksen päätehtävänä oli selvittää, miksi nuoria ei kuulu Lions-toimintaan ja mitä nuoret toivovat että toiminta olisi, jotta he kiinnostuisivat osallistumaan. Tutkimuksen tavoitteena oli rakentaa teoria, jonka avulla paikallisklubit kykenevät kehittämään toimintaansa ja klubiansa nuoria kiinnostaviksi. Tutkimuksessa erot klubien tarjonnassa sekä nuorten toiveissa nousivat erittäin vahvasti esille, sillä klubit keskittyivät enemmän oman jäsenistönsä viihdyttämiseen tai vakiintuneiden tapahtumien uusimiseen vuosi vuodelta. Nuoret toivoivat aktiivista ja konkreettista tekemistä, jolla kyettäisiin todella auttamaan apua tarvitsevia. Nykyisellään toimivat klubit eivät täten kiinnosta nuoria laisinkaan, eivätkä klubit kykene tarjoamaan toimintaa, jota nuoret odottavat, sillä klubeissa ei ole otettu huomioon mitä jäseniltä odotettaisiin vaan klubeissa on keskitytty omaan sisäiseen toimintaan ulkoisen toiminnan sijaan.

Lions-toiminnan markkinoinnin sekä tiedottamisen puutteellisuus nousi tutkimusaineistossa erittäin selvästi esille, sillä harhakäsityksiä sekä näkemyseroja toiminnan tavoitteellisuudesta oli lähes jokaisella tutkimukseen osallistuneella nuorella. Yksikään tutkimukseen osallistuneista nuorista ei ollut valmis liittymään Lions-toimintaan, sillä tietoisuus toiminnasta on liian vähäistä. Tämä kertoo suuresta markkinointitarpeesta, joka Lions-toiminnan tulisi mahdollisimman pian korjata. Vaihtoehtoisesti ne klubit, jotka ilmoittivat, etteivät halua uusia jäseniä, ovat määritelleet toimintansa tavoitteeksi pysyä omana pienenä ryhmänä, jonka tehtäviin ei kuulu suuremmassa mittakaavassa näkyminen eikä toimiminen. Tällöin tulisi kenties nimetä toiminta jonkin muun harrastetoiminnan alaisuuteen kuin vapaaehtoistoimintaan, sillä nykyisellään toimivat paikallisklubit muistuttavat toisenlaista harrastetoimintaa, kuin vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoistoiminta-termi ei Suomessa ole vielä tarkoin määritelty, mutta vapaaehtoistoiminta hyväntekeväisyystoimintana on jo tarkemmin määritelty ja tähän määrittelyyn kuuluu toiminta, jota tehdään vapaaehtoisesti jonkin epäkohdan poistamiseksi. Epäkohtana toimii aina jokin konkreettinen epäkohta, eikä esim. kokouspaikan tylsyys tai vaihtumattomuus. Terminologiset määritelmät eivät kuuluneet tämän tutkimuksen puitteisiin, eikä tutkimuksessa pyritä määrittelemään vapaaehtoistoiminnan termiä, vaan selvittämään mitä nuoret todellisuudessa odottavat vapaaehtoistoiminnalta ja millaiseen toimintaan he olisivat valmiita lähtemään mukaan. Toiminnan määrittely sekä tarpeen kuvaaminen toimivat tutkimuksen keskiössä, jolloin paikallisklubien tarjoama toiminta toimii tutkimuksessa tutkimuksen kohteena, jota pyritään kehittämään vastaamaan nuorten odotuksia.

Paikallisklubien tulisi pohtia omaa tarkoitustaan olla olemassa ja heijastaa se Lions-toiminnan aatehistoriaan sekä tavoitteisiin. Mikäli paikallisklubin olemassaolon syynä ei ole hyväntekeväisyys, eikä toiminta koostu vapaaehtoistoimista muille kuin omille läheisilleen, on klubin todella kartoitettava mahdollisuuksia kehittyä toimivaksi Lions Clubiksi.

Kaavio 4 Malli paikallisklubin toiminnan kehittämiseksi

Paikallisklubin, joka haluaa kehittää toimintaansa sekä houkuttaa nuoria jäseniä, tulee pohtia toimintaansa konkreettisella tasolla sekä kaikkia niitä pehmeitä arvoja, jotka rakentuvat ihmisten välillä. Konkreettiseen tasoon kuuluvat yhdistystoiminnan markkinointi, eli yhdistyksen aatteen kirkastaminen sekä julkaisu suurelle yleisölle. Mikäli tiedottaminen ei onnistu oman paikallisklubin voimin, tulee pyytää piiritasolta tai liittotasolta apua, jotta markkinointi olisi mahdollista. Markkinoinnin avulla kyetään lisäämään klubin näkyvyyttä ja vahvistamaan olemassaolon kriteerejä. Markkinointi voi rajoittua oman kyläyhteisön piiriin tai kokonaisen kaupungin kattavaan markkinointiin, rajat määrää paikallisyhdistys. Yhdistysaatteen markkinointi on

relevanttia, sillä ilman että toiminnasta ja aatteesta kerrotaan yleisölle, on mahdotonta kerätä varoja, materiaa ja vapaaehtoistoimijoita. Aatemainonta on tärkeää sekä arvokasta toimintaa ja vain markkinoimalla aatetta voidaan vahvistaa olemassaoloa, kerätä uusia toimijoita sekä rakentaa laajempia toimintaverkostoja. Yhdistystoiminnan aatteen markkinoiminen edellyttää myös sitä, että paikallisyhdistys toimii yhdistysaatteen mukaan. Lions-toiminnassa yhdistysaate on Luovuttaa Isänmaa Onnellisempaan Nousevalle Sukupolvelle. Tällöin Lions paikallisklubien tulisi toiminnassaan tähdätä sellaiseen toimintaan, jolla kyettäisiin parantamaan omaa yhteisöä paremmaksi, jotta uuden sukupolven olisi hyvä elää siinä. Lions-aate ei valitettavasti ollut nähtävissä tutkimukseen osallistuneissa paikallisklubeissa, sillä toiminnalla ei ollut varsinaisia tavoitteita, jotka olisivat toimineet ns. johtotähtenä Lions-aatteen toteutumiseksi.

Konkreettisen tason toisena kohtana on toiminnan tavoitteellistaminen. Toiminnan tavoitteellistaminen on vahvasti sidoksissa edelliseen, eli markkinointiin sekä aatteen hyväksi toimimiseen. Toimintaa tulee rakentaa tavoittelemaan tarkasti määritellyjä tavoitteita, jotka johtavat paikallisklubin toimintaa lähemmäksi yhdistysaatteen hyväksi työskentelemistä. Aatteen hyväksi työskenteleminen ja toiminnan tavoitteellistaminen kulkevat käsi kädessä, sillä paikallisklubin työskennellessä yhdistysaatteen hyväksi, onnistuu markkinointi ilman ylimääräistä pohtimista ja toiminnalle on helppo rakentaa tavoitteita. Tavoitteet johtavat toimintaa lähemmäksi yhdistysaatetta, jolloin jokainen toimintaan osallistuva saa osallistua omalla toiminnallaan parantamaan yhteiskunnan tilaa.

Kolmantena konkreettisen tason kohdista on tarkat tavoitteet ja konkreettinen auttaminen. Tarkat tavoitteet nousivat nuorten haastatteluaineistosta selvästi esille. Tarkat tavoitteet kuvastivat nuorille sitä, että toiminta on hyvin organisoitua sekä tavoitesidonnaista. Konkreettinen auttaminen oli toinen asia, joka nousi nuorten haastatteluaineistosta selvästi esille, sillä nuoret toivoivat kykenevänsä auttamaan konkreettisella tasolla, eikä ns. välillisesti. Konkreettinen auttaminen kuvastaa nuorten tarvetta tehdä konkreettisesti hyvää, eikä vain kerätä rahaa ja antaa sitä apua pyytävälle. Tavoitteiden ollessa tarkkoja ja tekemisen konkreettista kyetään toimita jakamaan osatehtäviin, jolloin toiminta on jaettu eri vastuualueisiin. Vastuualueiden sekä tavoitteiden jakaminen mahdollistaa tehokkaan toiminnan ja mahdollisuuden osallistua tehokkaasti eri osakokonaisuuksiin.

Projektitoiminta on konkreettisen tason viimeinen asia ja se linkittyy kaikkiin aikaisempiin kohtiin siten, että projektitoiminta mahdollistaa tavoitteiden asettamisen, vastuunjakamisen sekä

yhdistysaatteen hyväksi työskentelemisen. Projekteja voi samanaikaisesti olla useampia, jolloin yksi paikallisklubi kykenee tekemään samanaikaisesti paljon hyvää ja mahdollistamaan usean vapaaehtoistoimijan kokeman hyödyn saamisen. Projektitoiminta mahdollistaa myös toiminnan jatkuvuuden sekä toiminnan ennustettavuuden, sillä projektiin osallistuneet tahot kykenevät yhdessä rakentamaan projektia siten, että se vastaa tavoitteisiin mahdollisimman hyvin. Mikäli projekti koetaan onnistuneeksi, voidaan projekti uusia ja kehittää aina uudelleen ja uudelleen, mutta tämä tulisi tehdä ilman urautumista. Projektiluonteinen toiminta mahdollistaa vapaaehtoistoimintaan osallistumisen siinä kohdassa, josta itse on kiinnostunut. Tällä tarkoitetaan sitä, että kun projektissa on jaettu vastuut sekä tavoitteet, kyetään tehtävät jakamaan, jolloin kaikkien vapaaehtoistoimijoiden ei ole välttämätöntä olla osallisina kaikissa kohdissa, vaan niissä jotka heitä itseään kiehtoo. Tämä edellyttää suunniteltua toimintaa ja todellista vastuun- ja toimintajakamista, sillä ilman tehtävänjakoa saattavat jotkin tehtävät jäädä täysin ilman tekijöitä. Osittainen osallistuminen on täten mahdollista vain silloin, kun toimijat ovat kiinnostuneita eri osa-alueista.

Pehmeissä arvoissa keskitytään paikallisyhdistyksessä toimivien vapaaehtoisten oman motivaation tutkimiseen ja nimeämiseen. Tutkimukseen osallistuneiden viiden nuoren motivaatiot koostuivat eri motivaatiotekijöistä, jolloin myös paikallisklubeissa toimivien vapaaehtoisten motivaatiotekijöiden on koostuttava heterogeenisistä motiiveista osallistua vapaaehtoistoimintaan. Näiden motivaatiotekijöiden nimeäminen auttaa rakentamaan toimintaa tavoitteiden saavuttamiseksi siten, että toimintaan osallistumisesta hyödytään se hyöty, joka siitä toivotaan saatavan. Hyödyt, jota vapaaehtoistoimijat odottavat hyötyvänsä on hyvä nimetä, sillä silloin kyetään rakentamaan toiminta siten, että jokainen kykenee hyötymään toivomansa hyödyn, jolloin sitoutuminen toimintaan vahvistuu. Sitoutuminen toimintaan pehmeissä arvoissa tarkoittaa henkistä sitoutumista paikallisyhdistyksen tavoitteisiin sekä toimintaan, konkreettisissa muutoksissa sitoutuminen tarkoittaa enemmän paikallisyhdistyksen sitoutumista yhdistysaatteeseen ja aatteen eteen työskentelyyn. Pehmeissä arvoissa sitoutuminen pyritään rakentamaan motivaation sekä koetun hyödyn määrittelyn ja nimeämisen kautta, jolloin yksilö kyetään sitouttamaan toimintaan tarjoamalla hänen toivomaansa toimintaa.

Pehmeissä arvoissa toisena kohtana on helposti lähestyttävät ihmiset ja toiminta. Lähestyttävyyteen kyetään vaikuttamaan kuppikuntia hajottamalla, avoimella toiminnalla sekä markkinoinnilla. Helposti lähestyttäväksi toiminnaksi kuvattiin iloista ja aktiivista toimintaa, jota mainostetaan ja josta kerrotaan avoimesti kaikille. Helposti lähestyttävyyttä voi jokainen paikallisyhdistyksen jäsen kehittää hymyilemällä sekä keksimällä omaan suuhun sopivan ns. mainospuheen, jolla yhdistyksen

toimintaa voi vaivattomasti markkinoida omassa ympäristössään. Avoimuuden lisääminen paikallistasolla lisää näkyvyyttä sekä kiinnostavuutta, sillä avoin toiminta on helppo hahmottaa ja sen tavoitteet on helposti selvitettävissä.

Kolmantena pehmeissä arvoissa on nuorten ja vanhojen vapaaehtoistoimijoiden tietojen ja taitojen yhdistäminen. Paikallisyhdistysten tulisi käyttää ikää positiivisena markkinointivälineenä, sillä vanhoilla ihmisillä on tietoa sekä taitoa pitkällä aikavälillä kerättynä. Mentorointi ja valmentaminen eivät kuulu vain yritysmaailmaan, vaan niitä tulee käyttää myös yhdistystoiminnassa hyödyksi. Nuorten tietotaidot taas tuovat uusia näkökulmia sekä toteutusmahdollisuuksia ikääntyneisiin paikallisklubeihin. Tämän mahdollisuuden esille tuominen ja markkinoiminen ovat yksiä tärkeimmistä asioista, jotka ikääntyvien klubien tulisi nähdä arvokkaana mahdollisuutena. Iän tuomaa kokemusta ja tietoa ei kykene oppimaan oppikirjoista, vaan taito kertyy ajan mukana ja tämä tulisi nostaa kaikissa niissä paikallisyhdistyksissä jalustalle, joissa keski-ikä lähentelee jo arvokkaita lukemia. Nuoria voi hyvin houkuttaa oppimaan uutta sekä hyödyntämään omaa ammattitaitoa yhdessä iäkkäämpien ihmisten kanssa, on vain rakennettava markkinointikeino omalle paikallisyhdistykselle sopivaksi.

Viimeisenä pehmeissä arvoissa on mahdollisuus osallistua vapaaehtoistoimintaan ilman jäsenmaksua. Tämä on etenkin nuorille tärkeä asia, sillä jäsenmaksu koetaan sitoumuksiksi johonkin pitkäkestoiseen. Toimintaan kyetään värväämään toimijoita vapaan osallistumisen kautta kenties tehokkaammin kuin jäsenmaksun maksattamisella. Tutkimusaineistossa nousivat lyhytkestoiset projektit sekä vapaus olla sitoutumatta esille kysyttäessä millaiseen toimintaan nuoret voisivat osallistua. Lyhytkestoisuus sekä sitoutumattomuus toimivat houkuttimina, jolloin hyvin organisoidulla sekä johdetulla toiminnalla kyetään värväämään vapaaehtoistoimija paikallisyhdistyksen jäseneksi pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä paikallisyhdistys hyötyy vapaaehtoisen työpanoksesta sekä tietotaidosta, jolloin yhdistysaatteen eteen toimiminen toteutuu, vaikka jäsenyyttä ei välttämättä syntyisikään.

Konkreettinen sekä pehmeä puoli yhdistyvät Tahdossa tehdä hyvää ja Konkreettisissa arvoissa, sillä vapaaehtoistoiminta on riippuvainen molemmista. Paikallisklubi, joka kykenee avoimesti tarjoamaan mahdollisuutta tehdä hyvää ja konkreettisten arvojen hyväksi, on paikallisklubi joka kasvaa ja kerää uusia jäseniä hyvin pienellä panoksella. Pienillä teoilla kykenee jokainen paikallisklubi rakentamaan itsestään kiinnostavan ja hyödyllisen paikallisklubin.

Kaavio, joka on rakennettu tutkimusaineiston pohjalta, on teoria niistä asioista, jotka tekemällä paikallisklubit kykenevät houkuttelemaan nuoria jäseniä toimintaansa. Tutkimuksen päätehtävänä oli löytää ne syyt, miksi nuoria ei kuulu paikallisyhdistyksiin ja nimetä ne tekijät, jotka muuttamalla paikallisyhdistykset kykenisivät houkuttelemaan nuoria osallistumaan toimintaansa. Tutkimusaineiston pohjalta rakennettu teoria pohjautuu nuorten tutkimusaineistoon sekä paikallisklubien haastatteluaineistoon. Paikallisklubien aineistosta nostettiin ne puutteet, jotka nuoret nimesivät ja nuorten aineistosta ne tarpeet, jotka nuoret toivoivat korjattavan, jotta heitä kiinnostaisi liittyä toimintaan.

7 KESKEISET TULOKSET

Tutkimuksen päätehtävänä oli selvittää, miksi nuoria ei kiinnosta kuulua Lions-yhdistyksiin. Selkeänä syynä toimi tiedon puute. Nuoret eivät kokeneet tietävänsä toiminnasta eivätkä yhdistyksestä tarpeeksi, jotta heitä kiinnostaisi liittyä toimintaan mukaan. Tämä on erittäin kiinnostava tulos, sillä jokaisen nuoren lähipiiristä yksi tai useampi henkilö kuului Lions-toimintaan. Nuoren lähipiirin henkilö, joka kuuluu Lions-toimintaan, ei selvästikään ollut kertonut omalle lähipiirilleen omasta harrastuksestaan eikä yhdistyksen toiminnasta. Tämä on erittäin mielenkiintoinen asia, jota olisi kiinnostavaa tutkia tarkemmin, mutta tämän tutkimuksen puitteissa ei kyettä laajentamaan tutkimusaluetta. Syy miksi lähipiirille ei kerrota omasta vapaaehtoistoiminnasta eikä toiminnan tavoitteista, on merkittävä linkki markkinoinnin tarpeelle sekä tiedottomuuden olemassaololle. Mikäli jokainen Lions-toimintaan osallistuva henkilö kertoisi osalle oman lähipiirissään Lions-toiminnasta, kyettäisiin lisäämään yleistä tietoutta toiminnasta ja markkinoinnin tarve ei olisi niin suuri ja laajamittainen kuin se tällä hetkellä on.

Toisena keskeisenä tuloksena tutkimuksesta nousi poikkeavuus toiminnan tarjonnassa ja nuorten odotuksissa. Paikallisyhdistykset pyrkivät tarjoamaan ns. mukavaa toimintaa omille jäsenilleen ja toiminta määriteltiin mukavaksi yhdessäoloksi, kun nuoret kaipasivat konkreettista auttamista ja tekemistä. Nämä kaksi asiaa ovat erittäin kaukana toisistaan, mutta paikallisklubeissa ei ole tähän puututtu. Ero tarjonnan ja kysynnän välillä näyttää johtuvan paikallisklubien omasta asenteesta, sillä lähes jokainen paikallisklubi koki oman toimintansa tärkeäksi vain jäsenistölleen. Paikallisklubien toiminnasta ja varojenkeruusta ei ollut yhdessäkään paikallisklubissa mikään ulkopuolinen taho riippuvainen, eli paikallisklubit eivät olleet sitoutuneet tuottamaan millekään taholle pitkäaikaista apua. Erona esimerkiksi Yhdysvaltojen tai Kanadan Lions-toimintaan, joissa on lähestulkoon aina tarkka kohde tai kohteita, joiden hyväksi toimintaan. Tutkimukseen osallistuneilla paikallisklubeilla ei ollut tarkasti määriteltyjä kohteita eikä tavoitteita, joiden eteen he tekisivät työtä, vaan toimintaa ylläpidettiin lähinnä omaksi iloksi.

Tutkimusaineistosta nousi esille se, etteivät paikallisklubit ole rakentuneet minkään selkeän tavoitteen ympärille, vaan käyttävät vapauttaan toimia jokaisena vuonna eri tavalla, ilman jatkumoa tai tavoitesidonnaista toimintaa. Ennakoitavuus sekä luotettavuus toiminnassa ovat täten hyvin mitättömät tai jopa olemattomat, jolloin toiminnasta on hyvin vaikea ulkopuolisten kiinnostua. Ennakoitavuudeksi voisi kuitenkin nimetä ne tapahtumat, jotka jokaisella tutkimukseen osallistuneella klubilla oli jokavuotisina tapahtumina, mutta niiden järjestäminen oli jo niin urautunutta, ettei toimintaan mukaan lähteminen tai toiminnan lähestyminen ole helppoa. Klubit itse

kokivat oman klubinsa suhteellisen kiinnostaviksi, yksi klubi erityisesti korosti, että saisi uusia nuoria jäseniä, mikäli niitä tahtois, mutta tätä mahdollisuutta ei käytetty toiminnan markkinoinnissa tai muutoin toiminnassa, jolla Lions-aatetta voitaisiin viedä eteenpäin. Lions-aate ei noussut minkään paikallisklubin haastattelussa esille, eikä sitä edes sivuttu, itse asiassa haastatteluaineistosta ei noussut minkään aatteen hyväksi tehtävää työtä. Ainut itseisarvo toiminnassa, joka korostui aineistossa, oli oma viihtyvyys ja toiminnan hauskuus jäsenten keskuudessa. Tämä on tutkimusseikallisesti hyvin huolestuttavaa, sillä hyväntekeväisyys- ja vapaaehtoistoimintaorganisaation nimissä toimitaan oman viihtyvyyden nimissä. Hyväntekeväisyyttä ei koeta tekemisen arvoiseksi, eikä vapaaehtoistoimintaa haluta tehdä suuremmassa mittakaavassa, jolloin teoilla voisi olla jotain todellista merkitystä. Nuorten kaipaama konkreettinen auttaminen jää täten toteutumatta nykyisellään toimivissa paikallisklubeissa.

Kolmantena keskeisenä tuloksena tutkimusaineistosta nousi nuorten oma motivaatiotekijä osallistua vapaaehtoistoimintaan. Tutkimuksessa keskityttiin löytämään eri motivaatioita osallistua toimintaan, josta ihminen hyötyy jotain muuta kuin rahaa. Tämä ”jotain muuta” osoittautui olevan heterogeenistä hyötyä. Motivaatio kyettiin jakamaan kolmeen eri luokkaan, jotka taas kyettiin jakamaan yhdeksään motivaatiotekijään, eli motiiviin osallistua vapaaehtoistoimintaan. Nämä yhdeksän motivaatiotekijää kuvastivat niitä yhdeksää syytä osallistua, jotka taas kyettiin luokittelemaan koettuihin hyötyihin, eli niihin hyötyihin, joita haastateltava toivoi hyötyvänsä osallistumalla toimintaan. Hyöty, jota toivottiin, korreloi motivaation kanssa suoraan, sillä hyöty määrittyi motivaatiotekijän kautta. Motivaatio oli erittäin mielenkiintoinen tutkimuskohde, sillä motivaation määrittely sekä luokittelu mahdollistivat toiminnan mielekkyyden ja osallistumisen tapojen vertailun. Mikäli henkilön motivaatioluokka olisi esimerkiksi taloustieteellinen, tulisi hänelle tarjottavan toiminnan olla sellaista, että se mahdollistaisi oman avunsaamisen takaamisen, verkostoitumisen sekä itsensä kehittämisen. Tämä edellyttää kuitenkin sitä, että tiedetään henkilöiden motivaatioluokitus, jotta kyetään tarjoamaan tarkkoja hyötyvaihtoehtoja. Toisaalta jo pelkän motivaatioluokkien tiedostaminen mahdollistaa toiminnan suunnittelussa eri vaihtoehtojen huomioimisen ja markkinoinnissa hyötyjen esille nostamisen. Motivaatiotekijöiden tiedostaminen itsessään mahdollistaa toiminnan tavoitteellistamisen ja kehittämisen nuoria houkuttelevaksi, sillä motivaatiotekijöiden tunnistaminen on jo työtä paremman ja tavoitteellisemmän toiminnan eteen.

8 KESKEISET JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimuksessa keskityttiin löytämään eroja paikallisklubien vapaaehtoistoiminnan tarjonnassa ja siinä, mitä nuoret toivoisivat vapaaehtoistoiminnalta, jotta he kiinnostuisivat liittymään toimintaan. Erot tarjonnan ja odotusten välillä olivat merkittävät ja tähän puutteeseen perehdyttiin analyysiosiossa rakentamalla teoria, jonka avulla paikallisklubit kykenevät rakentamaan omasta toiminnastaan nuoria houkuttelevan. Paikallisklubihaastatteluista nousi selvästi esille, ettei jokainen paikallisklubi ole kiinnostunut laajentamaan toimintaansa uusilla jäsenillä. Yksi paikallisklubi jopa ilmoitti, ettei halua uusia jäseniä laisinkaan. Markkinoinnista eivät myöskään olleet kaikki klubit kiinnostuneita, vaan oltiin tyytyväisiä omaan toimintaan pienessä ystäväpiirissä. Nämä olivat kaksi erittäin haitallista seikkaa kehityksen tiellä, sillä nämä kaksi tapaa toimia eivät johda yhdistysaatteen eteen työskentelyyn vaan päinvastoin, toiminnan keksimiseksi ja omaksi ajankuluksi. Oma paikallisklubi koettiin kahdessa klubissa ns. henkireiäksi arjesta, eli toiminta toi hengähdystauon arjen keskelle. Hengähdystauolla ei kuitenkaan tarkoiteta vapaaehtoistoimintaa, jota tekemällä kykenisi saavuttamaan hyvän mielen, vaan hengähdystauolla tarkoitetaan omaa harrastusta, joka keskeyttää mukavasti arjen.

Suomi on tunnetusti hyvin yhdistysrikas maa. Yhdistykseen kuuluu hyvin monia ihmisiä ja ihmiset ovat yleisesti ottaen valmiita työskentelemään palkatta valitsemansa aatteen tai tavoitteen eteen. Vapaaehtoistoiminta on kuitenkin asia, joka koetaan haasteelliseksi ja jonka kohteeksi ei tunnuta löytävän todellisia kohteita. Toisin kuin esimerkiksi Yhdysvalloissa, Suomessa ei osata käyttää vapaaehtoistoimintaa tehokkaasti hyväntekeväisyyden keinona. Suomessa tunnutaan vierastavan tehokasta markkinointia ja toimintaa hyväntekeväisyyden nimissä ja vapaaehtoistoiminnan puitteissa. Osa ongelmaa tuntuu olevan se, etteivät paikallisyhdistykset tunnu löytävän konkreettista avun tarpeessa olevaa tahoa, jonka hyväksi paikallisyhdistys kykenisi toimimaan. Tahtoa toimia konkreettisesti tuottaen hyväntekeväisyyspalveluita tuntuu olevan vahva, mutta keinot toiminnan nimeämislle sekä kehittämislle tuntuvat olevan hyvin minimaaliset. Toisaalta syy saattaa olla se, etteivät suomalaiset uskalla lähteä toimimaan ns. huono-osaisten hyväksi, sillä silloin saatettaisiin loukata jotakuta. Häpeää pelätään ja sitä vältellään sekä avun tarpeessa olevien taholla että avun antajien taholla. Tämä on asia, jonka eteen tulisi kehittää keinoja, jotta avun tarvitsijat kohtaisivat avun tuottajat ja heidän välilleen kyettäisiin rakentamaan luottamukseen perustuva suhde. Toiminnan tuloksena kyettäisiin tuottamaan yhdistysaatteen nimissä palveluita, jotka konkreettisesti auttaisivat apua tarvitsevia. Toimintakentän laajentaminen tulisi tehdä tarkan suunnitelman mukaan, jossa otettaisiin huomioon sekä avun tarvitsijoiden konkreettisen avun tarve että potentiaalisten

vapaaehtoisten motivaatio osallistua ko. kaltaiseen toimintaan ja yhdistyksen kyky toteuttaa joko yksin tai yhdessä muiden paikallisosastojen kanssa tarvittavaa apua.

Tutkimuksen lopputulemana toimii näkemys Lions-toiminnasta vapaaehtoisorganisaationa, joka on hieman eksynyt Lions-aatteesta. Paikallisklubit käyttävät hieman liiankin vapaasti vapautta toimia jokaisena toimikautena kunkin kauden presidentin toiveiden mukaan, sillä toiminta ei ole tavoitesidonnaista, eikä avointa. Toiminta on ns. tuuliajolla ilman tarkkaa tavoitetta, jonka hyväksi yhdistykset tekisivät töitä. Konkretia ja käytännönläheisyys tuntuu puuttuvan toiminnasta ja ajatusmaailmasta, joka on valloillaan yhdistyksissä. Toisaalta, mikäli Lions-toiminnalla ei Suomessa ole tavoitetta toimia hyväntekeväisyysorganisaationa laajemmassa mittakaavassa on ymmärrettävää, ettei toimintaa haluta markkinoida eikä mainostaa. Tämä voi kuitenkin johtaa siihen, etteivät nuoret aktiiviset jäsenet halua liittyä yhdistykseen, sillä toiminta ei vastaa nuorten mielikuvaa vapaaehtoistoiminnasta. Nuorten mielikuva vapaaehtoistoiminnasta on avainasemassa toiminnan kehittämisessä sekä ylläpidossa, sillä nuoret ovat tuleva toiminnallinen sukupolvi ja vain nuoret voivat pitää paikallisklubit hengissä tulevaisuudessa.

Tutkimus antaa käsityksen Lions-järjestön nykytilasta ja siitä, mitä nykynuoriso odottaa vapaaehtoistoiminnalta ja millaisesta toiminnasta nuoret ovat kiinnostuneita. Tutkimus on kattava otanta Pirkanmaan nuorista naisista, jotka edustavat potentiaalista jäsenkantaa Lions-toiminnalle ja Pirkanmaan paikallisklubeista, joissa nuoria naisia tarvitaan toimintaan mukaan. Mikäli paikallisklubit ottavat tutkimuksen pohjalta rakennetun teorian käytäntöön, on mahdollista testata onko teoria validi ja toimiva. Teoria pyrkii vastaamaan siihen tarpeeseen, että nuoria jäseniä on hyvin vähän, jos ollenkaan, Lions-toiminnassa mukana. Teorian toimii myös muiden yleishyödyllisten vapaaehtoisyhdistysten kehittämisessä, sillä nuoret eivät tutkimusaineistoa kerättyä määrätelleet toiveitaan erityisesti Lions-toimintaa koskevaksi vaan yleistä vapaaehtoistoimintaa koskevaksi. Jatkotutkimukseksi tutkimus jättää aiheen testata teoriaa ja syventyä vapaaehtoistoiminnan motivaatiotekijöihin sekä niihin toimiin, joilla kyetään markkinalistamaan vapaaehtoistoimintaa laajamittaisesti ja tehokkaasti.

9 LOPUKSI

Tutkimuksessa keskityttiin nyky-Suomen nuorison käsityksiin vapaaehtoistoiminnasta ja siihen, mitä Lions-toiminta heille tarjoaa. Nuorten käsitys vapaaehtoistoiminnasta vastasi aikaisempien tutkimusten käsityksiä toiminnasta yleishyödyllisissä yhdistyksissä, sillä nuoret kokivat vapaaehtoistoiminnan koostuvan konkreettisista teoista ja yleisen hyvän tekemisestä. Nuoret eivät kokeneet vapaaehtoistoimintaan kuuluvaksi talkootoimintaa eivätkä jäsenten omia iltamia. Talkootoiminta eroteltiin myös Yeungin (2002) tutkimuksessa vapaaehtoistoimintaan kuulumattomaksi toiminnaksi, sillä talkootoiminta ei varsinaisesti tähdännyt yhdistystoiminnan näkökulmasta vapaaehtoistoimintaan, vaan enemmänkin yhdessä jonkin asian tekemiseen, kuten talonkorjaamiseen. Nuoret toivat tutkimusaineistossa selvästi esille, että heillä oli tarkempi käsitys vapaaehtoistoimintaan kuuluvista asioista kuin paikallisklubeilla tuntui oman toiminnan määrittelyssä olevan. Paikallisklubien toimintaan kuului useita talkootyön piirteet täyttäviä aktiviteetteja, jolloin talkootyö sekoitettiin vapaaehtoistoimintaan yhdistystoiminnan sisällä. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa tulisi rajata vapaaehtoistoiminnan määritelmä tarkemmin, jotta myös yhdistystoiminnassa kyettäisiin toimimaan puhtaan vapaaehtoistoiminnan periaatteen mukaan, eikä toiminnan tarjonnassa ja kysynnässä olisi suuria eroja ja erot eivät johtuisi toiminnan ymmärtämisestä ja määrittelystä.

Tutkimus toteutettiin hermeneuttisena tapaustutkimuksena, jonka tavoite oli selvittää miksi nuoret eivät kuulu Lions-järjestön jäsenkantaan ja mitä paikallisyhdistysten tulisi tehdä, jotta nuoria kiinnostaisi liittyä toimintaan. Tutkimus onnistui vastaamaan tutkimusongelmaan rakennetulla teorialla. Teoria on rakennettu hyvän tutkimus tavan mukaisesti ja tutkimus kokonaisuudessaan on toteutettu noudattaen hyviä eettisiä tapoja sekä hyvää tutkimus tapaa. Tutkimuksen tulos on validi, eli tutkimus on vastannut tutkimusongelmaan ja tutkimuksen tuloksena on teoria, joka tutkimuksen tavoitteena oli rakentaa.

Tutkimustulos on erityisen relevantti yhdistystoiminnan tutkimuksen ja kehittämisen näkökulmasta, sillä yhdistystoiminnassa on suurta tarvetta kehitykselle sekä nykyaikaistamiselle, jotta nykyisellään toimivat iäkkäämmät toiminta-alueet kykenevät toimimaan myös tulevaisuudessa. Tulevaisuus tulee ottaa vastaan jo tänään, sillä muutos ei tapahdu hetkessä, eivätkä paikallisklubit kykene kehittämään toimintaansa hetkessä nuoria houkutteleviksi sekä kiinnostaviksi, vaan kehitys tulee viemään aikaa ja ajan kulumisen taas indikoi jäsenkannan vanhenemisesta. Jotta ns. oravanpyörästä kyetään irtautumaan ja todella kehittämään paikallisklubien toimintaa sekä rakennetta houkuttelevammaksi,

tulee jokaisen jäsenen olla sitoutunut tekemään omasta paikallisklubistaan avoin, helposti lähestyttävä, konkreettisia toimia tekevä sekä yhdistysaatteen tunnustava klubi.

Yhdistyskenttä on erittäin mielenkiintoinen tutkimuskohde, yhdistyskenttä on laaja ja monipuolinen. Tämä tutkimus on keskittynyt yleishyödyllisen yhdistyksen toiminnan tutkimukseen ja pyrkinyt keskittymään tarpeeksi pienelle alueelle, jotta tutkimus olisi mahdollisimman tarkka ja tulokset olisivat mahdollisimman valideja. Tämän tutkimuksen pohjalta suositeltaisiin jatkamaan yhdistyskentän tutkimista etenkin nuorten näkökulmasta, sillä nuoret ovat tulevaisuuden toimijoita jokaisessa yhdistyksessä. Nuorilta kerättävä aineisto on äärimmäisen tärkeää tulevaisuuden kannalta, sillä vain nuorilta kerätyllä tiedolla kyetään vastaamaan nuorten toiminnallisiin toiveisiin. On kuitenkin huomioitava, etteivät tämän päivän nuoret puhu huomisen nuorten puolesta. Tutkimusta on tehtävä uudelleen ja uudelleen, jotta yhdistystoiminta kykenee vastaamaan nuorten tarpeisiin sekä avunannon että avun tarpeen saralla.

LÄHDELUETTELO

Teokset:

Ciancutti Arky and Steding Thomas L 2001. Built on Trust, Gaining Competitive Advantage in Any Organization. Illinois Chicago. Contemporary Books

Drucker Peter F. 1990. Manging the non-profit organization, Principles and Practices. HarperCollins Publishers. HarperBusiness.

Ekhholm Peter 2000. Tärkeintä on liike? Taloustieto Oy. Yliopistopaino

Harju Aaro 2003. Yhteisellä asialla, Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Vantaa. Kansanvalistusseura

Helve Helena 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki. Yliopistopaino

Hiilamo Heikki & Kirsi 2007. Apua? Lähimmäisyyden perusteet. Helsinki. Kotimaa-Yhtiöt Oy / Kirjapaja. Gummerus Kirjapaino Oy

Hirsjärvi Sirkka, Remes Pirkko & Sajavaara Paula 2008. Tutki ja kirjoita. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy

Härkki-Santala 2008. Jaksaa luottamustoimessa. Työterveyslaitos. Vammala. Vammalan Kirjapaino Oy

Kaipio Kalevi, 1999. Kasvattava yhteisö. Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy

Loimu Kari 1988. Yhdistystieto 2. Espoo. Weilin+Göös kirjapaino

Loimu Kari 2005. Johda yhdistyksesi menestykseen – puheenjohtajan käsikirja. Helsinki. WSOY

Luhmann Niklas 1989. Vertrauen. Ein Mechanismus der Reduktion sozialer Komplexität 3., durchgesehene Auflage. Stuttgart. Ferdinand Enke Verlag. Druckhaus Dörr

Nermeyer Rainer & Seyffert Manuel 2004. Motivaatio. Rastor AB Helsinki. Maskun kirjapaino Oy

Ruohotie Pekka 1991. Kannustava johtaminen. Helsinki. Saarijärven Offset Ky

Ruohotie Pekka 1998. Motivaatio, tahto ja oppiminen. Helsinki. Oy Edita Ab

Silván Sissi 2006. Valppaus on valttia. Heikot signaalit löytyvät läheltä. Tampere. Talentum Media Oy. Tammer-Paino Oy

Yeung Anne Birgitta 2002. Vapaaehtoistoiminta osana kansalaisyhteiskuntaa – Ihanteita vai todellisuutta? Helsinki. Paino Hakapaino

Opinnäytteet ja sarjajulkaisut

Gad Thomas 2001. 4D-Brandimalli – menetelmä tulevaisuuden brandin luomiseen. Enterprise Adviser –kirjasarjan nro 21. Kauppakaari/Talentum Media Oy. Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä 2001

Kankainen Tomi 2007. Yhdistykset, instituutiot ja luottamus. Jyväskylä Studies in Education, Psychology and Social Research 326. Jyväskylä University Printing house, Jyväskylä 2007

Laitinen Ilpo 2008. Autettinen evaluaatiotekniikka. Acta Universitatis Lapponiensis 133. Rovaniemi. Lapin Yliopistopaino

Lamnek Siegfried 1988. Qualitative Sozialforschung. Psychologie Verlags Union. Band 1 Methodologie. Druckhaus Beltz. München und Weinheim 1988

Mykkänen-Hänninen Riitta 2007. Vapaaehtoistyön rajapinnoilla. Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadia julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 6. Yliopistopaino Helsinki 2007

Tiura Marja 2000. Nuoret puoluesitoutumisen marginaalissa? Teoksessa Borg, Heikka & Helin (toim.) 30 ja risa. Tampereen hiippakunnan vuosikirja LII 2001. Lauttapaino Oy, Huittinen 2000, 99-105.

Artikkelit kokoomateoksessa (toimitetussa teoksessa):

Harju Aaro 2005. Kansalaisyhteiskunta vapaaehtoistoiminnan innoittajana. Teoksessa Marianne Nylund ja Anne Birgitta Yeung (toim.) Vapaaehtoistoiminta, anti, arvot ja osallisuus. Vastapaino, Tampere 2005, 58–80.

Heiskala Risto 2003. Instituutiot, sosiaaliset innovaatiot ja yhteiskunnan rakenteellinen muutos. Teoksessa Melin Harri & Jouko Nikula (toim.) Yhteiskunnallinen muutos. Osuuskunta vastapaino Tampere 2003, 15–27.

Holstein James A. & Gubrium Jaber F. 1997. Active Interviewing. Teoksessa Silverman David (toim.) Qualitative Research, Theory, Method and Practice. SAGE Publications London and New Delhi 1997, 113-129

Hurme Marja-Liisa 1995. Toimiva työyhteisö – menetetty unelma vai tulevaisuuden lahja? Teoksessa Perheentupa Antti-Veikko (toim.) Ihminen, tunteet ja yhteisön elämä. Arator Oy Hakapaino Oy Helsinki 1995, 67–80.

Kon Igor 1975. Nuoruus sosiaalisena ongelmana. Teoksessa Stoletov, Kon, Zamoskin, Blijahman, Postajev & Volkov Yhteiskunta ja nuoriso. Kustannusliike edistys Moskova, Neuvostoliitto 1975, 19–44.

Kurki Leena 2001. Kasvaminen palvelutehtävään. Sosiaalipedagoginen katse vapaaehtoistyöhön. Teoksessa Eskola Antti & Leena Kurki (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Osuuskunta Vastapaino, Tampere 2001, 67–92.

Pallasaho Jarkko 2007. Asiakkuudenhallinta tuloksen tekijänä. Teoksessa Lumijärvi Olli-Pekka (toim.) Huipulla, Miten yrityksen menestysyhtälö ratkaistaan? WSOYPro WS Bookwell Oy Juva 2007, 105-148.

Perheentupa Antti-Veikko 1995. Mielen hyvinvointi sosiaalipedagogisena haasteena. Teoksessa Perheentupa Antti-Veikko (toim.) Ihminen, tunteet ja yhteisön elämä. Arator Oy Hakapaino Oy Helsinki 1995, 91–116.

Ropo Arja & Eriksson Päivi 2001. Hyvinvointipalvelut, liiketoiminta ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Eskola Antti & Leena Kurki (toim.) Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Osuuskunta Vastapaino, Tampere 2001, 41–53.

Salmikangas Anna-Katriina 2002. Osallisuutta yhdistyksen kautta. Teoksessa Anu Gretschel (toim.) Lapset, nuoret ja aikuiset toimijoina. Artikkeleita osallisuudesta. Suomen Kuntaliitto, Kuntatalon paino Helsinki 2002, 90–106.

Siisiäinen Martti 2003. Muuttuvat yhdistykset. Teoksessa Melin Harri & Jouko Nikula (toim.) Yhteiskunnallinen muutos. Osuuskunta vastapaino Tampere 2003, 63–79.

Tuomi Ilkka 2005. Yhteisöllisyyden paluu tietoyhteiskuntaan. Teoksessa Hautamäki Antti, Lehtonen Tommi, Sihvola Juha, Tuomi Ilkka, Vaaranen Heli & Veijola Soile Yhteisöllisyyden paluu. Gaudeamus, Tammer-paino Tampere 2005, 132–162.

Vaaranen Heli 2005. Nuorten luovat pikkuheimot ja työn tulevaisuus. Teoksessa Hautamäki Antti, Lehtonen Tommi, Sihvola Juha, Tuomi Ilkka, Vaaranen Heli & Veijola Soile Yhteisöllisyyden paluu. Gaudeamus, Tammer-paino Tampere 2005, 114–131.

Artikkelit tieteellisissä aikakauslehdissä:

Wing-Kun Tam 2001. Kansainvälisen presidentin viesti, Olemme samaa perhettä. Lion. Suomen Lions-liitto ry. Elokuu 4/2011, 4.

Internetsivu:

<http://www.lions.fi/index.php/fi/yleista-lioneista> Luettu 23.11.2011

<http://lionsclubs.org/FI/about-lions/fast-facts.php> Luettu 24.11.2011

LIITTEET

Liite 1

Paikallisklubihaastattelurunko

1. Kuinka monta vuotta klubinne on ollut olemassa?
2. Kuinka monta jäsentä klubissanne on?
3. Mikä on klubinne keski-ikä?
4. Minkä ikäinen on nuorin klubinne jäsen? Milloin hän on liittynyt klubiinne?
5. Miten määritätte vapaaehtoistoiminnan klubissanne?
6. Osallistuvatko kaikki jäsenenne aktiivisesti toimintaan?
7. Kuinka pitkän tähtäimen tavoitteita klubillanne on?
8. Miten markkinoitte klubianne? Missä medioissa?
9. Markkinoitteko aktiivisesti klubianne?
10. Miten kohdistatte klubinne markkinoinnin nuorille, vai kohdistatteko laisinkaan?
11. Millä keinoilla pyritte sitouttamaan uusia jäseniä klubinne vapaaehtoistoimintaan?
12. Kuinka sitoutuneita yleisesti jäsenenne ovat vapaaehtoistoimintaan?
13. Miten klubinne reagoi uusiin ideoihin, etenkin ideoihin jotka tulevat nuorilta jäseniltä?
14. Miten kuvailisitte toimintanne kehitystä viime vuosina?
15. Saako klubinne presidentti tarpeeksi opastusta ja tukea Liitosta toimiakseen hyvänä presidenttinä?
16. Mitä kehitysideoita teillä tulee mieleenne, joilla voisitte saada uusia nuoria jäseniä?
17. Oletteko ottaneet Piirin jäsenhankintakilpailuun osaa?
18. Toimiiko klubissanne sovitut asiat, eli tekevätkö kaikki jäsenet ne tehtävät, jotka he ovat vastaanottaneet?
19. Millä tavoin vahvistatte luottamusta jäsenten välillä ja jäsenten luottamusta klubiinne?
20. Koetteko oman klubinne houkuttelevaksi nuorille naisille?
21. Mitkä koette oman klubinne vahvuudeksi vapaaehtoistoiminnan kentällä?
22. Miten te itse miellätte vapaaehtoistoiminnan piiriin kuuluvaksi toiminnaksi?
23. Millä keinoin te pyritte hankkimaan uusia nuoria jäseniä?

Liite 2

Marju Pitkäranta Hallintotiede

Hallintotieteiden Pro Gradu – tutkielmassani tutkin Lions klubien toimintaa Suomessa nuorten houkuttelevuuden näkökulmasta. Nuoria jäseniä on houkuteltu Lions klubien jäseniksi hyvin eritavoin, lähinnä piirin/liiton järjestäminen jäsenhankintakilpailujen innostamana, mutta mitä itse asiassa klubit itse ovat asian eteen tehneet? Klubien vastuulla on hankkia jäseniä omaan klubiin ja oman toimintansa tueksi. Nuoret ovat usein haastavin ryhmä saada jäseniksi, sillä heidän vapaaehtoistoimintaan ryhtymisen tarpeet sekä syyt poikkeavat suuresti muista ikäryhmistä. Mitä klubit jättävät tekemättä tai eivät osaa tehdä tämän haastavan tehtävän edessä? Miten klubit ovat ottaneet nuorten tarpeet huomioon sekä miten ne ovat valmistautuneet siihen, ettei nuoria ihmisiä kiinnosta heidän toimintansa? Onko klubeissa käytetty tarpeeksi aikaa siihen, että olisi mietitty mihin suuntaan klubin tulisi kehittyä, jotta se olisi kiinnostava harrastus nuorille ihmisille?

Osallistutte tutkimukseen, jonka tavoitteena on selvittää mitä Pirkanmaan klubit tekevät nuorten jäsenten hankinnan hyväksi, miten klubit markkinoivat toimintaansa ja miten klubit kehittävät toimintaansa houkuttelevammaksi sekä miten klubit tukevat uusien nuorten jäsenten jäsenyyttä. Vastavuoroisesti annatte arvokasta tietoa siitä, mitä klubinne olettaa nuorten odottavan teiltä, jotta heitä kiinnostaisi liittyä Lions klubitoimintaan.

Tutkimuksen pääkäsitteinä sekä alakäsitteinä ovat:

Vapaaehtoistoiminta

- Vapaaehtoistoiminnan johtaminen ja organisointi
- Luottamus ja osallisuus
- Yhteisöllisyys

Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen

- Motivaatio
- Sitoutuminen
- Sitouttaminen

Jäsenhankinta

- Yhdistyksen markkinointi
- Toiminnan merkityksellisyys
- Toiminnan kehittäminen

Liite 3

Tutkimuksessani pyrin selvittämään mitä Lions Klubit tekevät sen eteen, että saisivat nuoria jäseniä yhdistyksensä/klubinsa jäseniksi ja mitä seurauksia toimilla on/voi olla. Pyydän haastatteluun osallistuvia henkilöitä kirjaamaan oheiseen taulukkoon (myös takapuolelle saa jatkaa) oman näkemyksensä mukaan oman klubinsa vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat (SWOT-analyysi). Jokainen vastaaja listaa omasta näkökulmastaan em. tekijät, eikä niiden tarvitse edustaa klubin yhteistä mielipidettä.

Vahvuudet	Heikkoudet
Mahdollisuudet	Uhat

Liite 4

Ikä

Oletko koskaan osallistunut Lions clubien järjestämiin tapahtumiin?

Oletko jonkin vapaaehtoistoimintaa tekevän järjestön jäsen?

Mitä Lions Clubi toiminta sisältää sinun mielestäsi?

Mitkä seuraavista kuuluvat mielestäsi vapaaehtoistoiminnan piiriin?

Talkoot	Myyjäiset	Yhteiset matkat
Verenluovutus	Muotinäytökset	Teatterikäynnit
Konsertti	Lauluhetket	Lukuhetket lapsille
Koiran ulkoilutus	Yritysvierailut	Talvirieha
Siivoaminen	Arkun kanto	Rahankeruu

Miten koet oman motivaatiosi vapaaehtoistoimintaa kohtaan?

Mitkä ominaisuudet kuuluvat mielestäsi vapaaehtoistojen piiriin?

Millaista toimintaa sinä toivoisit että olisi, jotta haluaisit osallistua?

Mitkä ovat mielestäsi vapaaehtoistoiminnan hyödyt?

Itselle

Yhteiskunnalle

Voivatko mielestäsi vanhat ja nuoret toimia samassa klubissa?

Tulisiko lionstoimintaa mielestäsi mainostaa nuorille? Miten?

Miten sinä koet oman aktiivisuutesi vapaaehtoisena lähipiirissäsi?

Miten toimintaa pitäisi yleisesti kehittää, että sinä liittyisit?

Mitkä asiat ovat mielestäsi erittäin tärkeitä vapaaehtoistoiminta-organisaatiossa?

Millaisia arvoja vapaaehtoistoiminta sinulle edustaa?

Millaiset arvot ja tavoitteet kiehtovat sinua vapaaehtoistoiminnassa?

Miten koet yhdistykset, joissa keski-ikä on yli 40?

Kokisitko mahdolliseksi osallistua Lions-toimintaan?